

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Activitatea A4.3.1: Realizarea a două analize privind distribuția și implementarea anuală a finanțării instituționale (componenta fondul pentru dezvoltare instituțională)

IMPACTUL DISTRIBUȚIEI ȘI IMPLEMENTĂRII FONDULUI PENTRU DEZVOLTAREA INSTITUȚIONALĂ – FDI

*(analiza distribuției anuale a FDI și a rezultatelor pe domenii strategice de
finanțare în perioada 2016 – 2021)*

*(Raportul privind analiza distribuției și implementării anuale a
finanțării instituționale, componenta Fondul pentru Dezvoltarea
Instituțională - FDI, pentru perioada 2016-2021, realizat în cadrul
proiectului POCU-INTL 126766, Activitatea 4.3.1)*

Grupul de lucru pentru elaborarea raportului a fost compus din:

Flavia Barna, Daniel Bucur, Lucian Ciolan, Oana Derviș, Alina Dumitreț, Bogdan Florian, Gabriela Jitaru, Remus Nică, Ramona Zgreabăn

Din partea Consiliului Național pentru Finanțarea Învățământului Superior au contribuit la discuții și dezbateri:

Ioan Abrudan, Nicolae Burnete, Mihaela Onofrei, Claudia Popescu, Gabriela Prelipcean, Răzvan Papuc, Vasile Vântu

*Responsabilitatea pentru conținutul materialului aparține autorilor
UEFISCDI, decembrie 2022*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

UEFISCDI, decembrie 2022

Cuprins

I.	Introducere	5
I.1.	Obiective generale și specifice ale raportului	6
I.2	Metodologia de analiză	7
I.3.	Istoric și repere legislative privind implementarea FDI	11
II.	Sinteza rezultatelor implementării FDI în perioada 2016 – 2021	16
II.1	Descrierea competițiilor FDI din perioada 2016 - 2021	16
II.2.	Analiza comparativă a competițiilor FDI 2016 – 2021.	21
II.3.	Concluzii analiza comparativă	34
III.	Analize de impact pe domenii de implementare a proiectelor FDI, 2016 – 2021	37
III. 1.	Domeniul D1 - Echitate & Piața Muncii	40
A.	Descriere	40
B.	Analiza implementării	42
C.	Concluzii	52
III. 2.	Domeniul D2 - Internaționalizare	53
A.	Descriere	53
B.	Analiza implementării	55
C.	Concluzii	63
III. 3.	Domeniul D3 - Grădini botanice universitare & Stațiuni didactice	65
A.	Descriere	65
B.	Analiza implementării	68
C.	Concluzii	75
III.4.	Domeniul D4 - SAS	76
A.	Descriere	76
B.	Analiza implementării	78
C.	Concluzii	84
III.5.	Domeniul D5 – Calitate	86
A.	Descriere	86
B.	Analiza implementării	88
C.	Concluzii	94

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

III.6. Domeniul D6 - Cercetare.....	96
A. Descriere	96
B. Analiza implementării	98
C. Concluzii	104
IV. Evaluarea impactului proiectelor finanțate prin FDI la nivelul universităților	106
V. Recomandări	113
VI. ANEXA la Raport.....	117

Listă tabele și grafice

Tabel 1 - Lista variabile măsurate pentru analiza de impact a proiectelor de dezvoltare instituțională finanțate în cadrul FDI 2016 - 2020	11
Tabel 2 - Evoluția valorilor cumulate ale FDI și FSL (2012 – 2015)	14
Tabel 3 - Sume și ponderi ale fondurilor alocate pe domenii în cadrul FDI (2016 - 2021)	38
Tabel 4 - Nomenclator Obiective Generale Domeniul 1	43
Tabel 5 - Analiză Obiective Generale adresate prin proiectele implementate în D1	45
Tabel 6 - Categori rezultate ale proiectelor finanțate prin Domeniul 1 (2016 - 2021).....	48
Tabel 7 - Nomenclator Obiective Generale Domeniul 2	56
Tabel 8 - Analiză Obiective Generale adresate prin proiectele implementate în D2	57
Tabel 9 - Categori rezultate ale proiectelor finanțate prin Domeniul 2 (2016 - 2021).....	58
Tabel 10 - Nomenclator Obiective Generale Domeniul 3	69
Tabel 11 - Analiză Obiective Generale adresate prin proiectele implementate în D3	70
Tabel 12 - Categori rezultate ale proiectelor finanțate prin Domeniul 3 (2016 - 2020).....	71
Tabel 13 - Nomenclator Obiective Generale Domeniul 4	78
Tabel 14 - Analiză Obiective Generale adresate prin proiectele implementate în D4	79
Tabel 15 - Categori rezultate ale proiectelor finanțate prin Domeniul 4 (2017 - 2021).....	80
Tabel 16 - Nomenclator Obiective Generale Domeniul 5	88
Tabel 17 - Analiză Obiective Generale adresate prin proiectele implementate în D5	89
Tabel 18 - Categori rezultate ale proiectelor finanțate prin Domeniul 5 (2017 - 2021).....	91
Tabel 19 - Nomenclator Obiective Generale Domeniul 6	98
Tabel 20 - Analiză Obiective Generale adresate prin proiectele implementate în D6	99
Tabel 21 - Categori rezultate ale proiectelor finanțate prin Domeniul 6 (2018 - 2021).....	101
Tabel 22 - Indicatori sintetici competiții FDI 2016-2021	117
Tabel 23 - Indicatori sintetici anuali competiții FDI 2016 - 2021	120
Grafic 1 - Evoluția alocării resurselor financiare prin intermediul FDI la nivel de universități (2016-2021)	39
Grafic 2 – Ponderea alocărilor financiare pentru domeniul D1 în cadrul FDI (2016 – 2021)	50

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Grafic 3 - Influența finanțării obținute prin D1 asupra resurselor financiare alocate prin FDI (2016 - 2021)	51
Grafic 4 - Ponderea alocărilor financiare pentru domeniul D2 în cadrul FDI (2016 – 2021).....	61
Grafic 5 - Influența finanțării obținute prin D2 asupra resurselor financiare alocate prin FDI (2016 - 2021)	62
Grafic 6 - Ponderea alocărilor financiare pentru domeniul D3 în cadrul FDI (2016 – 2021).....	73
Grafic 7 - Influența finanțării obținute prin D3 asupra resurselor financiare alocate prin FDI (2016 - 2021)	74
Grafic 8 - Ponderea alocărilor financiare pentru domeniul D4 în cadrul FDI (2016 – 2021).....	82
Grafic 9 - Influența finanțării obținute prin D4 asupra resurselor financiare alocate prin FDI (2016 - 2021)	83
Grafic 10 - Ponderea alocărilor financiare pentru domeniul D5 în cadrul FDI (2017 – 2021).....	93
Grafic 11 - Influența finanțării obținute prin D5 asupra resurselor financiare alocate prin FDI (2017 - 2021)	94
Grafic 12 - Ponderea alocărilor financiare pentru domeniul D6 în cadrul FDI (2018 – 2021).....	103
Grafic 13 - Influența finanțării obținute prin D6 asupra resurselor financiare alocate prin FDI (2018 - 2021)	104

I. Introducere

Fondul pentru Dezvoltare Instituțională (FDI) reprezintă unul dintre fluxurile de finanțare disponibile pentru universitățile din România, alături de finanțarea de bază și de cea suplimentară. Particularitatea FDI este aceea că alocarea resurselor financiare către universități se face prin intermediul unei competiții de proiecte, derulate anual. Obiectivul acestui raport este acela de a descrie și de a evalua impactul pe care l-au avut, la nivelul sistemului național de învățământ superior fondurile alocate în perioada 2016 – 2021, resursele alocate universităților prin intermediul acestui instrument.

Secțiunea introductivă a acestui raport include informații privind **obiectivele generale și cele specifice ale analizei, justificarea necesității și importanței acesteia, metodologia de analiză** precum și **un scurt istoric al propunerilor privind alocarea FDI către universități**.

De asemenea, notăm în acest preambul faptul că este pentru prima oară, de la implementarea unor politici publice în ceea ce privește finanțarea învățământului superior, când este întreprinsă o astfel de evaluare. Acest raport completează cunoașterea dobândită prin intermediul Rapoartelor anuale privind starea finanțării învățământului superior, realizate anual de către Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior (CNFIS). În acest mod nivelul de informare disponibil decidenților în domeniul politicilor educaționale, în special în ceea ce privește politica de finanțare a învățământului superior, este îmbunătățit și permite dezvoltarea unor politici publice bazate pe dovezi, pe termen scurt și mediu.

Contextul realizării prezentului raport este unul favorabil elaborării și implementării unor noi politici publice în domeniul educației, inclusiv în ceea ce privește modificarea și adaptarea sistemului de finanțare publică a instituțiilor de învățământ superior. Avem în vedere aici în special implementarea în perioada 2022 – 2027 a unor programe, politici și măsuri prevăzute în cadrul Programului Operațional Educație și Ocupare, aflat în prezent în fază de evaluare, negociere și aprobare la nivelul Comisiei Europene. În acest sens, prezentul raport formulează o serie de concluzii și recomandări care permit o orientare mai precisă a resurselor financiare în corelație cu propunerile de alocare viitoare a fondurilor provenite din surse europene. De altfel, după cum prezentul raport demonstrează, resursele financiare alocate prin intermediul FDI au avut adesea un rol complementar în implementarea la nivelul universităților a unor măsuri și acțiuni dezvoltate cu ajutorul altor instrumente financiare.

În cele din urmă, considerăm că acest raport poate fi util în dezvoltarea unor strategii specifice la nivelul sistemului național de învățământ superior care să vizeze atât politica de finanțare din resurse publice, cât și cadrul strategic mai amplu al dezvoltării și orientării strategice a învățământului superior din România.

I.1. Obiective generale și specifice ale raportului

Obiectivul general al acestui raport este acela de a analiza și a prezenta rezultatele implementării, în cadrul politicii de finanțare a învățământului superior din România, a instrumentului denumit *Fondul pentru dezvoltarea instituțională* (FDI). În perioada 2016 – 2021, au fost alocate resurse semnificative care au permis universităților să deruleze activități diverse, în cadrul unor domenii prestabilite. Resursele alocate în această perioadă în cadrul FDI au crescut anual, de la aproximativ 19,5 milioane RON în anul 2016 la 69 milioane RON în anul 2021. Această evoluție indică faptul că FDI a dobândit foarte rapid, ca instrument de finanțare, o notorietate semnificativă în cadrul universităților și a asigurat obținerea de către acestea a unor resurse financiare importante pentru derularea unor activități specifice. Necesitatea evaluării impactului pe care l-au produs aceste resurse la nivel agregat, de sistem, este evidentă.

Există, din punct de vedere istoric, două etape distincte în ceea ce privește existența FDI: prima este cuprinsă între anul 2012 și anul 2015, perioadă în care FDI exista, fiind menționat în cadrul Legii Educației Naționale, însă nu a fost aprobată o metodologie specifică de alocare a acestor fonduri. O a doua etapă este cea cuprinsă între anul 2016 și 2021, perioadă în care alocarea FDI a beneficiat de o metodologie specifică, elaborată și agreată la nivelul CNFIS și al Ministerului Educației. Această metodologie are două caracteristici importante, cu un rol foarte important în asigurarea impactului pe care FDI l-a avut după 2016: stabilirea unor domenii prioritare pentru alocarea finanțărilor și alocarea fondurilor pe baza unor proiecte aflate într-o competiție publică, transparentă.

Raportul de față se concentrează asupra perioadei 2016 – 2021, fiind disponibilă o cantitate semnificativă de date și informații, culese în urma administrării competițiilor de proiecte de către CNFIS în cadrul FDI. Datele sunt analizate și concluziile sunt formulate pe două paliere diferite de analiză. Pe de o parte avem în vedere rezultatele obținute pentru fiecare domeniu prioritar finanțat în cadrul diferitelor competiții FDI. Un al doilea palier îl reprezintă nivelul sistemic, agregat, în cadrul căruia putem analiza impactul pe care FDI l-a avut la nivel general. Domeniile prioritare avute în vedere au suferit destul de multe fluctuații în perioada scurtă de implementare analizată. În total există 8 domenii în cadrul cărora universitățile au depus proiecte, dar, dintre acestea doar 3 domenii au continuitate pe întreaga perioadă de timp analizată. Așadar, un obiectiv specific important îl reprezintă analiza impactului pe care proiectele finanțate l-au avut, în special în cadrul celor 3 domenii care au beneficiat de continuitate.

Un alt obiectiv vizat de acest raport îl constituie formularea unor recomandări privind dezvoltarea și îmbunătățirea în viitor a metodologiei de implementare a acestui instrument de alocare a resurselor financiare. Metodologia actuală de organizare și administrare a alocării resurselor financiare prin intermediul FDI are un grad suficient de ridicat de generalitate, ceea ce permite o includere largă a numeroase tipuri de rezultate și activități. Pe de altă parte absența unor instrumente precise de evaluare a progresului face dificilă observarea, cuantificarea și prezentarea progresului și a dezvoltării la nivelul sistemului de învățământ superior. În acest sens, deși la nivelul entităților organizaționale susținute, a universităților în care au fost implementate proiectele

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

finanțate prin FDI, putem observa un progres în gestionarea provocărilor specifice, la nivel agregat, progresul în cadrul domeniilor definite la nivel strategic este mult mai dificil de identificat.

Implementarea FDI reprezintă un exemplu de bună practică pentru politicile publice din România, atât ca procedură curentă de administrare a unor resurse financiare publice, cât și din perspectivă strategică, sistemică. FDI asigură, la nivelul sistemului de învățământ superior, o procedură transparentă, predictibilă și flexibilă, prin intermediul căreia resursele publice sunt alocate și rezultatele pe care acestea le produc pot fi urmărite. Din această perspectivă, prezentul raport urmărește identificarea acelor elemente de bună practică pe care experiența FDI le poate recomanda pentru elaborarea sau extinderea unor alte politici publice în domeniu, fie ele legate de finanțare sau de alte domenii de intervenție publică.

Analizele au fost efectuate etapizat, pe două niveluri de detaliere. Prima parte a raportului are ca obiectiv analiza datelor la nivel sistemic și consideră efectul global pe care finanțările acordate prin intermediul FDI l-au produs asupra universităților. A doua parte prezintă rezultate obținute prin analiza datelor pentru fiecare domeniu prioritar în cadrul căruia au fost acordate finanțări. În cadrul acestui nivel sunt mai ușor evidențiate rezultatele pozitive și efectele de durată ce pot fi observate la nivelul universităților. Astfel, unele aspecte care nu pot fi observate la nivel de sistem, sunt relevate prin analiza datelor financiare dar și a celor care vizează analiza calitativă a obiectivelor și rezultatelor înregistrate pe domenii de finanțare. În acest fel urmărim nu doar să identificăm impactul proiectelor implementate, dar și, mai important, care sunt domeniile în cadrul cărora eficiența și eficacitatea sunt mai vizibile. Analiza calitativă a obiectivelor asumate și a rezultatelor obținute de universități, pe domenii de finanțare, este deosebit de importantă pentru a calibra distribuția finanțărilor în interiorul FDI, pe domenii. Mai mult, aceste rezultate sunt foarte utile în ghidarea în viitor a universităților în funcție de rezultatele așteptate / propuse, prin intermediul ghidului de finanțare, care să corespundă atât nevoilor interne ale universităților cât și intenției de a produce efecte la nivel de sistem, prin agregarea rezultatelor pozitive la nivelul universităților.

1.2 Metodologia de analiză

Analiza de impact este o familie de metode și tehnici de evaluare al căror scop este acela de a măsura efectele pe care o măsură, sau politică publică, le-a produs după implementarea ei. În acest sens, măsurile de alocare a fondului pentru dezvoltarea instituțională (FDI) la nivelul universităților care primesc finanțare din surse publice, de stat, pot fi evaluate din perspectiva efectelor pe care rezultatele acestora le-au determinat fie la nivelul universităților care au beneficiat de alocări financiare, fie, agregat la nivel de sistem. Mai mult, obiectivul acestui studiu de impact fiind acela de a informa pe de o parte membrii și echipa tehnică a Consiliului Național pentru Finanțarea Învățământului Superior (CNFIS) și pe de altă parte organizația cu rol decizional în ceea ce privește implementarea acestei intervenții, Ministerul Educației, trebuie avută în vedere, pe parcursul evaluării, dimensiunea descriptivă / informativă a analizei datelor existente. Cu alte cuvinte, studiul de impact care urmează a fi realizată trebuie să răspundă atât nevoilor de evaluare cât și celor de informare, iar analiza datelor existente sau nou colectarea unor noi date trebuie să fie orientată atât

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

către nivelul individual al universităților care au primit resurse financiare cât și la nivel agregat, de sistem.

Evaluarea impactului pe care l-a avut implementarea, în perioada 2016 – 2021, FDI ca instrument competitiv de finanțare a universităților, include, așadar, două etape metodologice. O primă etapă este cea a descrierii și explorării datelor disponibile. În acest sens sunt utilizate metode și instrumente statistice descriptive, care au în vedere identificarea principalelor caracteristici ale implementării și măsurării rezultatelor directe obținute. În cadrul acestei etape au fost identificate variabilele care pot fi măsurate, precum structura de costuri și cheltuieli, tipul proiectelor implementate, tipul și numărul rezultatelor obținute, numărul de persoane implicate în implementare, dimensiunea grupului țintă al proiectelor și altele. Chiar dacă relativ simplă, etapa descriptivă a evaluării rămâne una foarte importantă datorită puterii de sinteză pe care instrumentele statistice, precum indicatorii tendinței centrale (medie, mediană și abatere standard), o dețin (Josselin & Le Maux, 2017).

Descrierea datelor colectate pe parcursul celor 6 ani de implementare a FDI, precum și a datelor extrase din alte baze de date administrate de CNFIS sau de Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI), este realizată pe baza următoarelor criterii de analiză: domeniul prioritar în cadrul căruia au fost finanțate proiectele; categoria de costuri în care au fost încadrate cheltuielile, categoria de persoane în care pot fi grupate atât cele care au contribuit la implementarea proiectului, cât și cele care au alcătuit grupul țintă; tipul de rezultate obținute; tipul de universitate care a gestionat proiectul. Există diferențe semnificative între domeniile prioritare pentru finanțare, datorate specificului acestora. Aceste diferențe însă nu se regăsesc la nivelul financiar contabil, al bugetelor propuse și aprobate pentru proiectele finanțate pentru FDI. Rezultatele, grupurile țintă implicate, dimensiunea echipelor de implementare a proiectelor, reprezintă variabile care surprind aceste diferențe. Agregarea, dar și compararea, rezultatelor și estimarea impactului acestora, trebuie, din punct de vedere metodologic să țină cont de aceste diferențe.

Cuantificarea este o provocare specifică oricărei evaluării de politici publice în domeniul educației. În anumite situații unele rezultate, spre exemplu, nu au o valoare economică care să poată fi clar determinată, chiar dacă putem adesea să calculăm costurile pe care acestea le-au determinat. Spre exemplu, un raport de analiză a parcursului profesional al absolvenților unui program de studii (sau chiar mai larg al unei universități) implică niște costuri cunoscute și bugetate ca atare. Este însă imposibil să calculăm valoarea monetară a efectelor pe care acest rezultat le produce la nivelul unei universități. Datorită acestei provocări, metodele clasice de analiză de tip economic (spre exemplu analiza cost – beneficiu) nu sunt întrutotul adecvate acestei evaluări.

A doua etapă a evaluării este cea a inferențelor, al asocierilor dintre elemente observate în cadrul primei. Obiectivul acestei etape de analiză este acela de a putea identifica și demonstra relații de cauzalitate între elementele avute în vedere în cadrul evaluării. O serie de provocări metodologice apar în această etapă de evaluare. Obiectivul evaluării, modalitatea de agregare a unor variabile diferite ca modalitate de construcție (numerice și categoriale), instrumentele matematice ce pot fi

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

utilizate și, nu în ultimul rând, modalitatea de interpretare a rezultatelor obținute sunt cele mai importante provocări.

Soluția metodologică adecvată acestui context de evaluare este cea a utilizării unei combinații de metode și instrumente de evaluare. Metodologia utilizată în acest raport utilizează elemente ale *evaluării decizionale multicriteriale* alături de elemente specifice *evaluărilor comparative de tip "benchmarking"*. Această soluție oferă un cadru metodologic flexibil de evaluare care permite adresarea provocărilor specifice subiectului evaluat.

Ipoteza acestei evaluări este aceea că instrumentele de finanțare care vizează respectarea unui anumit standard de calitate la nivelul organizației beneficiare (al universității de exemplu) produc rezultate vizibile și cuantificabile. Astfel, asocierea dintre alocarea resurselor financiare și impunerea unor standarde de calitate la nivelul sistemului de învățământ superior duce, în timp, la concentrarea resurselor și dezvoltarea unor organizații stabile, în cadrul cărora cultura calității devine un reper al comportamentului organizațional. Dezbateră privind asocierea dintre finanțare și calitate este una îndelungată în domeniul politicilor publice din domeniul învățământului universitar românesc (Miroiu & Vlăsceanu, 2012; Păunescu et al., 2012). Această abordare este una intrinsecă sistemului de finanțare actual, care diferențiază între finanțarea de bază, alocată în funcție de criterii cantitative și finanțarea suplimentară sau alocarea FDI, care sunt alocate pe baza conformării cu anumite standarde de calitate.

Metoda analizei decizionale multicriteriale este o metoda de evaluare utilizată de regulă în procesul de elaborare a unei politici publice înainte de implementare a acesteia (Josselin & Le Maux, 2017, pp. 385–416). Deși este o metodă de evaluare ex-ante, aceasta prezintă un avantaj foarte important în contextul metodologic al prezentei evaluări. Diferitele elemente care sunt utilizate în analiză nu trebuie să fie agregate matematic, așa cum se întâmplă de regulă în modelele matematice complexe, precum construcția index-urilor sau a indicatorilor. Variantele acestui model de evaluare oferă soluții pentru abordări "compensatorii", atunci când trebuie avută în vedere fluctuația valorilor unor indicatorii din categorii diferite, sau "non-compensatorii" atunci când aceste fluctuații nu pot fi (sau nu este necesar a fi) echilibrate. Versiunile acestei metode de analiză pot fi aplicate diferențiat, pe de o parte atunci când analizăm individual utilizarea resurselor financiare și rezultatele produse la nivel de domenii de finanțare. De cealaltă parte, agregarea informațiilor la nivelul întregului instrument de finanțare va implica utilizarea unor metode de agregare care să surprindă eventualele fluctuații comune între alocările și rezultatele obținute în cadrul unor proiecte finanțate în domenii diferite.

Metoda evaluării comparative de tip "benchmarking" oferă, la rândul ei unele avantaje metodologice importante. Sistemul de învățământ superior din România include 54 de organizații universitare a căror finanțare este asigurată de la bugetul de stat. Numărul proiectelor finanțate a crescut constant în perioada 2016 – 2020 de la 107 proiecte finanțate în urma primei competiții din anul 2016 (o universitate poate depune un singur proiect pentru fiecare domeniu de finanțare, însă poate administra mai multe proiecte simultan) la 250 de proiecte în 2020. În cadrul unui singur domeniu de finanțare, spre exemplu, numărul proiectelor finanțate (implicit al universităților care au primit alocări financiare suplimentare) a crescut de la 31 de proiecte la 42 de proiecte.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Utilizarea unei metode comparative ne va permite, în acest context, să putem identifica acele tendințe comune între rezultatele obținute de universități și ne va ajuta să înțelegem extinderea constantă a aplicării acestui instrument de alocare a resurselor financiare.

Sursele de date și informații utilizate pentru analiză aparțin CNFIS și UEFISCDI (v. Tabelul 1). Astfel, bazele de date întocmite anual, pentru fiecare domeniu de finanțare în cadrul căruia au fost alocate resurse pentru FDI, reprezintă principala sursă de date utilizată. Analizele descriptive au fost realizate la nivel agregat, dar și la nivelul domeniilor de finanțare, de către experți și angajați ai CNFIS. Acestor surse li se adaugă câteva variabile utilizate pentru a măsura evoluția și dezvoltarea organizațiilor universitare, date provenite în general din Registrul Matricol Unic (RMU) sau din platforma națională de colectare a datelor statistice pentru învățământul superior, administrată de UEFISCDI. Datele utilizate sunt prezentate agregat pe parcursul raportului, identificarea unor proiecte sau a unor universități nefiind posibilă. Acest raport are ca scop evaluarea implementării instrumentului FDI nu evaluarea proiectelor sau a administrării acestora de către universități.

Operaționalizarea obiectivelor evaluării este făcută în conformitate cu definiția și obiectivele FDI. Conform art. 197 din Legea Educației Naționale, fondul pentru dezvoltare instituțională "se adresează celor mai performante instituții de învățământ superior din fiecare categorie și se alocă după criterii competitive bazate pe standarde internaționale". Metodologiile anuale, aprobate începând din anul 2016 prin Ordin al Ministrului Educației, prevăd două categorii de obiective ale utilizării FDI. Prima este "dezvoltarea instituțională a universităților recent fuzionate" (obiectiv care dispare începând cu anul 2018), iar cea de-a doua este promovarea unor proiecte specifice ale universităților care să vizeze "promovarea unor programe noi de studii, creșterea capacității instituționale, îmbunătățirea calității activității didactice, consolidarea legăturilor cu comunitatea locală și / sau regională, incluziunea socială, dezvoltarea programelor de studii și /sau internaționalizarea activității de învățământ superior." Metodologiile anuale aprobate nu includ indicatori expliciți care pot fi monitorizați în vederea evaluării progresului anual al implementării proiectelor finanțate prin FDI sau a efectelor produse de acest instrument de finanțare. Ca atare, operaționalizarea indicatorilor de evaluare pentru fiecare dintre domeniile avute în vedere la finanțarea proiectelor este realizată pe baza rezultatelor agregate ale proiectelor. Suplimentar, raportul include o serie de variabile care estimează evoluția la nivel organizațional dar și agregat, la nivel de sistem, în cadrul tematicii proiectelor specifice. O provocare majoră a acestor opțiuni metodologice este calcularea obiectivă a ponderii pe care intervențiile finanțate prin FDI o au în producerea anumitor rezultate observate. Chiar dacă nu putem cuantifica cu precizie influența pe care resursele dobândite de universități prin intermediul FDI, datorită absenței unei metodologii detaliate oficiale de monitorizare a progresului, putem avansa ipoteza că, acolo unde pot fi observate evoluții / efecte pozitive, acestea sunt datorate, parțial, proiectelor finanțate prin intermediul FDI.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Tabel 1 - Lista variabile măsurate pentru analiza de impact a proiectelor de dezvoltare instituțională finanțate în cadrul FDI 2016 - 2020

Denumire variabilă	Tip măsurare	Observații / comentarii
Număr proiecte depuse	Numeric	Se va utiliza la nivel de domenii pentru dezvoltarea instituțională dar și total pentru fiecare an.
Număr proiecte aprobate	Numeric	Se va utiliza la nivel de domenii pentru dezvoltarea instituțională dar și total pentru fiecare an.
Domenii de finanțare pentru care există cel puțin un proiect	Nominal	Pentru fiecare competiție în parte, anual.
Valoare totală solicitată pentru proiectele depuse	Numeric	Agregat în funcție de domeniul pentru dezvoltarea instituțională, dar și la nivel de universitate pentru toate proiectele depuse indiferent de domenii
Valoare totală aprobată	Numeric / RON	Agregat în funcție de domeniul pentru dezvoltarea instituțională, dar și la nivel de universitate pentru toate proiectele depuse indiferent de domenii
Valoare totală cheltuită	Numeric / RON	Agregat în funcție de domeniul pentru dezvoltarea instituțională, dar și la nivel de universitate pentru toate proiectele depuse indiferent de domenii
Obiective Generale proiecte aprobate	Nominal	Preluat din analizele realizate la nivelul CNFIS. De exemplu, pentru D1 – Echitate, obiectivele au fost conform "Analiza privind impactul distribuției și implementării fondului de dezvoltare instituțională – FDI (analiza distribuției anuale a FDI și a rezultatelor pe domenii strategice de finanțare), pentru Competițiile FDI 2016 – 2018 (draft elaborat de experții analize 4.3.1 – FDI, versiunea august 2020)".
Rezultate proiecte	Nominal	Preluat din analizele realizate la nivelul CNFIS. De exemplu, pentru D1 – Echitate, obiectivele au fost conform "Analiza privind impactul distribuției și implementării fondului de dezvoltare instituțională – FDI (analiza distribuției anuale a FDI și a rezultatelor pe domenii strategice de finanțare), pentru Competițiile FDI 2016 – 2018 (draft elaborat de experții analize 4.3.1 – FDI, versiunea august 2020)".
Cuantificare rezultate proiecte	Numeric	Pentru fiecare tip de rezultat este asociată o valoare numerică care să îl măsoare. De exemplu: scădere abandon școlar trebuie însoțit de o valoare (în funcție de cum este măsurat).

I.3. Istoric și repere legislative privind implementarea FDI

Introducerea unui instrument de alocare a resurselor financiare destinate dezvoltării instituționale a universităților, separat de finanțarea pe bază de formulă, nu a fost nouă în anul 2011, când a fost menționată specific în articolul 197 din Legea Educației. În anul 2006 CNFIS a elaborat o propunere pentru completarea finanțării de baza pentru activitatea curentă cu procesul didactic, cu o nouă componentă dedicată susținerii managementului calității și dezvoltării (FB_dezv). Această componentă a finanțării urmărea implementarea măsurilor instituționale în direcția creșterii

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

nivelului calității universităților, prin realizarea unor obiective strategice sau prin atingerea unui nivel de referință pentru indicatorii de performanță. CNFIS propunea în acest context introducerea în cadrul finanțării de bază (FB) a unei componente dedicate dezvoltării asociată cu introducerea graduală a unor instrumente de evaluare a progresului realizat la nivelul universităților în direcția creșterii nivelului calității. Experiența pozitivă și exemplele de bune practici din unele țări europene, justifica la acel moment propunerea. Argumentul principal utilizat era că dezvoltarea instituțională, modernizarea curriculum-ului sau dezvoltarea profesională a membrilor comunității academice sunt elemente care implică o categorie specifică de cheltuieli cu personalul sau cheltuieli materiale și de aceea nu fac obiectul direct al fondurilor alocate pentru finanțarea de bază.

CNFIS recomanda, în 2006, ca această componentă să reprezinte 5% din totalul fondurilor alocate finanțării de bază de la bugetul de stat. Introducerea acestui flux separat de finanțare urma să se facă gradual, în urma parcurgerii anumitor etape intermediare, prin modificări succesive ale metodologiei de finanțare a universităților. Merită consemnat aici faptul că acest instrument urma să asigure o repartizare a fondurilor bazată tot pe formula pentru finanțarea de bază, adică în funcție de numărul de studenți echivalenți, însă prin intermediul unor proiecte dezvoltate de universități, cu obiective specifice. De asemenea, era prevăzută introducerea unui indicator de calitate în metodologia de finanțare care să influențeze alocările financiare prin intermediul finanțării de bază, în funcție de rezultatele obținute prin implementarea proiectelor de dezvoltare. Treptat indicatorul urma să fie diversificat și să fie dezvoltat pentru a operaționaliza și măsura conceptul de calitate la nivelul organizațiilor universitare.

Simultan, CNFIS propunea redefinirea indicatorului Calitatea managementului academic și administrativ (fostul indicator de calitate IC13, utilizat în perioada 2003-2005) și asocierea acestuia cu noul instrument de finanțare. Lista de variabile măsurate analizate în cadrul indicatorului urma să fie modificată anual, în funcție de obiectivele strategice stabilite pentru anul următor. În noua variantă s-a propus ca 20% din valoarea indicatorului să fie alocată unui set de obiective strategice și indicatori de performanță care ar fi trebuit să se regăsească în planul strategic al universităților.

Propunerea CNFIS nu a fost implementată, însă dezbaterile au fost reluate în anul 2008, când CNFIS a propus introducerea unei componente financiare destinată dezvoltării instituționale care să reprezinte 10% din valoarea totală a resurselor financiare alocate pentru finanțarea universităților. Propunerea CNFIS venea, în acel moment, ca răspuns nevoilor exprimate frecvent de mediul universitar și a fost adoptată și implementată. Fondurile pentru dezvoltare au fost defalcate pe trei direcții fundamentale: susținerea excelenței, dezvoltarea managementului universitar și creșterea capacității administrative a universităților de a absorbi resurse financiare din alte surse decât alocările bugetare, prin proiecte organizaționale de modernizare și dezvoltare. Fondul pentru dezvoltare instituțională a fost împărțit pentru trei domenii majore de intervenție: 50% pentru creșterea nivelului de excelență în cercetarea științifică, 40% pentru consolidarea administrației universitare și 10% pentru crearea și menținerea unor echipe / departamente care să dezvolte proiecte, finanțate în principal prin fonduri structurale, și apoi să asigure suportul tehnic și administrativ pentru implementarea acestora.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

În urma acestor încercări, a fost constituit, o dată cu intrarea în vigoare a Legii Educației Naționale (nr.1 / 2011), conform art. 223, **fondul de dezvoltare instituțională** care se acordă universităților publice printr-un contract instituțional pe care acestea îl încheie cu Ministerul Educației Naționale. Fondul de dezvoltare instituțională este destinat, conform art.197, acelor universități care dovedesc faptul că pot obține performanțe măsurabile în activitățile precum cele de predare și cele de cercetare științifică. Legea a stabilit faptul că este necesară elaborarea unei metodologii specifice de evaluare a solicitărilor transmise de universități pentru alocarea unor fonduri în cadrul acestui instrument de finanțare, în baza căreia Ministerul să poată face alocările financiare precum și normele specifice de utilizare a acestui fond.¹

Încă din anul 2012, CNFIS avansează propuneri succesive către Ministerul Educației, privind metodologia de alocare a resurselor financiare către universități, prin intermediul FDI. Aceste propuneri, au câteva elemente comune care au stat la baza alocărilor financiare prin FDI realizate începând cu anul 2016. CNFIS, a susținut, în perioada 2012 – 2016, prin propunerile înaintate Ministerului Educației, alocarea FDI pe baza unor principii fundamentale: principiul transparenței, cel al responsabilității publice precum și cel al autonomiei universitare. Mai mult, propunerile formulate de CNFIS au menționat de fiecare dată importanța alocării fondurilor prin intermediul FDI în cadrul unei competiții anuale, desfășurate la nivel național. Competiția urma să includă proiecte de dezvoltare, elaborate de către universități, în concordanță cu propriile strategii de dezvoltare instituțională. Mai mult, CNFIS a susținut importanța alocării diferențiate a FDI în funcție de clasa în care sunt încadrate universitățile și, în interiorul fiecărei clase, de domeniul prioritar pentru investiții. Astfel, FDI urma să asigure o flexibilitate suficient de mare, ca instrument de finanțare, care să poată corespunde nevoilor specifice ale universităților din România, indiferent de caracteristicile particulare ale acestora. În același timp, prin includerea unor indicatori specifici care să permită monitorizarea și evaluarea proiectelor, FDI urma să asigure și respectarea exigențelor legale privind alocarea și utilizarea resurselor financiare bugetare.

Succesiv, din 2012 și până în 2016, când are loc prima competiție de proiecte ce urmau să fie finanțate prin intermediul FDI, CNFIS a propus ca resursele alocate prin intermediul FDI să fie structurate pe două direcții de alocare specifice: *dezvoltarea instituțională a universităților recent fuzionate și finanțarea unor proiecte specifice de dezvoltare instituțională*. Proiectele pe care universitățile le pot propune și pentru care pot primi finanțare vizează obiective precum: promovarea unor programe noi de studii, creșterea capacității instituționale, îmbunătățirea calității activității didactice, dezvoltarea infrastructurii, cultivarea legăturilor cu comunitatea locală și/sau regională, incluziunea socială, dezvoltarea programelor de studii cu predare în limba minorităților naționale și/sau internaționalizarea activității de învățământ superior.

De asemenea, criteriile generale propuse de CNFIS au vizat câteva caracteristici de aceeași natură, cum ar fi: conformitatea proiectului de dezvoltare instituțională cu politicile naționale de dezvoltare a învățământului superior; conformitatea proiectului de dezvoltare instituțională cu planul strategic

¹ Mențiuni documentate din *Raportul public anual – 2012 Starea finanțării învățământului superior și măsurile de optimizare ce se impun*, pp. 52-53, accesibil la: <http://www.cnfis.ro/rapoarte-cnfis/>, consultat: mai 2019.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

al instituției de învățământ superior care solicită finanțarea; calitatea proiectului (definirea obiectivelor; adecvarea mijloacelor pentru atingerea obiectivelor; fundamentarea bugetului; măsurile de asigurare a calității etc.); impactul anticipat al implementării proiectului și sustenabilitatea efectelor acestuia; capacitatea instituției de implementare a proiectului. Aceste criterii sunt utilizate și în prezent în evaluarea proiectelor, însă ele nu au fost niciodată completate prin asocierea cu variabile sau indicatori care să permită măsurarea sau evaluarea rezultatelor sau a efectelor proiectelor.

În perioada 2012 – 2015 FDI a continuat să fie alocat prin decizii ale Ministerului Educației, fără a se aplica propunerea de alocare competitivă a fondurilor. Mai mult, sumele alocate prin intermediul FDI au fost comasate cu o altă linie de alocare a resurselor financiare, denumită finanțarea suplimentară la nivel local (FSL). Variația resurselor financiare în valori absolute, alocate în această perioadă a fost una destul de redusă, cu excepția anului 2012. În fapt, FDI (care a inclus FSL) a reprezentat constant 1,5% din totalul finanțării primite de către universități, cu excepția anului 2012 când a avut o pondere de 7% în totalul finanțării.

Tabel 2 - Evoluția valorilor cumulate ale FDI și FSL (2012 – 2015)

		2012	2013	2014	2015
Valori (mil.lei)	Finanțare dezvoltare instituțională (FDI) /+Finanțare suplimentară nivel local, (FSL)	109,51	23,45	22,73	23,65
Ponderi în FI pe formulă (%)	FDI/FSL	7,00%	1,50%	1,50%	1,50%

Sursa: Raportul public al CNFIS pentru anul 2015, p. 79-81

În anul 2016, este adoptat primul Ordin al Ministrului Educației Naționale, OMEN 3632 din 12.04.2016 care stabilește organizarea unei competiții naționale de proiecte elaborate de universități care doreau să obțină finanțarea prin intermediul FDI. De asemenea, Ministerul Educației a decis aprobarea unei Metodologii de alocare și utilizare a fondului pentru dezvoltare instituțională, propusă de către CNFIS, care includea principii și proceduri identice cu cele avansate în perioada anterioară.

Perioada 2011 – 2015 a fost caracterizată de amânare și absența unei decizii politice privind implementarea unui instrument de alocare a resurselor financiare publice către universități. Provocarea specifică a diversificării instrumentelor de alocare a resurselor financiare exista cu mult timp înaintea legiferării FDI. O dată cu introducerea unui nou sistem de finanțare a universităților publice, bazat pe formula care avea ca element principal unitatea de măsurare *student echivalent*, au existat analize și încercări de alocare a unor resurse financiare prin intermediul unor instrumente alternative. Finanțarea alocată pe baza indicatorilor de calitate, spre exemplu, sau propunerile de alocare a unei finanțări suplimentare, destinată dezvoltării instituționale, reprezintă doar unele exemple. Una dintre limitele finanțării bazate pe formulă, devenită evidentă la scurt timp după

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

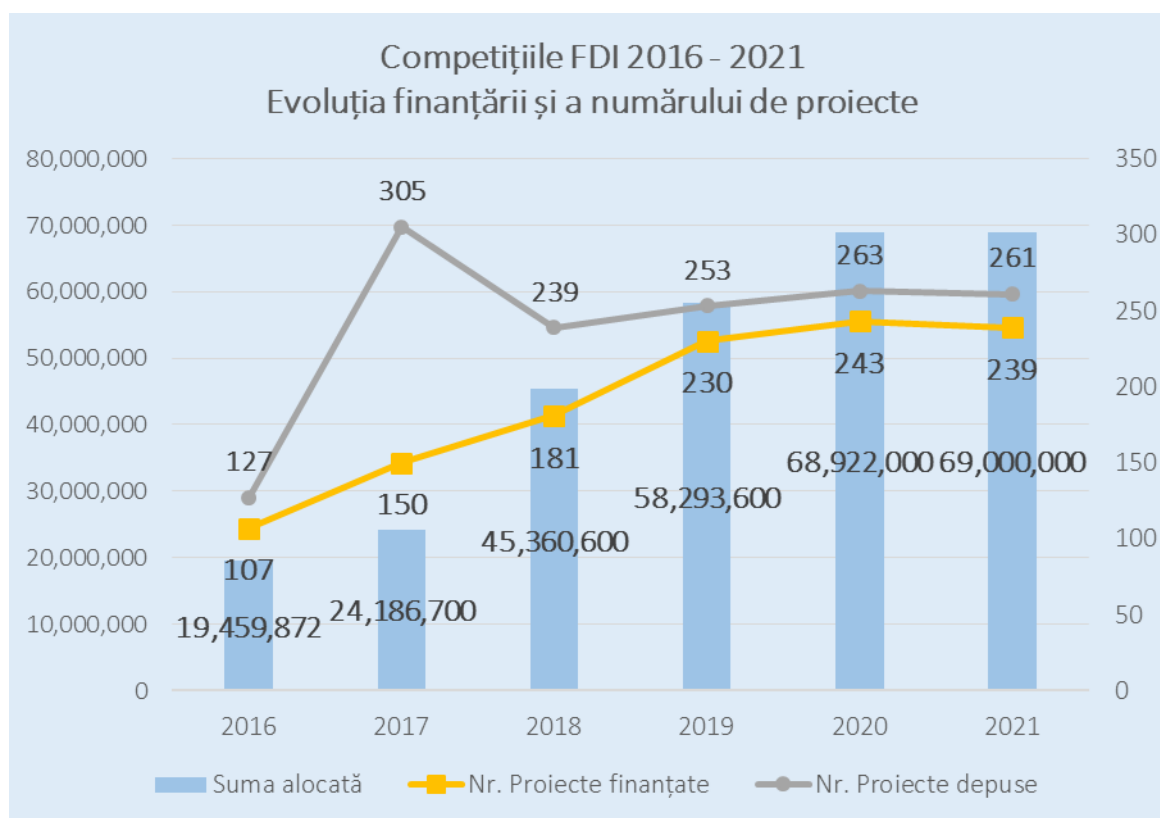
Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

implementarea acesteia, este aceea că ea asigură un flux de resurse financiare orientat exclusiv în funcție de unitatea de măsurare utilizată în cadrul formulei. Dezvoltarea structurilor administrative ale universităților, dezvoltarea calității activităților didactice sau a celor de cercetare științifică, deschiderea și diversificarea programelor de studii, dezvoltarea cunoașterii și a capacității de analiză și orientare strategică ale universității nu reprezintă direcții de finanțare care să poată fi cuprinse în sistemul de finanțare bazat pe formulă. Astfel, de îndată ce cadrul legislativ a permis acest lucru, CNFIS a avansat propuneri bazate pe principii diferite de cel al alocării pe baza unei formule. Autonomia universitară, transparența și responsabilitatea publică, necesitatea unei competiții la nivel național dar și asigurarea unui instrument flexibil pentru finanțare au stat la baza propunerilor care în 2016 au fost implementate în cele din urmă. În acest context, FDI a devenit, în cele din urmă, un instrument financiar previzibil și predictibil, care a permis tuturor universităților să își dezvolte, în conformitate cu propriile strategii de dezvoltare, proiecte care să răspundă unor nevoi specifice de dezvoltare.

II. Sinteza rezultatelor implementării FDI în perioada 2016 – 2021

II.1 Descrierea competițiilor FDI din perioada 2016 - 2021

Resursele financiare alocate prin intermediul FDI au fost utilizate de către universități pentru a implementa un număr mare de proiecte, cu o tematică diversă, cu obiective și rezultate eterogene. Diversificarea numărului de domenii de finanțare, creșterea numărului acestor domenii de la un an la altul sau schimbarea acestora, atestă faptul că, la nivelul sistemului de învățământ superior din România, există o diversitate de nevoi și priorități de investiții. Este totodată evident faptul că pentru majoritatea acestor nevoi lipsesc resursele necesare pentru construcția unor soluții sau răspunsuri adecvate. Acest fapt este cu atât mai vizibil cu cât, în perioada analizată, influența pe care resursele disponibile din alte surse de finanțare, precum fondurile structurale, au fost relativ reduse.

Prima competiție națională pentru alocarea FDI a fost organizată în anul 2016² și a avut două etape pentru depunerea proiectelor. Domeniile prioritare pentru dezvoltarea instituțională stabilite, de către Ministerul Educației, pentru aceasta au fost:

1. Creșterea echității sociale, în vederea incluziunii sociale și sporirea accesului la învățământul superior (inclusiv cele privitoare la consilierea și orientarea în carieră);

² Pentru detalii vezi <http://www.cnfis.ro/finantare/dezvoltare-institutionala/competitia-fdi-2016/>

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

2. Internaționalizarea învățământului superior din România;
3. Asigurarea transparenței în gestiunea studenților și implementarea Registrului Matricol Unic al Universităților din România;
4. Asigurarea funcționării în bune condiții a grădinilor botanice universitare și a stațiilor didactice din structura universităților.

Lista potențialelor domenii prioritare pentru finanțarea dezvoltării instituționale era mult mai amplă. Astfel, încă de la primele propuneri formulate de CNFIS începând cu anul 2013³ lista domeniilor considerate prioritare pentru dezvoltarea unor proiecte ce ar putea fi finanțate prin FDI conținea următoarele domenii:

- promovarea unor programe noi de studii;
- creșterea capacității instituționale;
- îmbunătățirea calității activității didactice;
- dezvoltarea infrastructurii;
- cultivarea legăturilor cu comunitatea locală și/sau regională;
- incluziunea socială;
- dezvoltarea programelor de studii cu predare în limba minorităților naționale
- internaționalizarea activității de învățământ superior.

Selecția operată în vederea lansării acestei prime competiții a fost una strictă, fiind alese două dintre domeniile susținute de CNFIS, cărora li s-au adăugat două priorități specifice, circumstanțiale. Raportarea datelor pentru Registrul Matricol Unic reprezenta o necesitate administrativă importantă, în acel moment, care corespundea nevoii de dezvoltare a capacității instituționale administrative. Costurile necesare înregistrării datelor privind studenții nefiind prevăzute în bugetele universităților și nici în cadrul proiectelor care au contribuit la dezvoltare RMU. Putem însă observa faptul că unele universități au optat să nu transmită, în anul 2016, solicitări de finanțare a acestei activități. Domeniul 4 a reprezentat o noutate, nefiind menționat anterior în analizele și studiile realizate de CNFIS sau de alte agenții cu atribuții în domeniul învățământului superior. Cu toate acestea, acest domeniu a devenit unul permanent în lista de priorități de finanțare a universităților în vederea dezvoltării instituționale a acestora. Acest fapt se datorează, probabil, cadrului mai larg al politicilor de finanțare din fonduri publice a universităților, care nu a cuprins și nu cuprinde nici în prezent o componentă specifică pentru finanțarea acestor componente ale unora dintre universitățile din România. Prima competiție de proiecte pentru obținerea unei finanțări prin FDI a totalizat un număr de 107 proiecte finanțate, care au totalizat peste 19 milioane RON ca valoare aprobată de către Minister.

În anul următor, 2017, datorită numărului din ce în ce mai mare de solicitări venite din partea universităților, privind extinderea competiției naționale pentru alocarea de resurse financiare prin FDI, numărul domeniilor prioritare a fost crescut considerabil. Competiția FDI, desfășurată în baza OM 3629 din 12.04.2017 a cuprins opt domenii prioritare pentru dezvoltarea instituțională:

³ <http://www.cnfis.ro/wp-content/uploads/2012/08/Propunere-CNFIS-HG-FDI-2013.pdf>

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

1. Echitate socială - creșterea incluziunii sociale și sporirea accesului la învățământul superior (inclusiv cele privitoare la consilierea și orientarea în carieră);
2. Internaționalizarea învățământului superior din România;
3. Asigurarea transparenței în gestiunea studenților și implementarea Registrului Matricol Unic al universităților din România;
4. Asigurarea funcționării în bune condiții a grădinilor botanice universitare, a stațiunilor didactice, a bazelor de practică și a altor infrastructuri de susținere a activităților didactice și de cercetare;
5. Înființarea și susținerea activităților societăților antreprenoriale studențești (SAS) din subordinea universităților;
6. Creșterea capacității instituționale;
7. Îmbunătățirea calității activității didactice, inclusiv a respectării deontologiei și eticii academice;
8. Corelarea ofertei educaționale cu cererea pieței muncii.

Competiției FDI-2017 a adus o ușoară creștere a perioadei de implementare a proiectelor dar și o dimensionare a sumelor maxime care puteau fi alocate proiectelor. Dacă în 2016 suma maximă era unică, 350.000 RON per proiect, cu excepția proiectelor care vizau grădinile botanice, care puteau solicita bugete de maxim 1 milion RON, noua competiție prevedea praguri maxime personalizate pentru fiecare domeniu. Acest aspect este important, fiindcă ne arată faptul că a existat un efort de calibrare a modului de alocare a resurselor, în funcție de specificul fiecărui domeniu de dezvoltare instituțională. Această calibrare a permis o alocare a resurselor financiare îmbunătățită, adecvată nevoilor exprimate de universități.

Un exemplu în acest sens a fost nevoia de a acorda un sprijin universităților în procesul de punere în aplicare a ordinului de ministru nr. 3262/2017 privind organizarea și funcționarea de societăți antreprenoriale studențești în sistemul de învățământ superior din România. În acest sens este introdus domeniul care viza înființarea și susținerea activităților societăților antreprenoriale studențești (SAS) din subordinea universităților. Valoarea maximă a unui proiect în cadrul acestui domeniu fiind de 150.000 de RON.

Îmbunătățirea calității activităților didactice și în mod deosebit a celor care urmăresc respectarea deontologiei și eticii academice a reprezentat un alt exemplu relevant. Dezbaterile publice din acea perioadă, legate de cazurile de plagiat și alte situații în care nu au fost respectate diferite norme etice specifice culturii organizaționale universitare, au determinat apariția unor nevoi specifice. Pe de o parte actualizarea dar și popularizarea codurilor deontologice și etice ale universităților, pe de altă parte instruirea membrilor comunității academice și accesul la diferite instrumente care să permită aplicarea reglementărilor etice specifice sunt câteva exemple în acest sens. Facilitarea implementării unor instrumente palpabile de promovare și monitorizare, cum ar fi de exemplu accesul la programe specializate în analiza de conținut și detectarea similitudinilor, a reprezentat o activitate specifică acestui domeniu.

Procentul alocat FDI din finanțarea instituțională a rămas neschimbat, respectiv 1%, extinderea numărului de domenii, precum și, implicit, a numărului de proiecte finanțate, a fost posibilă datorită creșterii semnificative a finanțării instituționale în învățământului superior. Pentru anul 2017 a fost

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

alocată o sumă de 24.186.700 lei, ceea ce reprezintă o creștere de aproximativ 20% (19,54%) față de anul anterior.

Rezultatele competiției din 2017 au fost generalizarea participării la competiția națională FDI în rândul cvasi-totalității universităților publice, 2 universități nu au depus proiecte. Au fost finanțate 150 de proiecte ale căror bugete au totalizat peste 24 milioane RON ca valoare aprobată.

Competiția de proiecte pentru obținerea finanțării prin FDI din anul 2018 a venit cu noi ajustări și îmbunătățiri ale procedurilor administrative. O primă modificare semnificativă a fost lansarea competiției încă din luna ianuarie a anului 2018 (spre deosebire de luna aprilie a anului anterior). Astfel, universitățile au beneficiat de o perioadă de aproape un an calendaristic pentru implementarea proiectelor, ceea ce a contribuit la crearea unui cadru administrativ favorabil. Numărul domeniilor în care universitățile puteau propune proiecte a fost restrâns, fiind enumerate șase domenii:

1. Creșterea echității sociale, în vederea incluziunii sociale și sporirea accesului la învățământul superior, corelarea ofertei educaționale cu cererea pieței muncii (inclusiv cele privitoare la consilierea și orientarea în carieră);
2. Internaționalizarea învățământului superior din România;
3. Asigurarea funcționării în bune condiții a grădinilor botanice universitare, a stațiilor didactice, a bazelor de practică și a altor infrastructuri de susținere a activităților didactice din cadrul universităților;
4. Susținerea activităților societăților antreprenoriale studențești (SAS) din cadrul universităților;
5. Îmbunătățirea calității activității didactice, inclusiv a respectării deontologiei și eticii academice;
6. Susținerea cercetării de excelență din universități.

A fost eliminat așadar domeniul care viza operaționalizarea RMU, universitățile reușind să integreze aceste activități în fluxul administrativ uzual. Domeniul care viza corelarea ofertei educaționale cu cerințele de pe piața muncii a fost inclus în cadrul domeniului mai larg care vizează echitatea, incluziunea și creșterea accesului la învățământul superior. Această modificare a permis elaborarea unor proiecte mai ample care să includă activități integrate care să permită abordări intersecționale. Societățile antreprenoriale studențești au continuat să fie finanțate în vederea asigurării sustenabilității activităților începute cu un an înainte, însă nu a mai fost finanțată deschiderea unor noi astfel de entități organizaționale. În cele din urmă, una dintre modificările importante, a fost legată de operaționalizarea unui nou domeniu, care a vizat susținerea activităților de cercetare științifică din universități. Introducerea acestuia s-a datorat sincopelor frecvente privind disponibilitatea resurselor, sau a competițiilor, la nivel național dedicate activităților de cercetare științifică. Scopul principal al acestui domeniu fiind acela de asigurare a unui suport minimal, de supraviețuire, pentru a permite continuitatea activităților de cercetare științifică din universități.

Competiția din anul 2018 a adus și unele modificări semnificative din perspectivă financiară. Ponderea resurselor financiare alocate prin FDI a crescut de la 1% din valoarea totală a finanțării instituționale, la 1,5%. Această creștere a fost însoțită și de o alocare semnificativ mai mare pentru

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

finanțarea instituțională, astfel încât valoarea totală a fondurilor disponibile pentru competiția din 2018 a FDI aproape s-a dublat față de anul anterior, depășind pragul de 45 milioane RON. Este evident faptul că alocarea resurselor financiare prin competiție a avut un succes semnificativ la nivel de sistem, în ceea ce privește cererea. După doar doi ani de implementare, resursele puse la dispoziția universităților prin intermediul acestui instrument de finanțare au crescut semnificativ, atât ca valoare absolută dar și ca pondere din totalul resurselor financiare distribuite. Desigur, valoarea acestei ponderi rămâne una scăzută, însă, simbolic, decizia Ministerului de a o crește indică o tendință semnificativă în ceea ce privește politica de finanțare. Competiția pe care alocarea FDI a inițiat-o a devenit mai degrabă una între proiecte diferite și mai puțin una între universități.

O altă modificare semnificativă a fost monitorizarea și atenția deosebită acordată execuției bugetare a cofinanțării pe care universitățile și-au asumat-o pentru proiectele aprobate. Această măsură a contribuit la creșterea responsabilității organizațiilor universitare în implementarea proiectelor, prin integrarea propriilor resurse în activitățile proiectelor. Asocierea acestei măsuri cu cea legată de creșterea resurselor disponibile a creat un cadru de implementare a proiectelor ale cărui obiective legate de responsabilitate, transparență publică și eficiență au putut fi operaționalizate.

Numărul de universități care au înscris proiecte a rămas constant, iar numărul de proiecte finanțate a crescut foarte puțin, până la 181 de proiecte. Alături de datele financiare, aceste cifre indică un proces instituțional de consolidare a instrumentului de finanțare FDI. După o foarte scurtă perioadă de timp, doar 2 ani de implementare, FDI a devenit un instrument solid, pe baza căruia au fost alocate resurse din ce în ce mai importante către universități. Importanța acestuia este recunoscută și dovedită prin decizia de creștere a ponderii resurselor ce urmează a fi alocate anual de la bugetul de stat către universități.

Competiția din anul 2019 nu a adus modificări semnificative, prin contrast cu cele din anii precedenți. Lista domeniilor în care universitățile au putut depune proiecte a rămas aceeași cu cea din anul 2018. Anul 2019 marchează instituționalizarea propriu-zisă a FDI și consolidarea acestuia ca instrument de finanțare a universităților. Caracteristicile acestuia, dezvoltate pe parcursul celor trei ani de implementare, rămân stabile și predictibile. Astfel, fondurile totale ce pot fi alocate prin intermediul FDI reprezintă 1,5% din valoarea totală a finanțării instituționale. Domeniile în cadrul cărora universitățile pot depune proiecte de dezvoltare se stabilizează și includ:

1. Creșterea echității sociale, în vederea incluziunii sociale și sporirea accesului la învățământul superior, corelarea ofertei educaționale cu cererea pieței muncii (inclusiv cele privitoare la consilierea și orientarea în carieră);
2. Internaționalizarea învățământului superior din România;
3. Asigurarea funcționării în bune condiții a grădinilor botanice universitare, a stațiilor didactice, a bazelor de practică și a altor infrastructuri de susținere a activităților didactice din cadrul universităților;
4. Susținerea activităților societăților antreprenoriale studențești (SAS) din cadrul universităților;

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

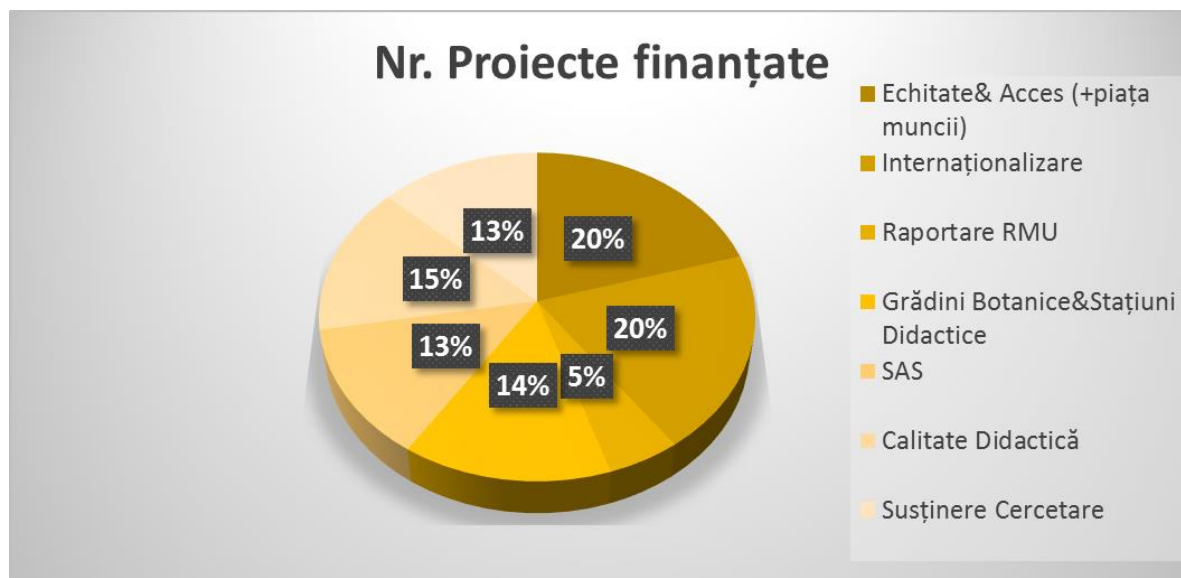
5. Îmbunătățirea calității activității didactice, inclusiv a respectării deontologiei și eticii academice;
6. Susținerea cercetării de excelență din universități.

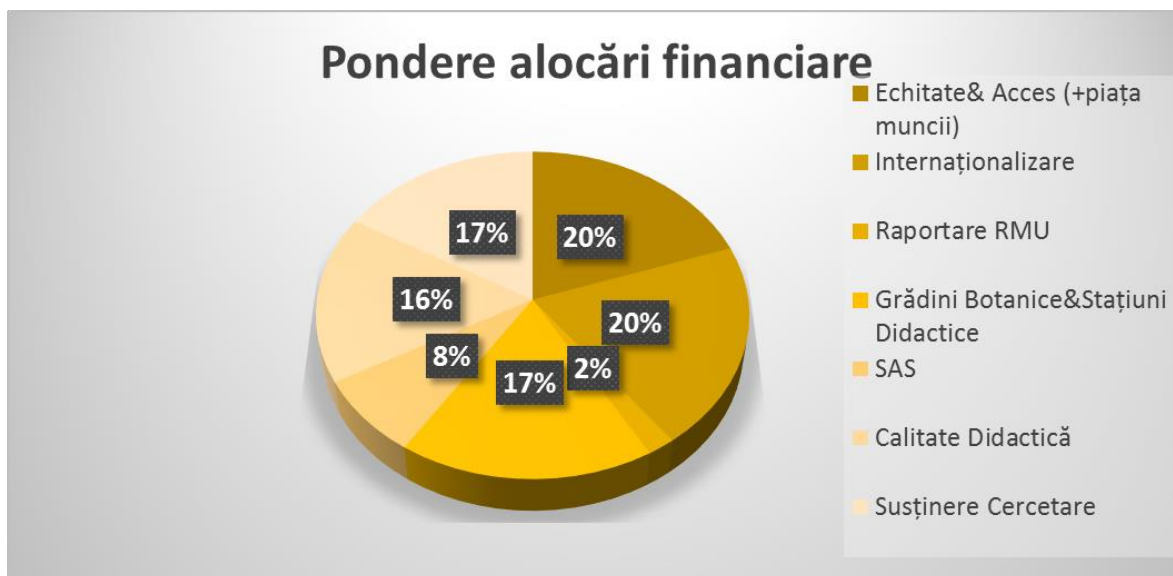
La nivelul sistemului național de învățământ superior, se remarcă o creștere graduală a cererii pentru resursele alocate prin FDI. În anul 2019 o singură universitate a rămas în afara competiției și nu a depus niciun proiect de dezvoltare instituțională. Numărul de proiecte finanțate a crescut până la 230, iar valoarea totală aprobată pentru acestea a depășit 58 de milioane RON. Această creștere s-a datorat, evident, creșterii în valoare absolută a finanțării instituționale.

În cele din urmă, datele aferente anilor 2020 și 2021 confirmă și întăresc constatările prezentate anterior. Chiar dacă numărul universităților care nu au mai depus proiecte pentru a obține finanțare prin intermediul acestui instrument crește din nou la 2 astfel de situații, numărul total de proiecte finanțate înregistrează o nouă creștere. Astfel, în anul 2020 au fost finanțate 243 de proiecte, cu o valoare totală aprobată de aproape 69 de milioane RON. În anul 2021 tendința înregistrată încă din 2018 se confirmă, fiind finanțate un total de 239 de proiecte, suma alocată fiind similară celei din anul anterior, de 69 de milioane RON.

II.2. Analiza comparativă a competițiilor FDI 2016 – 2021.

Analiza comparativă a datelor sintetice care descriu organizarea și rezultatele competițiilor anuale prin intermediul cărora au fost alocate resursele financiare în cadrul FDI are în vedere câteva variabile importante. Există două abordări sintetice ale datelor disponibile: la nivelul domeniilor în cadrul cărora universitățile au putut să depună proiecte pentru obținerea finanțării prin FDI sau agregat la nivelul fiecărui an / competiții în parte.

Informațiile agregate în cele două tabele sumative, măsoară input-uri, numărul de proiecte depuse de universități sau resursele financiare solicitate de acestea, dar și output-uri ale procesului, cum ar fi execuția bugetară precum și numărul de proiecte finanțate. Analiza rezultatelor proiectelor și a impactului acestora face obiectul unei secțiuni separate a raportului și nu este inclusă aici. Tabelele prezintă date în valori absolute, dar și pentru trei indicatori care descriu eficiența procesului de gestionare a competițiilor pentru finanțarea proiectelor privind dezvoltarea instituțională propuse de universități. Indicatorul **rata de succes** reprezintă raportul exprimat procentual dintre numărul de proiecte depuse de către universități și numărul proiectelor care au fost aprobate și au primit finanțare. Acest tip de indicatori este utilizat uzual pentru evaluarea calității globale a unei competiții de proiecte. De regulă se consideră că rate mici de succes indică o risipă a eforturilor intelectuale și administrative la nivelul organizațiilor care solicită finanțare. Redactarea proiectelor în sine este o activitate costisitoare care, cel mai adesea nu este finanțată, de regulă fiind acoperită în eventualitatea obținerii resurselor financiare solicitate prin proiect. Totodată, rate mici de succes, care indică faptul că sunt depuse mult mai multe proiecte decât cele care sunt apoi finanțate, pot semnală deficiențe ale cadrului metodologic al competiției (inadecvarea metodologiei de evaluare la obiectivele sau nevoile pentru care este solicitată finanțarea). Chiar dacă nu există niște praguri ale acestui indicator care să poată fi utilizate drept referențiale în procesul de evaluare, în acest context, putem interpreta valorile observate prin comparație fie între anii succesivi ai competiției fie între domeniile de finanțare.

Al doilea indicator prezentat este **nivelul de acoperire bugetară** calculat ca raport prezentat procentual între suma totală aprobată pentru finanțarea proiectelor depuse de universități și suma totală solicitată prin intermediul acestora de către potențialii beneficiari, universitățile. Așteptarea evaluatorilor este ca bugetul alocat unei competiții să acopere cât mai mult posibil nevoile estimate ale potențialilor beneficiari. Chiar dacă așteptarea ar putea fi ca rata de succes să influențeze valoarea acestui indicator, există alți factori mai importanți al căror efect este mult mai puternic. După cum va reliefa și analiza de față, capacitatea de prognoză și planificare la nivelul organizatorului competiției, în acest caz Ministerul Educației, afectează mult mai decisiv

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

dimensionarea resurselor totale alocate competiției. Implicit nivelul de acoperire bugetară al nevoilor prognozate ale potențialilor beneficiari ai competițiilor FDI indică gradul de cunoaștere la nivel central al nevoilor din sistem, dar și capacitatea de estimare corectă a costurilor pe care atingerea unor diferite obiective și rezultate le determină. În cazul competițiilor FDI, valorile anuale pot fi mai puțin relevante, însă valorile pentru fiecare domeniu în parte sunt importante în cazul acestui indicator, din perspectiva stabilirii cât mai judicioase a pragurilor maxime pentru bugetul proiectelor, diferențiate pe domenii.

Al treilea indicator utilizat în analiză, este un indicator utilizat în analizele bugetare de tip cost/beneficiu, este vorba despre **eficiența bugetară** sau rata de execuție bugetară. Acest indicator este calculat ca raport procentual între suma totală alocată de către finanțator, Ministerul Educației, pentru o competiție și valoarea totală executată sau cheltuită efectiv la finalizarea implementării proiectelor finanțate. Acest indicator este utilizat ca măsurătoare a capacității instituționale a beneficiarilor, în special în ceea ce privește capacitatea administrativă de implementare a unor proiecte. De asemenea acest indicator poate fi utilizat pentru a evalua corelarea dintre bugetul alocat pentru un proiect și nevoile de resurse pentru implementarea aceluși proiect. Ratele de execuție bugetare scăzute indică adesea o multitudine de dificultăți sau disfuncții administrative, o capacitate administrativă redusă dar și o inadecvare a cantității de resurse alocate unui proiect. Valori ridicate ale indicatorului pot să indice o administrare corectă, un flux birocratic fluent și facil, o capacitate administrativă adecvată a organizației care implementează un anumit proiect.

Analiza comparativă a datelor agregate, la nivelul celor 6 ani de competiții FDI indică o tendință generală de îmbunătățire constantă a valorilor indicatorilor utilizați în evaluare. Această evoluție pozitivă este însoțită de o creștere a valorilor absolute pentru variabilele măsurate. Numărul de proiecte depuse, cel de proiecte aprobate, resursele financiare totale alocate au crescut constant în perioada evaluată. Anul 2017 reprezintă o excepție, o deviație semnificativă de la această tendință. Diferența majoră, față de celelalte competiții, este dată de rata de succes foarte mică, de doar 48%. În anul 2017, numărul proiectelor depuse spre finanțare a fost cel mai mare dintre toate competițiile pentru alocarea FDI. Dintre acestea a fost finanțat un număr semnificativ de proiecte, cu 43 de proiecte mai multe decât în anul precedent. Analizate însă în context, datele indică faptul că, ceea ce s-a întâmplat în anul 2017 a fost doar un moment de inflație de proiecte transmise de către universități. Cauza principală pare să fi fost dublarea numărului de domenii în care puteau fi implementate proiecte. Spre deosebire de competiția anterioară din anul 2016, care a fost de fapt primul an în care fusese implementat acest instrument de finanțare, numărul domeniilor în cadrul cărora puteau fi formulate și depuse proiecte a fost dublat.

Evoluția nivelului de acoperire bugetară indică o încercare constantă de corelare a resurselor alocate cu nevoile exprimate de către universități prin intermediul proiectelor. Desigur, circumstanțele bugetare generale au creat un cadru favorabil, creșterea constantă (în valoare absolută, dar și a ponderii FDI în totalul finanțării instituționale, după 2018) având un impact pozitiv semnificativ asupra acestei creșteri. Astfel, dacă la început, în 2016, nivelul de acoperire bugetară era de doar 52%, acesta atinge în 2020 valoare de 80%. Putem afirma așadar că, în timp, a avut loc un proces de calibrare între cererea de resurse financiare venită din partea universităților și oferta

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

pusă la dispoziție de Minister. Astfel, în prezent, nevoile pe care proiectele finanțate prin FDI le acoperă pentru universități sunt mult mai bine evaluate și acoperite față de situația din urmă cu 5 ani. Totodată, creșterea nivelului de acoperire bugetară indică faptul că universitățile au dezvoltat o capacitate internă de planificare și estimare din ce în ce mai bună a costurilor pe care diferite activități le implică.

Această concluzie este susținută și de faptul că eficiența bugetară a cunoscut o creștere constantă, ajungând de la 95% la aproape 100%. Acest fapt susține argumentul că în timp, datorită reglementărilor specifice competiției, universitățile și-au îmbunătățit capacitatea de a planifica și elabora proiecte ale căror activități și implicit cheltuieli au putut fi realizate în conformitate cu planificarea inițială. De asemenea, valorile înregistrate pentru acest indicator, demonstrează faptul că organismul responsabil de administrarea competițiilor și alocarea ulterioară a resurselor prin intermediul FDI a reușit să mențină relativ stabile, eficiente și facile procedurile administrative de raportare, monitorizare și verificare a implementării proiectelor.

Rata de succes, de 91% în 2021 și tendința constantă de creștere a acesteia ne arată însă că, din păcate, intenția inițială de alocare pe baze competiționale a resurselor financiare prin FDI nu a fost urmărită în practică. Competiția FDI a devenit mai degrabă o competiție a proiectelor în interiorul unei universități și mai puțin o competiție între diferite universități pentru a atrage resurse suplimentare. Practic, în anul 2021 doar 22 de proiecte dintre cele depuse nu au fost selectate pentru finanțare. Devine evident faptul că toate universitățile care decid să înscrie proiecte în competiție primesc finanțare pentru proiectele depuse. Procesul de selecție se mută cumva în interiorul universităților unde se ia decizia asupra celui mai potrivit proiect pentru un anumit domeniu de dezvoltare instituțională, în cazul în care există proiecte concurente.

La nivel general, alocarea resurselor prin intermediul FDI, în urma unor competiții anuale de proiecte derulate la nivel național, a produs efecte benefice la nivel sistemic. Competițiile au favorizat dezvoltarea capacității universităților de a planifica și de a evalua realist obiectivele, activitățile și resursele necesare pentru adresarea unor provocări cu care se confruntă. La nivelul organizației finanțatoare, a Ministerului Educației și a CNFIS – UEFICSDI care administrează competițiile, s-a îmbunătățit cunoașterea și capacitatea de prognoză a nevoilor și domeniilor prioritare pentru dezvoltarea instituțională. Simultan, cantitatea de resurse alocate către universități a crescut, pe măsură ce organizațiile cu rol de administrare, planificare și monitorizare a sistemului de învățământ superior și-au îmbunătățit cunoașterea cu privire la nevoile organizațiilor universitare din cadrul sistemului.

Tendențele generale, care pot fi observate din analiza evoluției anuale a competițiilor FDI, se regăsesc, evident, într-o mare măsură, în cazul analizei detaliate la nivelul domeniilor prioritare pentru investiții în dezvoltarea instituțională a universităților. Un element de relativă incertitudine a competițiilor naționale de proiecte pentru obținerea finanțării prin FDI este lista de domenii în cadrul cărora urmează a fi finanțate proiecte de dezvoltare instituțională. Atât numărul domeniilor cât și denumirea sau descrierea acestora variază anual. Dacă în 2016, la prima competiție organizată pentru alocarea resurselor financiare prin FDI, au fost enumerate 4 domenii în care puteau fi încadrate proiecte, numărul acestora a crescut, în anul imediat următor, la 8, iar din 2018 a fost

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

redus la 6 domenii. Trei domenii au rămas totuși prezente în cadrul tuturor competițiilor organizate pentru alocarea FDI: *creșterea echității sociale, în vederea incluziunii sociale și sporirea accesului la învățământul superior, corelarea ofertei educaționale cu cererea pieței muncii (inclusiv cele privitoare la consilierea și orientarea în carieră); internaționalizarea învățământului superior din România și asigurarea funcționării în bune condiții a grădinilor botanice universitare, a stațiilor didactice, a bazelor de practică și a altor infrastructuri de susținere a activităților didactice din cadrul universităților*. O analiză detaliată a domeniilor este prezentată ulterior în raport, în cele ce urmează ne vom referi sintetic la principalele informații pentru fiecare domeniu de finanțare în parte.

Creșterea echității sociale, prin stimularea măsurilor de incluziune socială și creșterea a accesului la învățământ superior, este unul dintre domeniile în cadrul cărora aproape toate universitățile care au înscris proiecte în competiție au depus solicitări de finanțare. De asemenea este și unul dintre domeniile propuse pentru acordarea finanțării în cadrul căruia nevoile de dezvoltare depășesc semnificativ resursele alocate. **Nivelul de acoperire bugetară** indică faptul că în perioada 2016 – 2021 resursele financiare alocate au acoperit între 50% și 80% dintre nevoile formulate de universități. De altfel, provocările generate de participarea redusă la nivelul de învățământ terțiar universitar sunt generalizate la nivelul sistemului de învățământ superior din România. Acestea au făcut obiectul unor intervenții multiple, în cadrul cărora au fost alocate, în perioada de referință, resurse financiare semnificative. Programul Operațional Capital Uman (POCU)⁴, a avut stabilit un obiectiv specific, *6.7 - Creșterea participării la învățământul terțiar universitar și non-universitare organizat în cadrul instituțiilor de învățământ superior acreditate în special pentru cei care provin din grupuri vulnerabile*, care a vizat intervenții similare celor finanțate prin FDI. Raportul de evaluare a implementării POCU în perioada 2015 - 2020⁵ arată faptul că au fost alocate, în perioada de referință pentru acest raport, resurse financiare în valoare totală de peste 150 milioane RON universităților care au dorit să își dezvolte programe de studii și activități care să răspundă acestui obiectiv. Merită notat aici faptul că suma alocată prin FDI în cadrul celor 6 competiții derulate în perioada 2016 – 2021 pentru domeniul de dezvoltare instituțională privind creșterea echității și a accesului la învățământ superior reprezintă aproximativ un sfert din suma alocată în cadrul POCU pentru același tip de intervenții. În acest context, resursele financiare alocate prin FDI pot fi apreciate drept semnificative, prin comparație cu alte programe sau oportunități de finanțare complementare. Pe de altă parte, nivelul de acoperire a nevoilor sistemului național de învățământ superior în ceea ce privește domeniul echității și accesului, rămâne unul insuficient, datorită alocărilor de resurse relativ reduse în perioada de timp analizată.

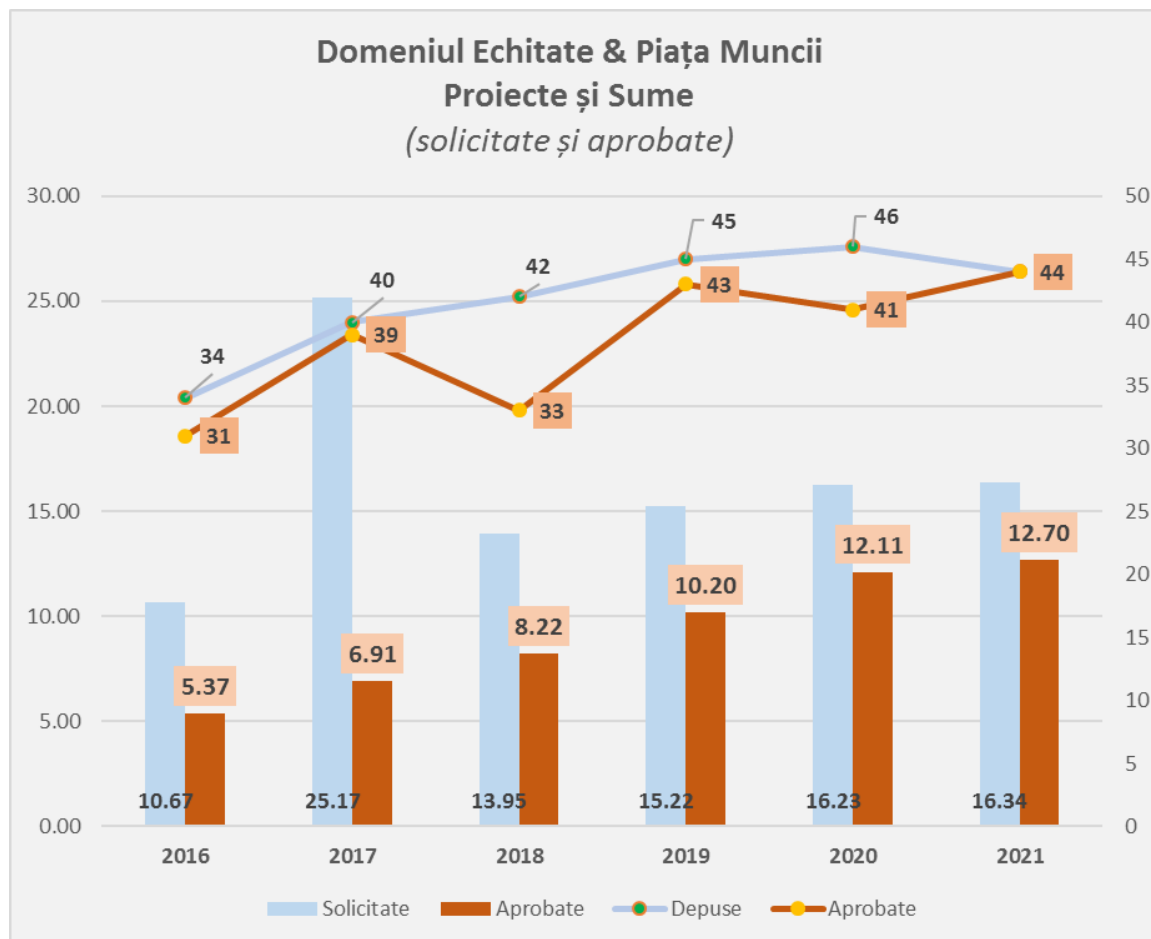
În ceea ce privește randamentul resurselor alocate în cadrul acestui domeniu de dezvoltare instituțională constatăm faptul că, pe parcursul celor 6 ani, au fost finanțate 231 de proiecte, care au avut la dispoziție pentru implementare aproximativ 56 milioane RON. Eficiența bugetară a fost una excelentă, resursele alocate fiind utilizate în proporție de 98%, în medie. Cu toate acestea ele au acoperit doar aproximativ 57% din nevoile bugetate de universități, pentru care erau solicitate

⁴ Textul complet al POCU poate fi regăsit la adresa: <https://mfe.gov.ro/programe/autoritati-de-management/am-pocu/>

⁵ Raportul poate fi consultat online la adresa: <http://www.anc.edu.ro/wp-content/uploads/2021/04/Primul-raport-de-evaluare-a-interven%C8%9Bilor-POCU-2014-2020-%C3%AEn-domeniul-educa%C8%9Biei-1.pdf>

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

resurse în vederea implementării unor activități care să ducă la adresarea provocărilor constatate. Totodată observăm faptul că în 2016, 2019 și în 2021 aproape toate proiectele depuse de universități au fost finanțate, în timp ce în anul 2017 rata de succes a fost mai mică.

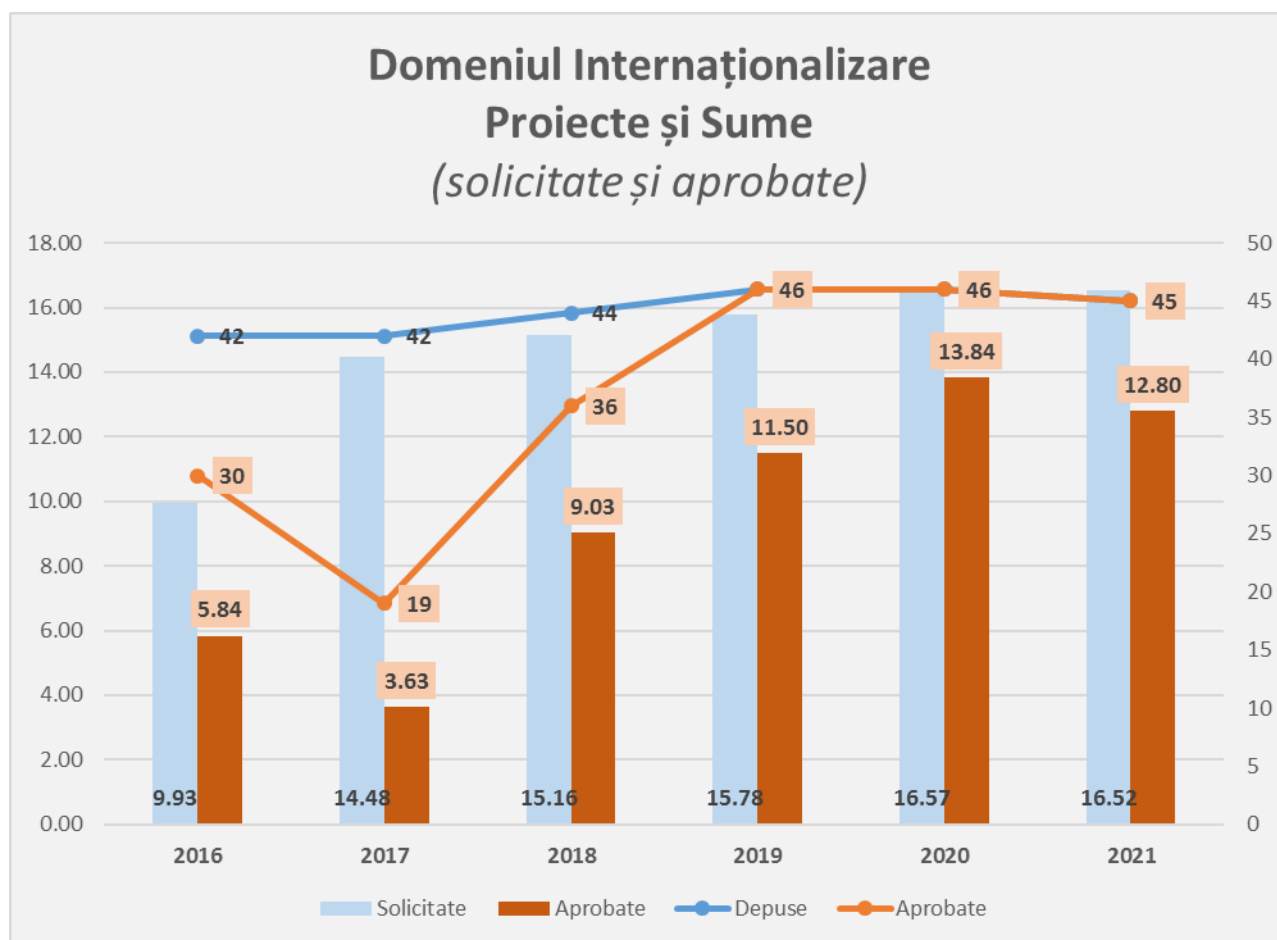

Domeniul pentru dezvoltare instituțională care a fost, până în prezent, cel mai important, din perspectiva resurselor alocate, a fost cel al **internaționalizării învățământului superior din România**. Un domeniu peren, care a fost inclus în toate competițiile naționale pentru alocarea resurselor financiare prin intermediul FDI, acesta a beneficiat, cu excepția anului 2016, de cele mai mari alocări bugetare anuale. Mai mult, în cadrul acestui domeniu au fost finanțate cele mai multe proiecte, în ultimii trei ani (2019, 2020 și 2021) toate universitățile au depus și au și obținut proiecte în cadrul acestui domeniu. Cu alte cuvinte, în cadrul acestui domeniu rata de succes a fost de 100%, ceea ce indică absența oricărei forme de competiție între universități în ceea ce privește proiectele de dezvoltare instituțională elaborate în cadrul acestui domeniu. Această situație pare să se datoreze faptului că, în ceea ce privește activitățile specifice internaționalizării, cum ar fi stabilirea de parteneriate cu alte universități sau atragerea unor persoane din alte state care să dețină statutul de studenți, nu au existat alte surse de finanțare. Cu excepția programului "Erasmus +" care acoperă cheltuielile necesare pentru mobilitatea studenților și a studentelor, din România și din alte state membre ale Uniunii Europene, universitățile din România nu au avut la dispoziție resurse pentru dezvoltarea și promovarea unor activități de educație sau cercetare în cadrul unor parteneriate cu

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

organizații similare din alte state. Trebuie subliniat faptul că documentele strategice la nivel național, care au stabilit cadrul de dezvoltare pentru politicile educaționale în perioada 2015 -2020, nu menționează internaționalizarea sau activitățile de construirea a unor parteneriate trans-naționale. Astfel, FDI a fost singurul instrument prin intermediul căruia aceste activități au putut obține resurse pentru implementare, ceea ce explică ponderea relativ mai mare a resurselor alocate acestui domeniu.

Sintetic, în cadrul acestui domeniu au fost finanțate în total 222 de proiecte, pe parcursul celor șase ani evaluați. Aceste proiecte au beneficiat de o alocare bugetară totală de aproximativ 57 milioane RON, din care au fost efectiv utilizați aproximativ 97%. Această alocare bugetară a acoperit efectiv aproximativ 64% din nevoile bugetate de către universități. Aceste cifre indică faptul că, în ciuda unei alocări bugetare sporite, precum și a faptului că resursele disponibile au fost distribuite către toate universitățile care au solicitat fonduri în cadrul acestui domeniu, nevoia de resurse în cadrul sistemului național de învățământ superior pentru acest domeniu rămâne una deosebit de importantă.

Cel de-al treilea domeniu care s-a regăsit permanent în cadrul competițiilor de alocare a fondurilor prin intermediul FDI a fost cel al **grădinilor botanice și a stațiunilor didactice și de cercetare / practică ale universităților**. Denumirea indică faptul că, la fel ca și în cazul internaționalizării, există nevoia asigurării unei linii de finanțare pentru partea de infrastructură, a

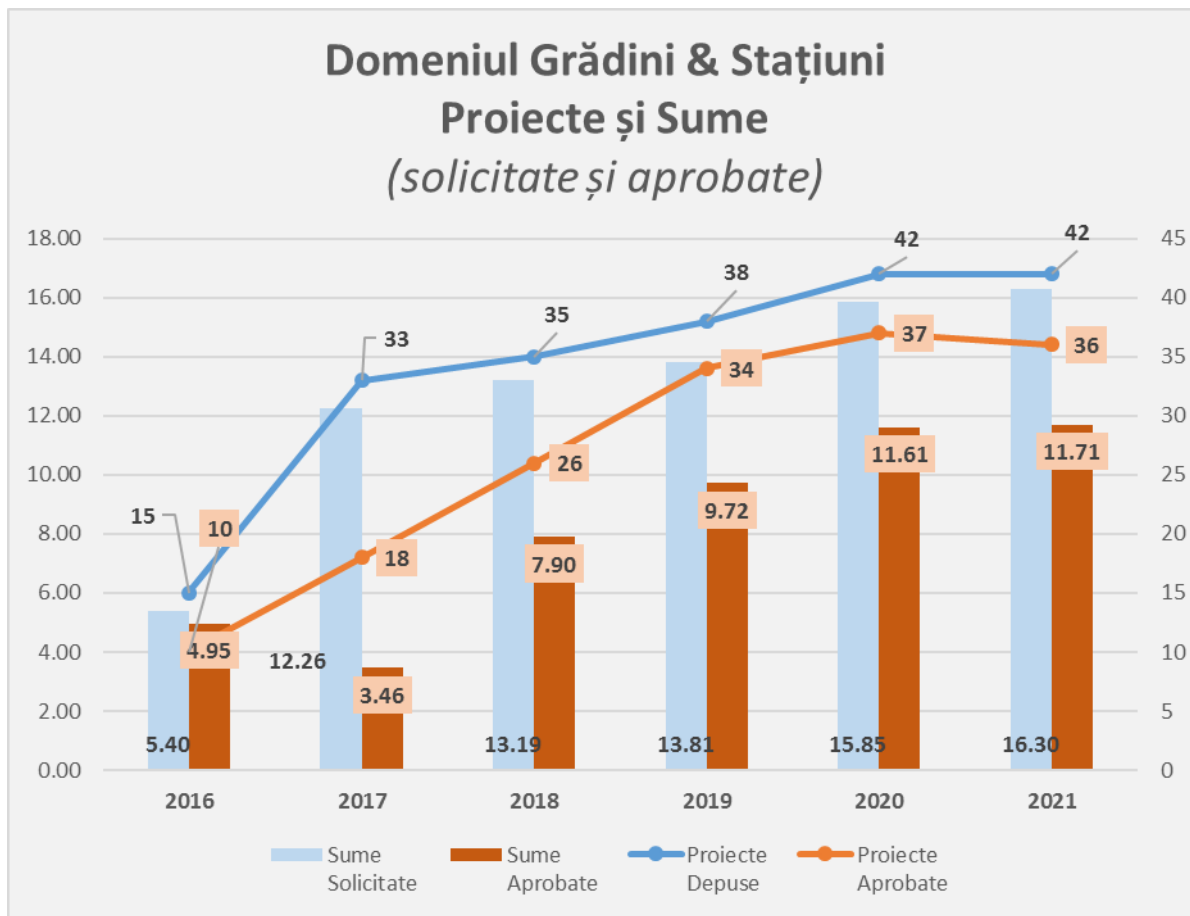
Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

unor universități, care nu poate fi acoperită din alte surse de finanțare. Deși scopul acestui domeniu este acela de a asigura resursele financiare necesare bunei funcționări a grădinilor botanice și a stațiunilor didactice sau de practică pentru susținerea activităților didactice, unele activități finanțate au contribuit și la dezvoltarea instituțională a universităților. Achiziția unor echipamente sau înnoirea / re tehnologizarea sau dezvoltarea unor obiective de infrastructură reprezintă astfel de contribuții.

O particularitate a acestui domeniu este legată de extinderea constatată și expansiunea rapidă a numărului de universități care au depus proiecte în cadrul lui. În ciuda specificului foarte bine precizat al acestui domeniu, numărul proiectelor depuse, implicit al universităților care au solicitat resurse, a crescut de la 15 în 2016 la 42 în 2021. În anul 2021 aproape toate universitățile care primesc finanțare din fonduri bugetare au aplicat în cadrul acestui domeniu de finanțare. Aceasta reprezintă cea mai rapidă creștere, comparativ cu numărul de proiecte depuse în cadrul celorlalte domenii pentru finanțarea dezvoltării instituționale a universităților. Această creștere indică nevoia universităților de a-și dezvolta baze de susținere a activităților didactice prin intermediul unor activități practice care să permită aplicarea cunoștințelor dobândite de către studenți și studente.

În cadrul acestui domeniu au fost finanțate 161 de proiecte pentru care au fost alocate aproximativ 49 de milioane RON în cei șase ani în care s-au organizat competiții pentru alocarea FDI. Remarcăm diferența relativ mică între resursele alocate domeniului care vizează susținerea echității și accesului la învățământ universitar și acest domeniu, în valoarea absolută aceasta fiind de aproximativ 6 milioane RON în perioada 2016 – 2021. De asemenea trebuie menționat faptul că, dintre cele trei domenii permanente acesta este domeniul în cadrul căruia resursele alocate au acoperit cel mai bine, în proporție de aproape 65%, nevoile bugetate de către universități. Acest fapt se datorează în principal rezultatelor anului 2016, în care nevoile bugetate au fost acoperite în proporție de 91%. Creșterea rapidă a numărului de universități care au solicitat fonduri, implicit a numărului de proiecte aprobate a dus la o scădere a ratei de acoperire bugetare a nevoilor universităților în acest domeniu, mai întâi la 28%% apoi la 60% și 73%% în perioada 2018 – 2020. Deși valoarea resurselor financiare alocate a crescut și în cazul acestui domeniu constant, de la un an la altul, aceasta nu a putut să acopere creșterea mult mai rapidă a numărului de proiecte aprobate și, implicit, a nevoilor bugetate de către universități. De asemenea, acesta este domeniul în cadrul căruia se înregistrează cea mai bună eficiență bugetară, în medie fondurile alocate fiind utilizate în proporție de 99%, în medie, în cei șase ani analizați. Acest fapt se datorează cel mai probabil faptului că majoritatea costurilor bugetate reprezintă costuri recurente, periodice, cunoscute.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Analiza comparativă sintetică a celor trei domenii în cadrul cărora universitățile au propus proiecte pentru dezvoltarea instituțională, disponibile în toate competițiile organizate în perioada 2016 – 2021, indică faptul că există o tendință de ierarhizare a priorităților de finanțare. Deși nu este explicit asumată în documentele oficiale de programare a competițiilor organizate, este evident faptul că **internaționalizarea** a reprezentat o prioritate a finanțatorului acestor competiții, Ministerul Educației. Acest domeniu de dezvoltare instituțională a beneficiat de cea mai mare alocare de resurse financiare prin intermediul FDI. Mai mult, acest domeniu este singurul în cadrul căruia toate universitățile publice au transmis propuneri de finanțare și în cadrul căruia, timp de trei ani la rând, toate propunerile transmise de universități au fost aprobate și finanțate. Susținerea echității și stimularea accesului la învățământ terțiar universitar a reprezentat o a doua prioritate, din perspectiva resurselor alocate, precum și a numărului de universități care au solicitat resurse în cadrul acestui domeniu. Un domeniu cu o plajă relativ largă de activități, care de asemenea prezintă și numeroase puncte de intersecție cu politici și intervenții la nivelul secundar al sistemului educațional. Mai mult, acest domeniu a fost și continuă să fie, vizat de măsuri și intervenții publice prin intermediul altor programe și surse de finanțare, cum ar fi fondurile nerambursabile alocate de Comisia Europeană prin bugetele multianuale și programele operaționale. Cu toate acestea, prin FDI, Ministerul Educației a alocat resurse considerabile care au totalizat aproape un sfert din alocările financiare provenite din POCU. În cele din urmă, asigurarea bunei funcționări a grădinilor botanice și a stațiunilor didactice pare a fi o a treia direcție prioritară pentru finanțare, cu un buget

UNIUNEA EUROPEANĂ

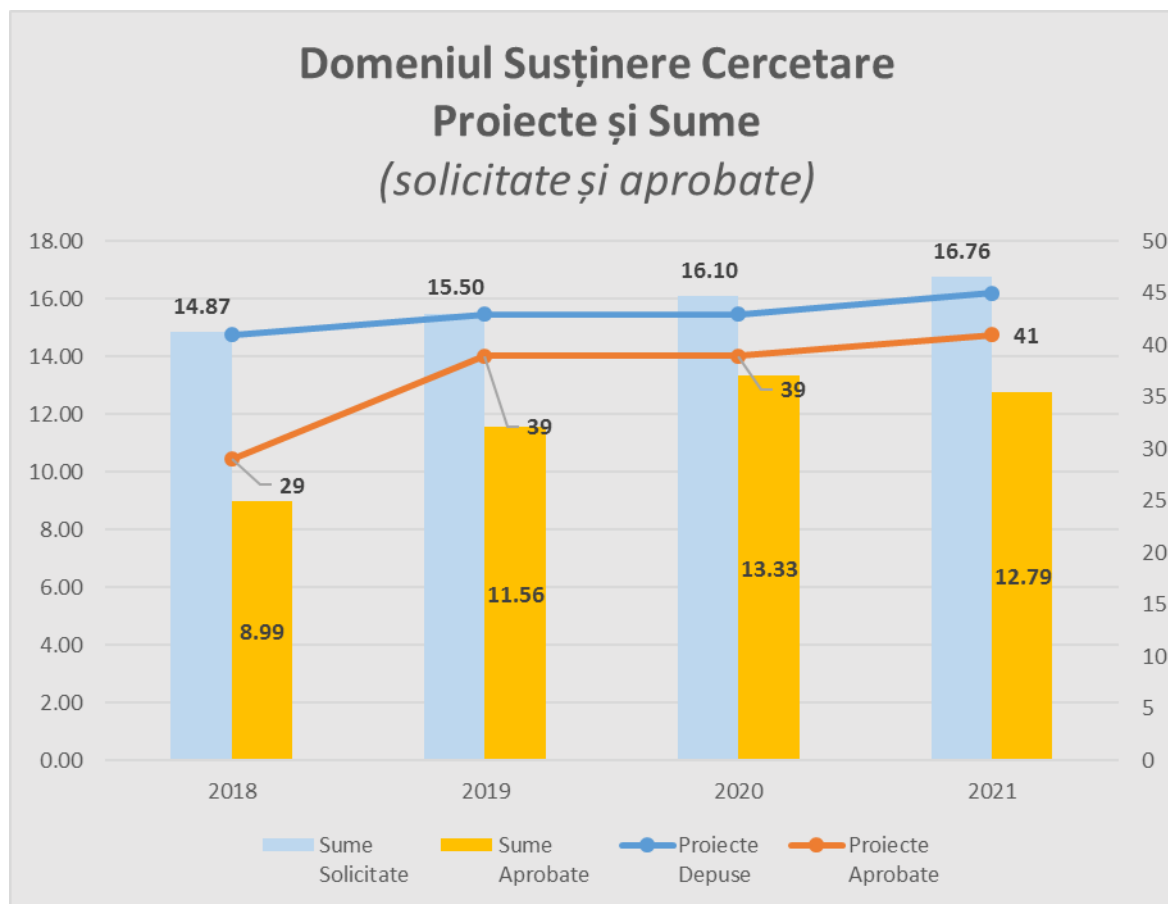
Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

total alocat în cei șase ani apropiat ca valoare de cel al domeniului echității și accesului. Un domeniu care pare mai puțin orientat spre dezvoltarea instituțională și mai degrabă spre susținerea unor costuri administrative care nu pot fi acoperite de universități din alte surse. Grădinile botanice și stațiunile didactice reprezintă însă un element important, prezent sau dezvoltat treptat de către majoritatea universităților din România. Numărul universităților care au aplicat în cadrul acestui domeniu a cunoscut cea mai rapidă creștere, iar numărul proiectelor finanțate a crescut la rândul lui. Această creștere a produs, pe termen scurt, un dezechilibru al resurselor alocate, în raport cu cererea venită din partea universităților. Simultan însă, acest domeniu, datorită specificității lui are potențialul ca, în timp, să asigure o finanțare adecvată unei nevoi relativ generale la nivel de sistem.

Domeniile incluse după anul 2017 în metodologiile care au reglementat anual desfășurarea competițiilor FDI nu prezintă evoluții diferite de cele deja descrise. Datele indică faptul că introducerea unor noi domenii, diversificarea tipurilor de proiecte și activități care vizează dezvoltarea instituțională a universităților, a corespuns unor nevoi identificate la nivel de sistem. Majoritatea acestor nevoi nu au putut fi acoperite din alte surse de finanțare, mai mult, în unele cazuri, finanțarea universităților este afectată de rezultatele acestora în unele dintre domeniile finanțate. Un excelent exemplu este cel al domeniului "susținerea cercetării științifice". Introdus în anul 2018, în cadrul acestui domeniu au fost finanțate 148 proiecte pentru care au fost alocați aproximativ 46 de milioane RON. Aceste resurse au fost aproape în totalitate utilizate de către universitățile beneficiare, înregistrând anual o rată de execuție bugetară de peste 99%. Mai mult, în anul 2020, observăm faptul că nevoile bugetate de universități au fost acoperite în proporție de 82% de alocările financiare pentru acest domeniu. Aceasta reprezintă una dintre cele mai ridicate rate de acoperire bugetară dintre toate domeniile în cadrul cărora universitățile au depus proiecte de dezvoltare instituțională.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Susținerea cercetării științifice este un domeniu important fiindcă, rezultatele cercetării științifice reprezintă un element evaluat în cadrul indicatorilor de calitate, utilizați pentru alocarea finanțării suplimentare către universități. Cu alte cuvinte, rezultatele proiectelor implementate în cadrul acestui domeniu influențează, parțial, capacitatea universităților de a atrage resurse suplimentare în limita celor 26,5% din cele alocate prin finanțarea de bază. Chiar dacă reprezintă un element de circularitate al metodologiei de finanțare, privită ca întreg, este evident faptul că, datorită resurselor publice extrem de reduse alocate prin alte linii de finanțare, introducerea acestui domeniu a fost una necesară. Datele statistice arată faptul că, din perspectiva *cheltuielilor bugetare guvernamentale totale*, pentru cercetare și dezvoltare România alocă cel mai mic procent dintre toate statele membre ale Uniunii Europene. Indicatorul⁶ utilizat de Eurostat, este diferit de cel clasic al alocării de resurse bugetare raportat la Produsul Intern Brut, prin faptul că măsoară cheltuielile bugetare efective alocate domeniului cercetare dezvoltare. De asemenea trebuie avut în vedere faptul că activitatea de cercetare științifică din universități reprezintă doar o parte, relativ redusă, din activitatea națională de cercetare – dezvoltare. În 2020, spre exemplu, doar **0,31%** din cheltuielile guvernamentale de la bugetul de stat au fost în domeniul cercetării și al dezvoltării. Pentru comparație, în cazul Bulgariei valoarea înregistrată de acest indicator a fost de **0,56%**, iar media pentru statele membre ale Uniunii Europene (27 de state) a fost de **1,42%**. Nici anii anteriori

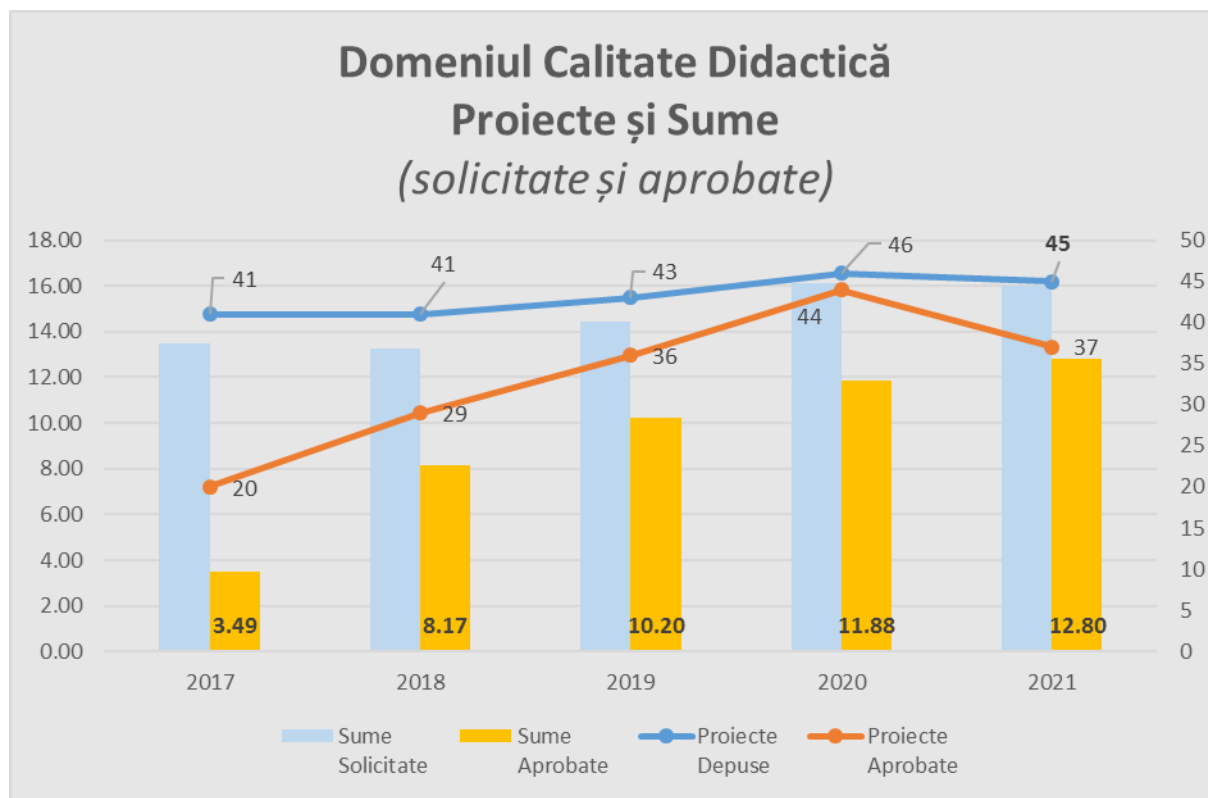
⁶ Indicatorul utilizat de Eurostat poate fi consultat aici: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/gba_esms.htm

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

nu prezintă rezultate mai bune, cheltuielile guvernamentale alocate acestui domeniu scăzând constant din anul 2016 de la o valoare de 0,81% la minimumul absolut înregistrat în 2020. Așadar, resursele publice alocate cercetării și dezvoltării s-au micșorat, în termeni procentuali, la mai puțin de jumătate în perioada celor 6 ani analizați în cadrul acestui raport. Introducerea domeniului de finanțare a dezvoltării instituționale pentru susținerea cercetării științifice, din anul 2018, pare a veni mai degrabă în direcția conservării unui nivel minimal de resurse și activități de cercetare decât pentru sprijinirea efectivă a unei dezvoltări instituționale a universităților.

Un alt domeniu, introdus din anul 2017, în cadrul căruia au fost finanțate proiecte de dezvoltare instituțională este cel al dezvoltării **calității activităților didactice**. În cadrul acestuia au fost finanțate și implementate proiecte care au vizat inclusiv *respectarea deontologiei și eticii academice*. Activitățile derulate în cadrul acestor proiecte au vizat două tipuri de rezultate. Pe de o parte au fost dezvoltate și implementate diferite instrumente pentru evaluarea nevoilor de formare ale persoanelor membre ale comunității academice (studenți și cadre universitare). Pe de altă parte au fost dezvoltate norme, reglementări, instrumente care să faciliteze respectarea principiilor etice și deontologice în cadrul activităților academice. Un fenomen în mod particular vizat în această perioadă a fost cel al plagiatului, care reprezintă, din păcate, o provocare destul de serioasă pentru reputația și calitatea activităților și rezultatelor acestora din mediul academic din România. În cadrul acestui domeniu au fost finanțate, în cei cinci ani de competiții FDI, 166 de proiecte cărora le-au fost alocați în total 46,54 milioane RON. Eficiența bugetară a fost și în cazul acestui domeniu maximă, fiind efectiv cheltuite aproximativ 99% din resursele alocate. La fel ca și în cazul domeniului destinat susținerii activităților de cercetare științifică, este evident faptul că proiectele depuse de universități în cadrul acestui domeniu au urmărit satisfacerea unor nevoi foarte clar definite. Aceste nevoi au derivat dintr-un context mai larg, legat de transparența pe care diferite norme dar și diferite studii și rapoarte au adus-o cu privire la sistemul educațional universitar. Accesul public la tezele de doctorat, spre exemplu, a determinat nevoia dezvoltării și introducerii unor măsuri de siguranță în ceea ce privește calitatea și corectitudinea conținutului științific. Universitățile au fost nevoite să identifice, să achiziționeze și să implementeze apoi instrumente tehnice care să permită verificarea și identificarea lucrărilor care conțin elemente de plagiat. Dezvoltarea activităților didactice, îmbunătățirea și actualizarea metodelor de evaluare, de exemplu, sau dezvoltarea unor parteneriate în vederea dezvoltării unor activități didactice comune, schimburile de experiență și alte activități similare a reprezentat o a doua categorie de activități ale căror costuri au fost acoperite de proiectele finanțate în cadrul acestui domeniu. Aceste tipuri de activități nu au beneficiat și nu beneficiază în prezent de posibilitatea obținerii unor resurse din alte instrumente de finanțare. Pe de altă parte, ca și în cazul cercetării științifice, calitatea activităților didactice reprezintă un criteriu evaluat prin indicatori de calitate, atât în cadrul metodologiei privind acordarea finanțării suplimentare, cât și în cadrul celei care vizează asigurarea calității în învățământul superior.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

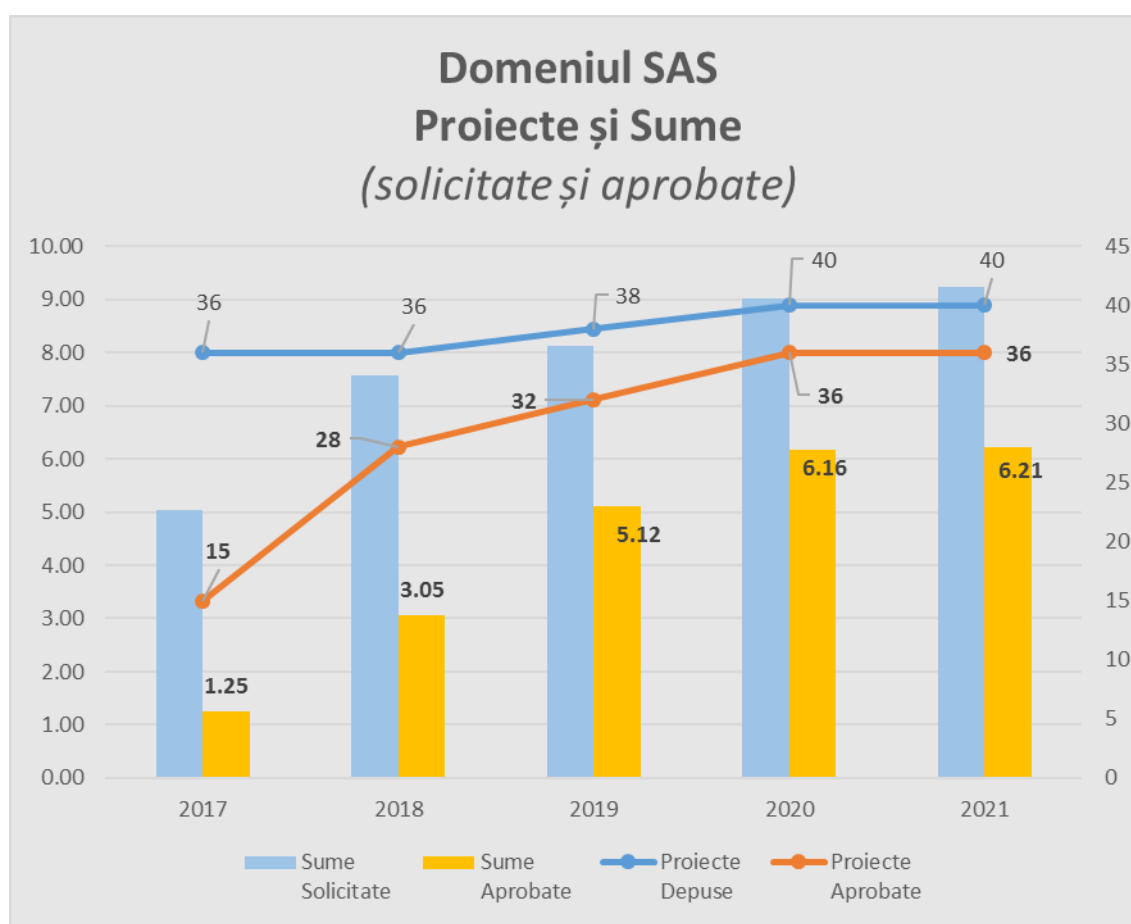

În cele din urmă, domeniul **societăților antreprenoriale studențești**, în cadrul cărora au putut fi depuse proiecte pentru inițierea unor astfel de societăți și ulterior, după 2018 pentru susținerea funcționării acestora, a apărut datorită unor cerințe legale, impuse universităților de către Ministerul Educației. Prin Ordinul Ministrului Educației nr. 3262 din 16 februarie 2017, universitățile au dobândit posibilitatea de a înființa *societăți antreprenoriale studențești*. Scopul acestor structuri fără personalitate juridică dezvoltate în cadrul structurii organizaționale a universităților era de a oferi un cadru în vederea dezvoltării competențelor antreprenoriale ale studenților și absolvenților universităților. Ordinul a prevăzut faptul că sursa principală de finanțare pentru aceste structuri urma să fie fondul pentru dezvoltarea instituțională a universităților precum și resurse proprii pe care universitățile le pot atrage.

Introducerea acestui domeniu de finanțare a corespuns, așadar, unei cerințe normative introduse de către Ministerul Educației. Datele indică faptul că universitățile nu au fost de la început înclinate să dezvolte astfel de structuri. Spre exemplu, în anul 2017 doar 36 de universități au depus proiecte în cadrul acestui domeniu și doar 15 dintre aceste proiecte au fost aprobate (o rată de succes de doar 40%). Lipsa de interes a universităților pentru dezvoltarea unor astfel de structuri este vizibilă în timp, numărul de proiecte finanțate crescând într-un ritm mult mai lent decât în cazul altor domenii. Astfel, în anul 2020, an în care regăsim domenii care au peste 40 de proiecte finanțate, în cadrul acestui domeniu au fost aprobate doar 36 de proiecte. De altfel și resursele financiare alocate acestui domeniu sunt cele mai reduse, dintre domeniile cuprinse în metodologia de organizare a competițiilor FDI. În total, în cei cinci ani în care acest domeniu a fost cuprins în metodologia de organizare a competiției, au fost alocați doar 21,79 milioane RON proiectelor aprobate. Există mai multe explicații posibile pentru aceste observații. În primul rând profilul și

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

activitățile specifice societăților antreprenoriale studențești, așa cum sunt ele definite în cadrul ordinului de ministru, nu sunt ușor aplicabile în toate domeniile științifice în care universitățile administrează programe de studii. Mai mult, dezvoltarea unui spirit și a unei culturi organizaționale antreprenoriale în cadrul universităților din România reprezintă obiective pentru a căror implementare este necesar un orizont de timp mai larg. Dincolo de planificarea multianuală a unei astfel de modificări a valorilor și țintelor organizaționale, alte instrumente sunt necesare pentru stimularea unei astfel de culturi organizaționale. Dezvoltarea unei abordări bazate pe concurență, pe competiție, între universități, spre exemplu, stimularea excelenței dar și a dezvoltării în anumite direcții, cum ar fi calitatea în educație, inclusivitatea sau performanțele în cercetarea științifică, reprezintă câteva exemple.

II.3. Concluzii analiza comparativă

Între 2016 și 2021 șase competiții pentru alocarea resurselor financiare prin intermediul FDI au fost organizate, administrate și finalizate de către CNFIS – UEFISCDI. În cadrul acestor competiții au fost distribuite fonduri de la bugetul de stat în valoare de peste 285 milioane RON și au fost implementate 1150 proiecte de dezvoltare instituțională. Indicatorii statistici arată faptul că performanța administrativă atât la nivelul universităților cât și a administrării FDI s-a îmbunătățit de la un an la altul. Mai mult, această îmbunătățire a determinat creșterea resurselor alocate prin intermediul acestui instrument de finanțare de către Ministerul Educației, organizația finanțatoare.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Numărul tot mai mare de universități care au depus proiecte, numărul tot mai mare de proiecte depuse, resursele financiare solicitate, precum și resursele alocate, sunt argumente care susțin succesul implementării acestui instrument de finanțare și importanța acestuia la nivel de sistem. Chiar dacă prin intermediul FDI sunt alocate resurse relativ reduse cantitativ, doar 1,5% din valoarea finanțării de bază, importanța și dimensiunea acestui instrument pot fi observate prin raportare la alte elemente.

FDI este un instrument de finanțare prin care au fost alocate resurse în valoare totală echivalentă cu aproximativ un sfert din cele acordate universităților în cadrul POCU pentru întreaga perioadă 2014 – 2021, pentru stimularea participării la învățământ superior și asigurarea echității și a egalității de șanse. Totodată, FDI este un instrument prin intermediul căruia au fost susținute integral obiective strategice ale dezvoltării sistemului de învățământ terțiar universitar, cum ar fi stimularea și sprijinirea internaționalizării acestuia sau, mai recent, susținerea activităților de cercetare științifică sau dezvoltarea calității activităților didactice. Tot prin intermediul FDI au fost finanțate și unele obiective de politică guvernamentală în domeniul educației, cum ar fi dezvoltarea competențelor antreprenoriale în rândul studenților, studentelor și absolvenților de învățământ superior din România.

În același timp, unele aspecte trebuie avute în vedere pentru dezvoltarea în viitor atât a FDI, ca instrument de finanțare, cât și a competițiilor organizate la nivel național pentru selectarea proiectelor finanțate. Creșterea numărului de universități și, implicit, a numărului de proiecte transmise a dus la o creștere simultană a ratelor de succes. Există domenii în cadrul cărora toate proiectele depuse sunt selectate pentru finanțare, sau în cadrul cărora aproape toate proiectele depuse (peste 90%) sunt selectate pentru finanțare. O altă practică prin care este asigurată componenta competițională este aceea prin care în cadrul evaluării la nivel de comisie se propune acordarea unui procent din valoarea solicită în cadrul proiectului, în funcție de punctajul obținut. Astfel, proiectele mai bine poziționate în ierarhia oferită de punctajul de la evaluarea individuală, vor obține și un procent mai consistent din finanțarea solicitată. Chiar dacă o astfel de evoluție poate fi ușor explicată de penuria de resurse financiare pentru domenii cheie în dezvoltarea universităților, totuși ea contravine principiului care a stat la baza inițierii și dezvoltării FDI: al competiției pentru resurse. Există cel puțin două opțiuni care trebuie explorate: fie renunțarea la principiul competiției pentru resurse și transformarea FDI într-un instrument de finanțare bazat pe alte principii; fie menținerea competitivității și asigurarea unor alte surse și instrumente care să ofere resurse pentru activități cheie, strategice ale universităților.

În unele cazuri, FDI a fost utilizat ca instrument pentru finanțarea unor activități administrative curente și mai puțin pentru dezvoltarea universităților pe baza unei planificări cu un orizont de timp multianual. Finanțarea unor activități precum implementarea Registrului Matricol Unic, sau a administrării unor componente ale universităților cum ar fi grădinile botanice sau stațiunile didactice, a corespuns unor nevoi imediate, stringente ale sistemului. Realizarea unor obiective instrumentale precum dezvoltarea unor comportamente etice și achiziția unor resurse și instrumente care să stimuleze aceste comportamente, cum ar fi cazul fraudelor intelectuale, reprezintă un alt exemplu în acest sens. Este evident că penuria resurselor financiare determină

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

această delegare a responsabilităților și obiectivelor de finanțare în direcția FDI. Cu toate acestea, ar trebui identificate mecanisme, instrumente, prin intermediul cărora accentul ar trebui să fie pus pe rezultatele, pe efectele pe care proiectele le-ar putea produce în timp și care vor duce la dezvoltarea organizației universitare.

Dezvoltarea unui sistem de monitorizare, de evaluare de parcurs și finală, de planificare și prognoză atât a nevoilor cât și a efectelor produse de proiectele finanțate prin intermediul FDI reprezintă un element fundamental pentru viitorul acestui instrument. FDI ar trebui să beneficieze de un set minimal de indicatori relevanți la nivel de program, dar și de domenii de finanțare, care să fie măsoarați periodic, la nivel de proiect dar și agregat de domenii de dezvoltare instituțională. Indicatorii ar trebui să măsoare atât caracteristicile procesului, după modelul oferit de acest raport, însă, ar trebui să fie personalizați și să urmărească obiective strategice de dezvoltare instituțională la nivel de domeniu de dezvoltare instituțională. Prin implementarea unei metodologii flexibile, simple, de monitorizare și evaluare periodică, eficiența și eficacitatea programului ar putea să fie îmbunătățite.

III. Analize de impact pe domenii de implementare a proiectelor FDI, 2016 – 2021

Analiza impactului pe care finanțările obținute de către universități prin intermediul competițiilor anuale organizate conform cu metodologia de aplicarea a FDI conține două dimensiuni. O analiză calitativă, axată pe obiectivele generale, specifice precum și pe activitățile și rezultatele proiectelor implementate, așa cum se regăsesc ele în propunerile de proiecte înregistrate de universități și aprobate spre finanțare în urma evaluărilor. Această analiză vizează identificarea anumitor elemente comune, care se regăsesc constant, în perioada analizată, pentru a putea înțelege care este destinația fondurilor alocate prin intermediul FDI pentru fiecare domeniu în parte. Concluziile analizei au mai multe utilizări însă, cea mai importantă este aceea a întocmirii unei liste de nevoi / necesități ale universităților din România care nu sunt acoperite din alte fluxuri financiare disponibile. Totodată considerăm că aceste informații sunt utile în dezvoltarea în anii următori a cadrului metodologic al competițiilor FDI prin stimularea unor noi tipuri de obiective, prin reevaluarea celor existente sau prin acordarea de resurse financiare în cadrul altor fluxuri financiare și degrevarea competițiilor FDI de unele tipuri de obiective, activități sau rezultate.

Analiza informațiilor financiare de-a lungul celor șase ani evaluați rolul FDI, ca instrument de alocare a resurselor financiare de la bugetul de stat către universități, este o a doua parte importantă. Atât ca valoare absolută cât și relativă, procentuală, finanțarea pentru dezvoltarea instituțională a înregistrat o evoluție crescătoare. În acest context, am analizat în ce măsură această creștere se regăsește atât la nivelul universităților care au participat la competițiile FDI. Mai mult, am dorit să documentăm măsura în care fiecare domeniu de finanțare în parte a avut o contribuție la creșterea globală a resurselor financiare pe care universitățile au reușit să le obțină. Această analiză se bazează pe ipoteza că acele universități competitive, care și-au dezvoltat capacitatea administrativă de a identifica nevoi proprii de dezvoltare, de a elabora și implementa proiecte, au reușit, în perioada 2016 – 2021 să atragă în mod constant resurse financiare din ce în ce mai mari, prin raportare, spre exemplu la cele obținute pe bază de formule (finanțarea de bază, finanțarea suplimentară sau granturile doctorale).

La nivel general, din analiza datelor financiare privind *finanțarea instituțională* pentru cele 49 de universități finanțate de la bugetul de stat, în perioada 2016 – 2021, observăm faptul că a existat o creștere medie de aproximativ 1,7% a resurselor bugetare alocate prin FDI prin raportare la celelalte fluxuri de finanțare. Sumele totale alocate prin intermediul FDI au crescut în perioada celor șase ani analizați prin raportare la sumele alocate prin intermediul finanțării de bază, al finanțării suplimentare și al granturilor doctorale. Nu toate universitățile au profitat însă de aceste creșteri, datorită faptului că fie nu au participat deloc la competiția FDI, fie au participat doar în unii ani și doar pentru unele domenii de finanțare ale proiectelor de dezvoltare instituțională.

Distribuția în funcție de ani a resurselor financiare alocate prin intermediul competițiilor FDI indică faptul că a existat, voluntar sau involuntar, o ierarhie de priorități în ceea ce privește domeniile în cadrul cărora au putut fi dezvoltate proiecte. Astfel, domeniul internaționalizării a ocupat constant cea mai importantă poziție beneficiind de cele mai mari alocări bugetare dar și de cel mai mare

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

număr de proiecte finanțate. Alte domenii, cum ar fi cel al echității sau accesului pe piața muncii, sau al calității didactice au ocupat poziții inferioare în această agendă de priorități.

Tabel 3 - Sume și ponderi ale fondurilor alocate pe domenii în cadrul FDI (2016 - 2021)

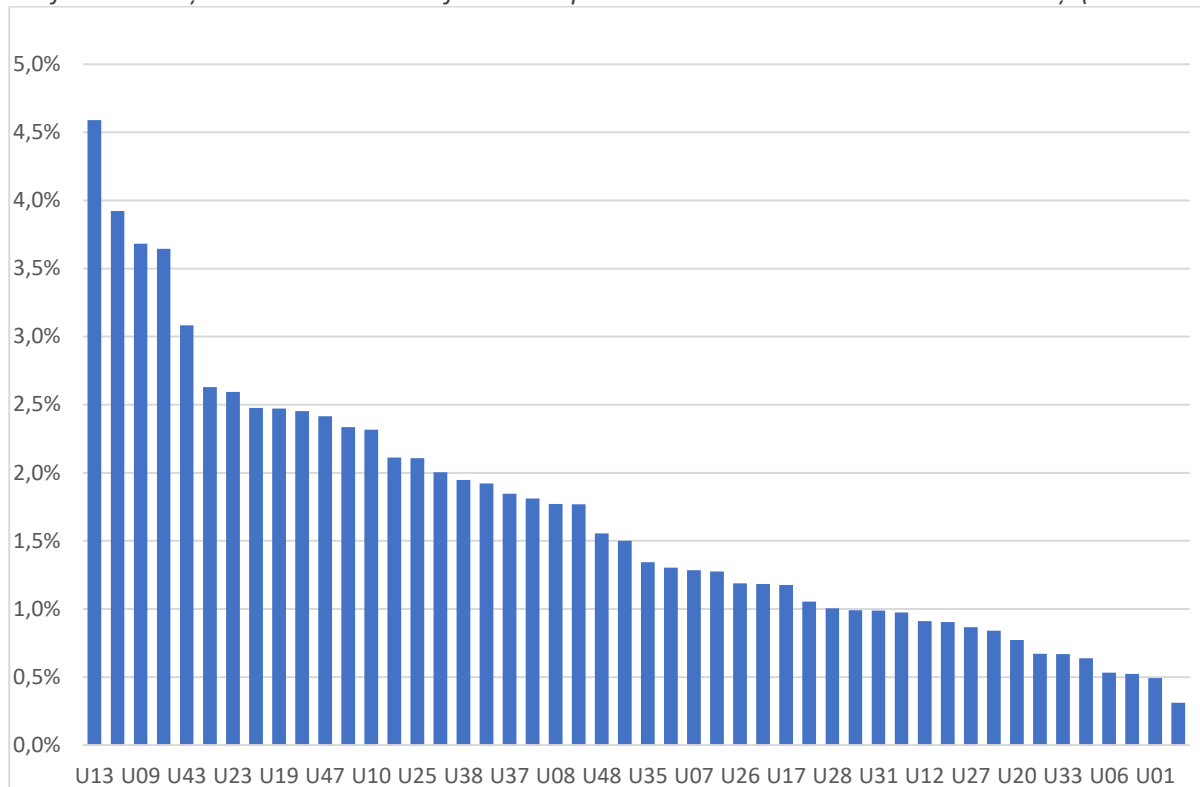
Domeniul de finanțare	2016		2017		2018		2019		2020		2021	
	Aprobat (mil. RON)	Pondere în total FDI	Aprobat (mil. RON)	Pondere în total FDI	Aprobat (mil. RON)	Pondere în total FDI	Aprobat (mil. RON)	Pondere în total FDI	Aprobat (mil. RON)	Pondere în total FDI	Aprobat (mil. RON)	Pondere în total FDI
D1- Echitate&Acces	5,3	28%	6,9	29%	8,2	18%	10,1	17%	12,1	18%	12,7	18%
D2- Internaționalizare	5,8	30%	3,6	15%	9	20%	11,5	20%	13,8	20%	12,8	19%
D3-RMU	3,3	17%	2	9%								
D4- Grădini&Stațiuni	5,0	25%	3,5	14%	7,9	17%	9,7	17%	11,6	17%	11,7	17%
D5-SAS			1,2	5%	3	7%	5,1	9%	6,1	9%	6,2	9%
D6-Cercetare					9	20%	11,5	20%	13,3	19%	12,8	19%
D7-Calitate Didactic			3,5	14%	8,1	18%	10,1	18%	11,8	17%	12,8	19%

Pentru a putea cuantifica în ce măsură finanțarea alocată prin intermediul fondului de dezvoltare instituțională a avut un impact măsurabil în perioada analizată, la nivelul resurselor financiare ale universităților, am utilizat două surse de date. Pe de o parte am analizat evoluția ponderii pe care resursele financiare alocate prin intermediul FDI au avut-o la nivelul fiecărei universități în parte, prin raportare a acestora la suma primită de universitate prin intermediul finanțării de bază, al finanțării suplimentare și a granturilor doctorale. Pe de altă parte am analizat evoluția ponderii pe care au avut-o resursele financiare alocate universităților prin intermediul proiectelor aprobate în cadrul domeniului echitate și acces pe piața muncii în totalul resurselor alocate prin intermediul FDI. Apoi am calculat pentru fiecare universitate în parte evoluția finanțărilor primite pentru fiecare domeniu în parte ca diferență în ponderea medie anuală a finanțării totale alocate prin FDI. În acest mod, universitățile care au solicitat finanțare pentru proiecte doar în cadrul unui singur domeniu înregistrează creșteri mai mari ale resurselor primite, în cadrul domeniului, însă ponderea totală a resurselor primite prin intermediul FDI nu este afectată. În acest mod putem estima cât de mult a contribuit finanțarea alocată prin intermediul fiecărui domeniu prioritar de dezvoltare instituțională la creșterea nivelului de finanțare obținut în perioada 2016 – 2021 prin intermediul competițiilor FDI.

O primă observație este legată de faptul că, la nivelul universităților există o fluctuație relativ mare a cantității de resurse primite prin intermediul FDI, pe parcursul celor șase ani.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Grafic 1 - Evoluția alocării resurselor financiare prin intermediul FDI la nivel de universități (2016-2021)

Prin raportare la media de 1,7% înregistrată la nivel național, observăm faptul că există numeroase universități care au accesat competiția FDI și au reușit să atragă în acest fel resurse financiare semnificative. Universitățile cu cel mai mare succes în cadrul competițiilor FDI au obținut resurse financiare suplimentare a căror valoare reprezintă, pentru cei șase ani evaluați, între 2% și 4,5% din sumele obținute pe baza finanțării de bază, a celei suplimentare și a granturilor doctorale. Pe de altă parte, alte universități, chiar dacă au participat la competițiile FDI în această perioadă nu au reușit să atragă resurse financiare suplimentare semnificative, fie datorită bugetelor relativ mici ale proiectelor implementate, fie datorită faptului că au avut aprobate doar unul sau două proiecte. Așadar, pentru a avea un impact financiar semnificativ, resursele alocate prin intermediul FDI, în general, presupun participarea anuală la competiții și obținerea, prin intermediul proiectelor a unor resurse superioare valorilor medii alocate la nivel național pentru un domeniu de finanțare.

III. 1. Domeniul D1 - Echitate & Piața Muncii

Domeniul „Creșterea echității sociale, în vederea incluziunii sociale și sporirea accesului la învățământul superior, corelarea ofertei educaționale cu cererea pieței muncii”, sau pe scurt Domeniul 1, a fost prezent printre prioritățile Ministerului Educației și Cercetării încă de la debutul implementării fondului pentru dezvoltare instituțională (FDI) prin competiție de proiecte. Chiar dacă denumirea acestui domeniu a cunoscut diferite modificări de la un an la altul, conținutul proiectelor finanțate în cadrul acestui domeniu nu a variat foarte mult.

A. Descriere

În primul an de implementare a FDI domeniul viza exclusiv dimensiunea echității sociale, ulterior acesta a fost unificat cu cel care viza inserția profesională a absolvenților și orientarea acestora în carieră. Indiferent însă de aceste delimitări, mai degrabă de natură administrativă decât tematică, obiectivul a inclus de fiecare dată următoarele obiective⁷ recomandate spre finanțare:

- Promovarea ofertei educaționale a universităților prin campanii de marketing în medii defavorizate (licee din mediul rural și orașele sub 10.000 de locuitori), cu implicarea studenților voluntari, în special a celor proveniți din aceste medii;
- Îmbunătățirea serviciilor de consiliere și orientare profesională, în vederea conștientizării studenților, în special a celor din medii defavorizate, a importanței continuării studiilor, cu scopul creșterii nivelului de incluziune socială;
- Acordarea de sprijin studenților, în special a celor proveniți din medii defavorizate, în vederea reducerii abandonului universitar;
- Realizarea unui canal online – website, platforma - dedicat informării și comunicării dintre consilieri, cadre didactice și elevi, reprezentanți ale instituțiilor de învățământ liceal și studenți;
- Analiza inserției absolvenților pe piața muncii și a parcursului profesional al acestora;
- Analiza și corelarea planurilor de învățământ și a competențelor obținute de absolvenți cu cerințele mediului socio-economic/pieței muncii;
- Consolidarea parteneriatelor dintre universități și organizațiile economice publice și private;

Domeniul acesta este cel mai consistent din perspectiva obiectivelor propuse spre finanțare pentru dezvoltarea instituțională a universităților. Diversitatea obiectivelor finanțate a generat o dezvoltare constantă a propunerilor de activități și rezultate ale proiectelor implementate de către universități. Acestea includ atât activități de promovare, vizite, întâlniri informale între studenți și alumnii, cât și activități de cercetare științifică sau de consolidare a unor parteneriate între universități și organizații economice. Scopul general al domeniului este acela de a oferi resurse pentru atragerea și menținerea în sistemul de educație, precum și inserția profesională corespunzătoare a acestora după momentul absolvirii.

⁷ Vezi Pachetul de informații pentru competiția FDI 2020, pentru referință, disponibil aici: http://www.cnfis.ro/wp-content/uploads/2020/02/Anexe_pachet_informatii_FDI-2020.pdf. Lista obiectivelor recomandate în anul 2020 conține unele diferențe față de cele din alți ani ai competiției, însă poate fi utilizată ca referință.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Un element particular important al acestui domeniu de finanțare este implicarea federațiilor studențești în evaluarea proiectelor depuse de universități pentru acest domeniu, tocmai pentru a sprijini și susține interacțiunea dintre actorii determinanți ai domeniului. Acest element este relevant și pentru cadrul mai larg al politicilor educaționale la nivelul învățământului superior. Alături de asigurarea calității și de finanțarea de bază, implicarea organizațiilor studențești în acțiuni și decizii concrete la nivelul sistemului capătă o dimensiune reală, practică. Prin intermediul unor astfel de acțiuni, calitatea politicilor publice și a relevanței acestora sporește, datorită corelării mult mai bune a obiectivelor de politici cu nevoile resimțite la nivelul sistemului educațional.

Din punct de vedere administrativ-financiar, în cadrul domeniului au fost finanțate din 2016 până în 2021 un total de 231 proiecte, cu un maxim de 46 de proiecte în anul 2020. Valoarea totală a resurselor financiare alocate acestor proiecte a depășit, în această perioadă, 55 de milioane RON.

Domeniu finanțare	Anul competiției	Proiecte		Sume (mil. RON)*			Indicatori eficiență		
		Proiecte Depuse	Proiecte Aprobate	Sume Solicitate	Sume Aprobate	Cheltuite	Rata succes	Acoperire bugetară	Eficiență bugetară
Echitate & Acces[1]	2016	33	31	10.67	5.37	5.17	93.9%	50.3%	96.4%
	2017	40	39	25.17	6.91	3.32	97.5%	27.5%	48.1%
	2018	42	33	13.95	8.22	8.11	78.6%	58.9%	98.6%
	2019	45	43	15.22	10.20	10.13	95.6%	67.0%	99.3%
	2020	46	41	16.23	12.11	11.97	89.1%	74.6%	98.9%
	2021	44	44	16.34	12.70	12.66	100.0%	77.7%	99.7%
	TOTAL 2016-2021	250	231	97.58	55.51	51.37	92.4%	56.9%	92.5%

Câteva elemente importante care marchează istoricul acestui domeniu sunt următoarele:

- o **2016** → din 34 proiecte au fost finanțate 31. Pentru 12 proiecte a fost solicitată alocarea financiară maximă, însă aceasta nu a fost atribuită niciunui proiect. Proiectele finanțate pentru acest domeniu au reprezentat 29% (28,97%) din totalul numărului de proiecte finanțate (107 proiecte) în acel an. Proiectelor aprobate le-au fost alocate 5,3 milioane RON și au avut o eficiență bugetară de 96%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 27,57% din totalul resurselor alocate pentru FDI în acel an.
- o **2017** → au existat două domenii separate pentru echitate respectiv inserția pe piața muncii. În total au fost finanțate 39 de proiecte din 79 depuse. 12 proiecte au solicitat alocarea financiară maximă, însă nici în acel an acest prag nu a fost atins. Proiectele aprobate pentru aceste domenii au reprezentat 26% din totalul numărului de proiecte finanțate (150 proiecte) în anul 2017. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de aproape 7 milioane RON, iar cheltuirea efectivă a resurselor a indicat o eficiență bugetară de peste 97%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 28,54% din totalul resurselor alocate pentru FDI.
- o **2018** → tematica echității și cea a inserției profesionale au fost reunificate în acest an. În total au fost finanțate 33 de proiecte din cele 42 depuse în cadrul competiției. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 18% din totalul numărului de proiecte finanțate (181 proiecte) în anul 2018. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de aproximativ 8 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

- bugetară de peste 98%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 18% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.
- o **2019** → În total au fost finanțate 43 de proiecte din cele 45 depuse în cadrul competiției. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 18% din totalul numărului de proiecte finanțate (230 proiecte) în anul 2019. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de 10 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de 99%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 17,5% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.
 - o **2020** → În total au fost finanțate 41 de proiecte din cele 46 depuse în cadrul competiției. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 16% din totalul numărului de proiecte finanțate (243 proiecte) în anul 2020. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de 12 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de 99%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 17,5% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.
 - o **2021** → În acest an au fost aprobate pentru finanțare toate cele 44 de proiecte depuse în cadrul acestui domeniu. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 18% din totalul numărului de proiecte finanțate (239 proiecte) în anul 2021. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de 12,7 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de 99%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 18,4% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.

Evoluția finanțărilor atribuite pentru FDI în cadrul acestui domeniu indică faptul că, din punct de vedere al numărului de proiecte finanțate și al resurselor alocate a existat o reducere în termeni relativi. Această situație se poate datora diversificării domeniilor și a creșterii numărului de proiecte finanțate. Chiar dacă alocările totale pentru FDI au crescut, în valoare absolută și procentuală, este evident că, cel puțin pentru acest domeniu, acestea nu au putut acoperi suficient diversificare și creșterea numărului de domenii, de proiecte și de universități care au aplicat.

B. Analiza implementării

B.1. Obiective și rezultate

Evaluarea efectului pe care finanțarea proiectelor în cadrul FDI l-a avut în perioada celor șase ani pentru care există date centralizate (2016 – 2021) vizează, într-o primă etapă, analiza obiectivelor și a rezultatelor obținute în urma implementării proiectelor. Structurarea obiectivelor generale, a celor specifice, precum și a rezultatelor și unificarea denumirilor acestora într-un nomenclator unic a avut la bază informațiile disponibile în Anexa 6 a competițiilor de proiecte din perioada 2016 - 2021. Datele utilizate în analiză provin din cererile de finanțare depuse în platforma uefiscdi-direct.ro, precum și din alte baze de date administrate de UEFISCDI – CNFIS. Obiectivul principal al acestei analize a fost acela de a oferi informații obiective cu privire la obiectivele care au fost cel mai des adresate de către universități, precum și rezultatele cel mai frecvent obținute.

Obiectivele generale ale proiectelor sunt, într-o măsură destul de mare, descriptori ai nevoilor de dezvoltare care pot fi circumscrise domeniului de finanțare. Evaluarea acestora oferă indicii importante cu privire la acuratețea estimărilor privind nevoile universităților realizate de

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

finanțatorul competițiilor FDI. Obiectivele generale abordate de universități în cadrul proiectelor propuse la finanțare indică, de asemenea, prezența unei capacități administrative capabile să abordeze o problemă specifică și să o gestioneze. Obiectivele mai des întâlnite indică, în această interpretare, existența capacității organizaționale de a identifica, implementa și adresa un anumit obiectiv. Prin contrast, obiectivele mai rar abordate indică un deficit de dezvoltare organizațională care ar putea fi cuprins în viitor și finanțat prin intermediul FDI.

Rezultatele obținute în urma implementării proiectelor reprezintă o sursă de informații care completează informațiile oferite de analiza obiectivelor. Mai mult, rezultatele pot indica faptul că există un nivel de expertiză la nivelul universităților mai dezvoltată pentru anumite tipuri de activități. Totodată, rezultatele obținute permit realizarea unei evaluări din perspectiva resurselor financiare alocate în vederea determinării eficacității bugetare în obținerea anumitor rezultate. Beneficiile pe care efectele produse de rezultatele obținute le produc la nivelul universităților sunt dificil de evaluat, mai ales datorită naturii specifice a domeniului educației.

În secțiunea ulterioară a analizei vom urmări evoluția în perioada de timp analizată a universităților din perspectiva unor date generale la nivel de sistem, privind numărul de studenți, ponderea FDI în raport cu finanțarea de bază, precum și ponderea pe domenii a finanțărilor obținute prin FDI.

Înainte de a trece la prezentarea și analiza datelor obținute, trebuie notat, din punct de vedere metodologic, faptul că un proiect poate să vizeze mai multe obiective generale. Am considerat însă necesar, pentru a putea analiza datele calitative disponibile, că este mai utilă încadrarea unui proiect într-un singur obiectiv general. Regula utilizată pentru încadrarea unui proiect în cadrul unui singur obiectiv general a fost aceea a majorității obiectivelor specifice / activităților prevăzute în cadrul respectivului proiect. Cu alte cuvinte, încadrarea unui proiect într-un obiectiv general, în prezenta analiză, nu înseamnă că celelalte obiective generale au fost omise, ci doar că proiectul respectiv a vizat cu prioritate activități aferente aceluși obiectiv. În ceea ce privește rezultatele, datorită numărului foarte mare de rezultate obținute în proiecte, am utilizat o procedură specifică analizei calitative. Mai întâi rezultatele declarate au fost grupate în categorii, mai apoi pentru fiecare proiect au fost înregistrate până la 5 categorii de astfel de rezultate. În acest mod am reușit într-un mod satisfăcător să grupăm și să generăm un cadru de analiză satisfăcător, chiar dacă limitat, care să permită analiza tuturor celor 6 ani. Aceste limitări metodologice ale analizei derivă din faptul că metodologia de implementare a FDI nu include o metodologie de evaluare adecvată, care să includă indicatori pentru fiecare tip de obiectiv general sau specific, care să poată fi utilizați pentru evaluarea efectelor implementării proiectelor.

În cadrul Domeniului 1 au fost utilizate 7 Obiective Generale pentru a putea construi cadrul de analiză pentru proiectele implementate în perioada 2016 – 2021.

Tabel 4 - Nomenclator Obiective Generale Domeniul 1

ID_OG	Obiectiv general
1	Promovarea ofertei educaționale a universității
2	Îmbunătățirea serviciilor de consiliere și orientare profesională
3	Acordarea de sprijin studenților din medii defavorizate
4	Realizarea unui canal online – website pentru informare și comunicare

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

ID_OG	Obiectiv general
5	Analiza inserției absolvenților pe piața muncii
6	Analiza și corelarea planurilor de învățământ cu cerințele pieței muncii
7	Consolidarea parteneriatelor dintre universități și organizațiile economice publice

Obiectivul general care vizează promovarea ofertei de programe de studii universitare include diferite obiective specifice sau activități recomandate precum: derularea unor campanii de marketing în medii defavorizate; implicarea studenților în activități de voluntariat; realizarea de materiale pentru promovarea universității; facilitarea procedurii de înscriere la facultate; organizarea activităților pentru orientare și consiliere profesională destinate elevilor și studenților și susținerea unui număr de elevi din mediile defavorizate. Aceste categorii de activități au ca scop dezvoltarea nivelului de cunoaștere cu privire la universități și a reputației acestora la nivel local dar și regional. Consolidarea unor cadre organizaționale care să faciliteze interacțiunile dintre elevii din ciclul secundar superior (liceu) și studenți sau cadre didactice reprezintă o activitate care stimulează interesul elevilor pentru continuarea parcursului educațional la nivel universitar. Familiarizarea cu cerințele și așteptările specifice mediului universitar, sau cu exigențele și derularea examenului de admitere, reprezintă activități importante. Diferitele forme de sprijin, de la mentorat / tutoriat până la participarea la întâlniri de pregătire sau cursuri demonstrative reprezintă activități care facilitează tranziția spre învățământ superior a persoanelor provenite din medii socio-economice defavorizate.

Obiectivul care vizează îmbunătățirea serviciilor de consiliere și orientare profesională include următoarele tipuri de recomandări de obiective specifice și activități: creșterea nivelului de incluziune socială; dezvoltarea capacității instituționale pentru consilierea în carieră; organizarea unor programe de consiliere și atragerea studenților în astfel de programe; dezvoltarea strategiilor și politicilor instituționale privind sporirea echității în educație; dezvoltarea unor proceduri și mecanisme de intervenție și raportare a abandonului universitar și de prevenire a acestuia. Acest obiectiv include chestiuni variate care vizează mai degrabă, ca grup țintă, studenții înmatriculați în cadrul programelor de studii derulate de universitate. Activitățile recomandate adresează două provocări importante pentru persoanele înmatriculate în universități: finalizarea programelor de studii și inserția profesională. Universitățile sunt încurajate să își dezvolte propria capacitate organizațională pentru a putea identifica, proiecta și implementa programe specifice care să vizeze susținerea propriilor studenți.

Al treilea obiectiv general vizează în mod explicit susținerea persoanelor provenite din medii defavorizate în parcursul lor educațional universitar. În această direcție sunt orientate numeroase obiective specifice și propuneri de activități precum: identificare cauzelor și a măsurilor pentru reducerea abandonului universitar; organizarea programelor de tutoriat; promovarea importanței stagiilor de practică și internship; organizarea campaniilor de promovare și comunicare cu privire la importanța absolvirii studiilor universitare; organizarea de cursuri specifice pregătirii profesionale continue; adaptarea la dinamica mediului economic și social. Facilitarea accesului persoanelor din medii defavorizate la programe de practică, la activități prin intermediul cărora să își poată dezvolta rețeaua socială, accesul la oportunități de angajare sunt doar câteva dintre elementele vizate în cadrul acestor obiective.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Obiectivul următor vizează realizarea unui canal online – website pentru informare și comunicare între studenți, absolvenți și consilierii din cadrul universității. Acest obiectiv, mai puțin variat în ceea ce privește activitățile recomandate, este totuși unul important. El vizează pe de o parte dezvoltarea instrumentelor de comunicare moderne, bazate pe tehnologiile cele mai recente din domeniul tehnic, pentru a spori interacțiunea dintre universitate și studenți. O dată cu avansul tehnologic rapid al mijloacelor de informare, universitățile au nevoie să își sporească prezența digitală, să își dezvolte interacțiunile online, dincolo de website-urile statice de prezentare. Această nevoie include și o dezvoltare a competențelor digitale ale angajaților universităților. O altă nevoie care este adresată prin acest obiectiv este cea a constituirii unor resurse informaționale moderne, cum ar fi bazele de date care să includă diferite categorii de informații despre studenți. Aceste baze de date pot servi ca materie primă pentru dezvoltarea unor analize specifice, la nivelul universităților și a programelor de studii gestionate, care să vizeze identificarea nevoilor specifice și dezvoltarea politicilor universitare care să vizeze îmbunătățirea situațiilor identificate drept deficitare.

Al cincilea și al șaselea obiectiv sunt într-o oarecare măsură corelate. Ele vizează Analiza inserției absolvenților pe piața muncii, respectiv analiza și corelarea planurilor de învățământ cu cerințele pieței muncii. Dezvoltarea capacităților de cercetare în cadrul universităților și stimularea unui comportament organizațional auto-reflexiv sunt principalele scopuri ale acestor obiective. Îmbunătățirea și creșterea relevanței programelor de studii și a relațiilor dintre universitate și mediul socio-economic în care aceasta funcționează ar trebui să fie realizată pe baza datelor, a informațiilor culese și analizate. Creșterea capacității instituționale de analiză științifică a aspectelor particulare legate de programele educaționale, de inserția profesională, dar și de viața de zi cu zi a propriilor studenți este o dimensiune esențială a funcționării organizației universitare. Aceste obiective grupează activitățile specifice de realizare a unor studii și analize privind diverse aspecte, precum participarea la programe educaționale și inserția profesională a absolvenților. Rezultatele acestora pot fi utilizate în mod direct pentru susținerea eforturilor de dezvoltare curriculară depuse de universitate.

Cel de-al șaptelea obiectiv general vizează consolidarea parteneriatelor dintre universități și organizațiile economice publice. În cadrul acestuia sunt preconizate activități variate, de pildă: organizarea de forumuri sectoriale și intersectoriale; implicarea mediului socio-economic în programele de formare continuă; sprijinirea activităților Centrelor de Orientare și Consiliere în Cariera; inițierea și dezvoltarea de proiecte inovative; materializarea transferului tehnologic dinspre mediul academic spre mediul de afaceri. Universitățile sunt susținute, în cadrul acestui obiectiv, să dezvolte o rețea funcțională care să permită un dialog constant cu alte organizații din mediul socio-economic în care operează. Chiar dacă poate fi dificil de inițiat și menținut, parteneriatul dintre universități și alte organizații din mediul socio economic, poate fi deosebit de util și productiv în dezvoltarea relevanței programelor de studii pentru integrarea în viața profesională a absolvenților.

Tabel 5 - Analiză Obiective Generale adresate prin proiectele implementate în D1

Competitia	Nr. proiecte	OG_1	OG_2	OG_3	OG_4	OG_5	OG_6	OG_7
FDI2016	31	11	13	7	2	0	0	0
FDI2017	39	6	8	4	1	0	19	1

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Competitia	Nr. proiecte	OG_1	OG_2	OG_3	OG_4	OG_5	OG_6	OG_7
FDI2018	33	13	7	10	0	0	2	1
FDI2019	43	13	11	9	4	0	5	1
FDI2020	41	23	10	6	1	0	0	1
FDI2021	44	11	11	11	2	1	5	3
Total	231							

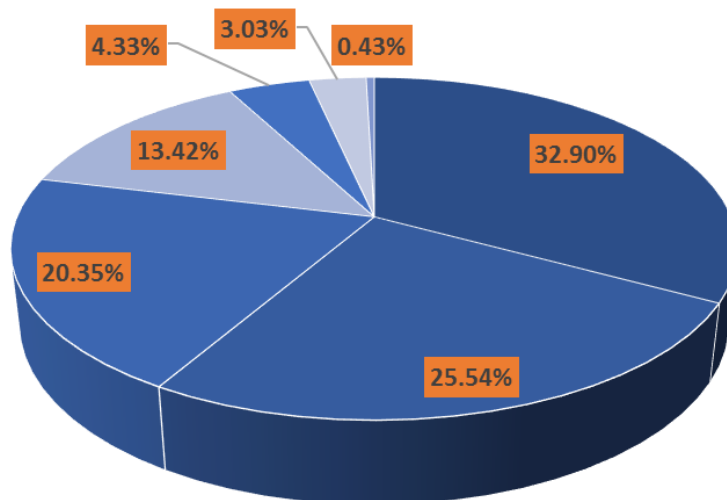
Analiza implementării FDI în perioada 2016 – 2021 indică faptul că, cele mai des abordate obiective în cadrul proiectelor finanțate prin Dimensiunea 1 au fost cele care au vizat promovarea ofertei educaționale, îmbunătățirea serviciilor de consiliere și acordarea unui sprijin studenților proveniți din medii defavorizate. Este evidentă așadar nevoia universităților de a-și dezvolta capacitatea organizațională pentru derularea activităților de promovare, de creștere a vizibilității în rândul absolvenților ciclului secundar superior (liceu) al sistemului educațional și de dezvoltare a serviciilor de consiliere și orientare profesională. Susținerea persoanelor provenite din medii defavorizate reprezintă o altă direcție de acțiune preferată de universități, probabil datorită absenței unor alte resurse care să poată fi direcționate spre adresarea acestei nevoi.

Cu excepția anului 2017, acțiunile care au vizat analiza și corelarea ofertei educaționale cu cerințele pieței muncii au reprezentat un interes mai degrabă secundar al universităților. Totodată în cadrul obiectivului general care vizează inserția pe piața muncii a absolvenților nu a putut fi încadrat niciun proiect în această perioadă de timp.

Această distribuție indică agenda de priorități a universităților din România, cu privire la cele două teme mai largi, cea a echității și cea a inserției profesionale. Evident universitățile sunt mai degrabă interesate de activitățile aflate în cadrul obiectivelor care corespund domeniului echității. În ceea ce privește inserția profesională a absolvenților de învățământ superior, aceasta a fost adresată prin proiecte finanțate la nivel național, prin instrumentele financiare europene. Astfel, universitățile nu au considerat că derularea de studii și analize privind inserția profesională a absolvenților reprezintă o prioritate privind dezvoltarea instituțională. Centrele de Orientare și Consiliere Profesională, create ca structuri administrative în cadrul universităților, încă din anul 2011, potrivit Legii Educației Naționale, au fost implicate în activități mai degrabă de promovare și conștientizare a importanței activităților practice la nivelul universităților.

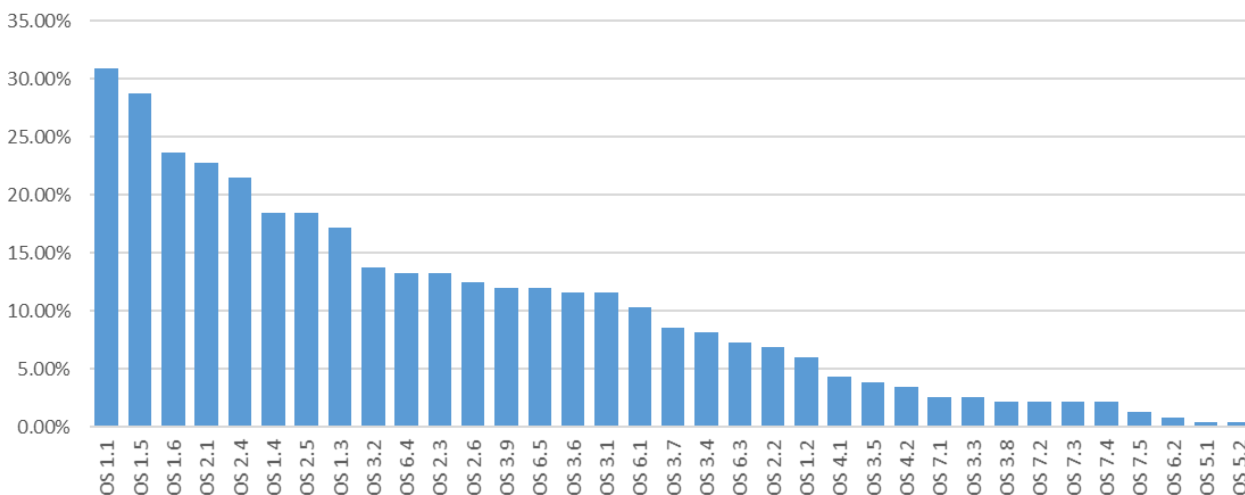
Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Procent proiecte in functie de OG, din nr. total (2016-2021)

- 1.Promovarea ofertei educaționale a universității
- 2.Îmbunătățirea serviciilor de consiliere și orientare profesională
- 3.Acordarea de sprijin studenților din medii defavorizate
- 6.Analiza și corelarea planurilor de învățământ cu cerințele pieței muncii
- 4.Realizarea unui canal online – website pentru informare și comunicare
- 7.Consolidarea parteneriatelor dintre universități și organizațiile economice publice
- 5.Analiza inserției absolvenților pe piața muncii

% din total proiecte (231) care au un anumit OS (2016-2021)

Putem observa, din analiza principalelor categorii de rezultate înregistrate în perioada analizată pentru proiectele finanțate în cadrul Domeniului 1 al FDI, faptul că au fost cu precădere raportate rezultate de tipul materialelor sau instrumentelor de consiliere, derularea unor activități specifice de consiliere sau orientare, cum ar fi sesiunile de formare, workshop-urile, trainingurile etc. De asemenea parteneriatele cu alte organizații au reprezentat un rezultat des întâlnit, cel puțin la începutul implementării proiectelor FDI. Totodată, în absența unor recomandări clar precizate, universitățile au ales să declare, ca rezultate ale activităților, diverse valori privind numărul de

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

persoane implicate în activități, respectiv numărul elevilor participanți la activitățile de promovare sau cel de studenți implicați în activitățile de consiliere / orientare profesională.

Există o similaritate destul de mare între principalele tipuri de rezultate raportate de către universități și cerințele formale / indicatorii care au fost utilizați pentru măsurarea rezultatelor altor tipuri de proiecte, cu precădere cele finanțate prin intermediul instrumentelor financiare europene. Există evident un grad relativ mare de familiaritate cu acest tip de indicatori și îndeplinirea lor, motiv pentru care universitățile și-au dimensionat eforturile, activitățile și resursele pentru obținerea acestor rezultate. Principala provocare însă, având în vedere rezultatele raportate în urma proiectelor implementate, este aceea a sustenabilității, precum și a măsurării efectelor produse de aceste tipuri de rezultate. Este evident faptul că prin finanțarea anuală a unor rezultate relativ similare producerea acestora nu satisface nevoia pentru care ele au fost create, dată fiind necesitatea reproducerii lor de la un an la altul.

Tabel 6 - Categoriile rezultate ale proiectelor finanțate prin Domeniul 1 (2016 - 2021)

Categorie rezultate	2016	2017	2018	2019	2020	2021
R1 scadere abandon scolar	1.72%	0.00%	0.68%	0,02%	0,75%	4,7%
R2 absolventi implicati	0.86%	1.35%	0.00%	1,5%	1,03%	1,4%
R3 cadre didactice formate/ implicate	1.72%	2.70%	1.35%	2,5%	1,45%	3,3%
R4 spatii universitare adaptate/modernizate/renovate	3.45%	3.38%	2.70%	3,8%	5%	0,9%
R5 infiintare/dezvoltare CCOIC/ centre insciere	4.31%	2.70%	1.35%	2,05%	3,45%	0,5%
R6 elevi informati/consiliati/participanti	12.07%	7.43%	11.49%	39,5%	32,5%	9,8%
R7 licee participante/vizitate	8.62%	5.41%	10.81%	12,75%	4%	4,2%
R8 materiale sau instrumente de consiliere/orientare/tutoriat (chestionar, ghid, curs, strategii, studii)	19.83%	22.30%	16.89%	42,3%	37,2%	20,6%
R9 materiale si activitati promovare universitate	9.48%	12.16%	10.14%	11,28%	10,45%	7,9%
R10 activitati consiliere/orientare/tutoriat (sesiuni, tabere, training-uri, workshop-uri)	9.48%	19.59%	19.59%	57,5%	62,7%	19,6%
R11 formare/perfectionare consilieri	1.72%	0.68%	4.05%	5,6%	4,84%	2,3%
R12 studenti informati/consiliati/participanti	12.93%	8.11%	10.14%	41,8%	37,2%	13,6%
R13 continuare studii absolventi licenta	0.86%	0.00%	0.00%	0,00%	0,54%	0,5%
R14 parteneriate si colaborari cu institutii (inclusiv mediul economic)	10.34%	14.19%	6.76%	18,6%	18,6%	7,9%
R15 premii/burse private/programe practica/internship	2.59%	0.00%	4.05%	5,75%	4,35%	2,8%

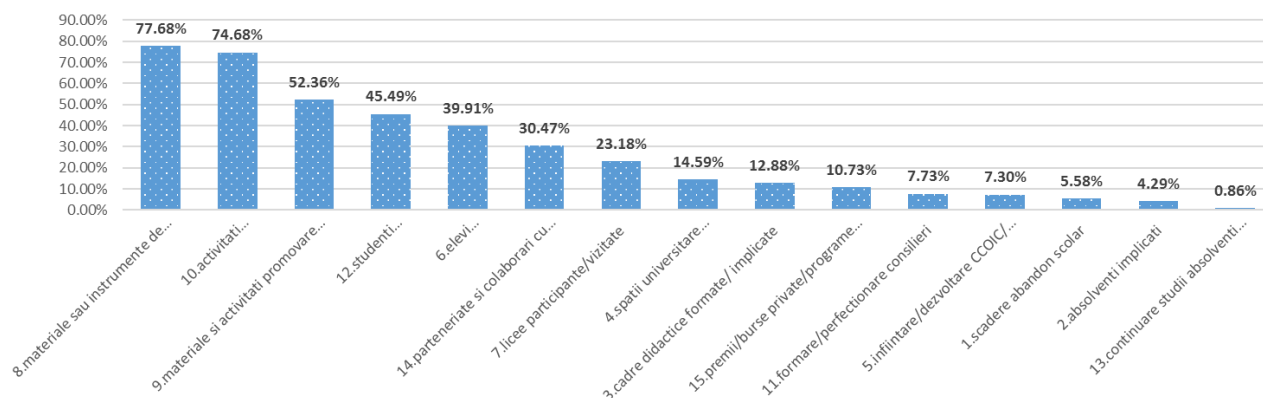
Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Analiza tipurilor de rezultate obținute indică de asemenea faptul că există o oarecare fluctuație, de la un an la altul în ceea ce privește ponderea diferitelor tipuri de rezultate. Cu toate acestea, editarea / tipărirea unor materiale cu diferite scopuri precum și activitățile de orientare și tutoriat reprezintă activitățile a căror pondere rămâne constant ridicată în fiecare an de implementare a FDI.

Trebuie subliniat faptul că, de-a lungul perioadei analizate, proiectele finanțate în cadrul Domeniului Echitate și Acces pe piața muncii au produs peste 500 de rezultate diferite. Încadrarea acestora în cele 15 categorii prezentate a fost dificilă. Eterogenitatea acestora însă este o piedică serioasă în evaluarea efectelor sau a impactului pe care acestea le-au produs la nivelul universităților care au beneficiat de fonduri alocate în cadrul acestui domeniu prin FDI. Ceea ce trebuie însă accentuat este faptul că, majoritatea rezultatelor declarate de universități sunt fie de tipul materialelor publicate, fie de tipul organizării unor activități de învățare sau promovare, fie sunt cuantificări ale numărului de persoane care au participat la cel puțin un eveniment derulat în cadrul proiectelor.

Adresarea obiectivelor care se referă la corelarea ofertei educaționale cu piața muncii sau la studierea inserției profesionale a absolvenților rămâne, după șase ani de implementare a proiectelor deficitară. Pe de o parte absența expertizei științifice angajate la nivelul universităților, pe de altă parte absența unui interes cu privire la destinația absolvenților universității, fac ca aceste provocări să ocupe un loc mai puțin important pe agenda dezvoltării instituționale. O posibilă explicație a acestei ierarhii a priorităților de dezvoltare poate face referire la metodologia finanțării de bază a universităților, care este, în continuare bazată pe standardul "studentului echivalent". Întrucât înmatriculările de persoane sunt cele care asigură obținerea resurselor financiare care fac posibilă funcționarea universităților, acestea sunt, implicit, interesate mai degrabă de atragerea și, eventual, menținerea studenților înscriși în programele de studii administrate.

% din total proiecte (231) care au un anumit tip de rezultat (2016-2021)

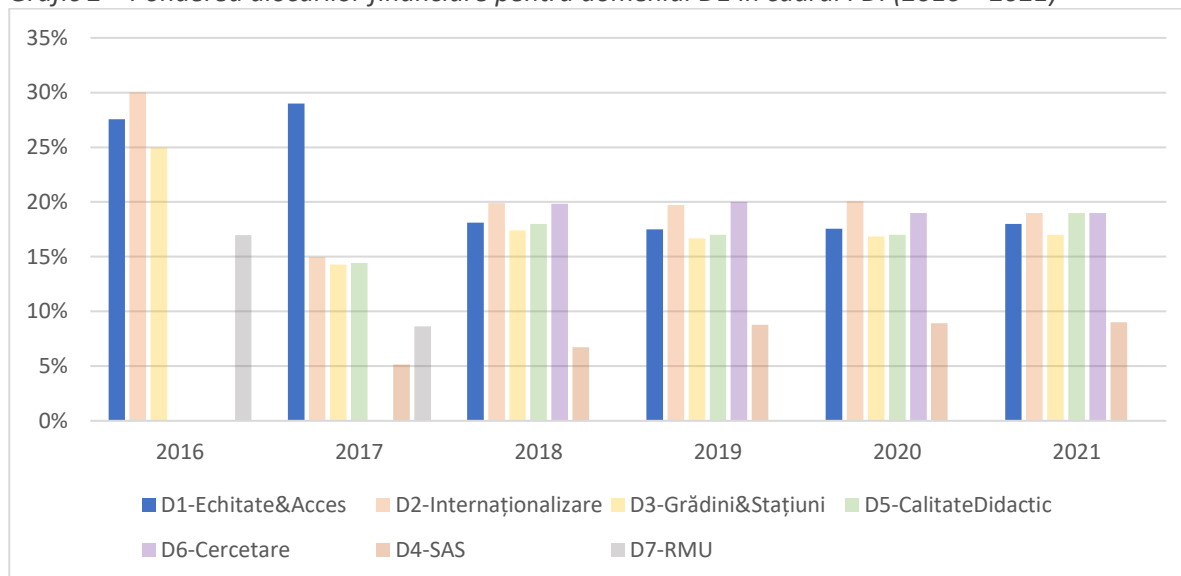

B.2. Impactul finanțării

Domeniul 1 ocupă locul al doilea sau al treilea, cu excepția anului 2017 când a însumat de fapt două domenii distincte, în ceea ce privește ponderea alocărilor financiare aprobate pentru finanțarea proiectelor în cadrul FDI. Alocările financiare pentru proiectele aprobate în cadrul acestui domeniu reprezintă, cel puțin în ultimii trei ani de implementare ai FDI, aproximativ 18% din sumele totale, aprobate de către Ministerul Educației.

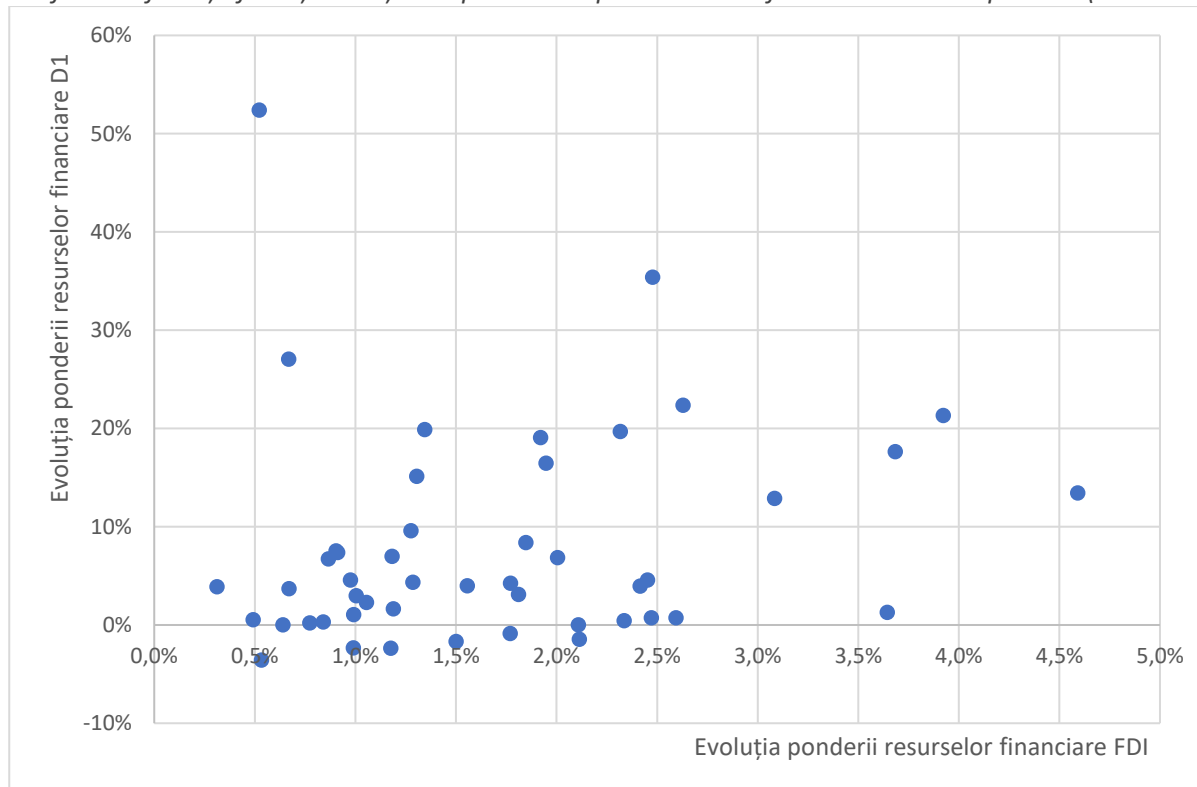
Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Grafic 2 – Ponderea alocărilor financiare pentru domeniul D1 în cadrul FDI (2016 – 2021)

Influența pe care domeniul care vizează echitatea și accesul pe piața muncii, a avut-o asupra obținerii unei cantități mai mare de resurse bugetare prin intermediul FDI este una moderată. Indicele de corelație calculat pentru a vedea în ce măsură o alocare mai mare decât valoarea mediei naționale pentru acest domeniu a determinat o creștere a întregii sume alocate prin FDI este de doar 0,170. Cu alte cuvinte, contribuția finanțărilor obținute prin intermediul acestui domeniu de finanțare nu este foarte mare în contextul mai larg al raportului dintre resursele obținute prin FDI ca total în resursele financiare obținute de la bugetul de stat prin celelalte fluxuri financiare.

Grafic 3 - Influența finanțării obținute prin D1 asupra resurselor financiare alocate prin FDI (2016 - 2021)

Observăm faptul că există universități care au reușit să obțină o creștere semnificativă (peste 3%) a ponderii resurselor financiare alocate prin FDI, chiar dacă nu au înregistrat creșteri foarte mari ale alocațiilor obținute prin intermediul proiectelor din domeniul 1. Pe de altă parte există și cazuri ale unor universități care au obținut creșteri foarte mari ale alocațiilor financiare pentru acest domeniu, prin participarea la competiția FDI cu un singur proiect exclusiv în cadrul acestui domeniu. În această situație însă impactul pe care finanțarea l-a avut asupra bugetului consolidat a fost unul relativ redus, de doar 0,5% pentru cei 6 ani, mult sub media înregistrată la nivel național.

Cu toate acestea, universitățile care au implementat proiecte în cadrul acestui domeniu în mod consecvent au reușit să obțină resurse financiare semnificativ mai mari în cei șase ani analizați. Influența finanțării obținute prin intermediul acestui domeniu de finanțare este întrucâtva diminuată la nivel global de faptul că există numeroase universități care au aplicat sporadic (una sau două competiții) pentru acest domeniu, în cazul lor influența câștigurilor financiare suplimentare nefiind atât de mare. Dacă analizăm însă situația diferențelor dintre bugetele solicitate pentru proiectele depuse în cadrul acestui domeniu și a celor aprobate, observăm faptul că există o diferență relativ mică între acestea. Universitățile care au aplicat în fiecare an în cadrul acestui domeniu beneficiază de cele mai mici diferențe între bugetele solicitate și cele aprobate. Aceste informații sunt argumente solide pentru a putea susține că acest domeniu contribuie din punct de vedere financiar în mod semnificativ la creșterea resurselor unei universități. Condiția necesară pentru această contribuție este aceea ca universitatea să depună anual proiecte în cadrul acestui domeniu. Concluzia aceasta este importantă și la nivelul ansamblului FDI fiindcă, domeniul 1 nu este

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

nici cel cu cele mai multe proiecte și nici cel căruia i se atribuie cele mai multe resurse. Este însă în mod evident un domeniu în cadrul căruia universitățile au șanse mai mari să obțină resurse suplimentare care să contribuie în mod eficient și vizibil la acumularea unor resurse financiare mai bogate.

C. Concluzii

Domeniul de finanțare care vizează dezvoltarea instituțională a universităților în direcția adresării provocărilor legate de asigurarea echității în accesul și participarea la programe de studii de nivel universitar precum și de inserția profesională a absolvenților acestora este cel mai amplu domeniu din cadrul FDI. Dimensiunea acestuia provine, pe de o parte, din multiplele obiective specifice care se pot desprinde din cele două tematici pe care le acoperă. Este de altfel singurul domeniu care acoperă două tematici ample și oarecum diferite.

Domeniul beneficiază de alocări financiare relativ subdimensionate, dacă ne referim la dimensiunile obiectivelor specifice abordate, fiind doar al treilea din perspectiva alocării de resurse financiare. Acest lucru indică faptul că resursele financiare alocate pentru competiția FDI nu sunt adecvate nevoilor potențiale ale universităților. După cum putem observa din cei șase ani de implementare ai proiectelor în cadrul acestui domeniu, principalele rezultate obținute vizează producerea unor materiale sau activități singulare de tipul atelierelor de lucru sau al prezentărilor. Rezultatele proiectelor finanțate sunt replicate aproape anual de către universitățile participante, datorită dificultăților pe care acestea le au în a asigura sustenabilitatea acestor proiecte. Campaniile de promovare a ofertei educaționale, atelierelor la care participă studenți voluntari și celelalte rezultate care sunt frecvent întâlnite sunt activități ale căror rezultate efemere trebuie replicate anual pentru a asigura existența lor. Trebuie subliniat de asemenea faptul că activitățile și rezultatele proiectelor din acest domeniu se concentrează mai degrabă asupra obiectivelor care vizează echitatea socială și accesul la învățământ universitar. Problematika specifică a inserției profesionale a absolvenților este mai rar abordată în cadrul proiectelor aferente acestui domeniu. Considerăm că acesta este de fapt un efect al politici de finanțare a învățământului universitar din România, care are ca element central persoanele înmatriculate la programele de studii ale universităților. În această logică, pentru universități este mult mai importantă atragerea unui număr cât mai mare de persoane pentru înmatriculare, prin comparație cu rezultatele educației măsurate prin angajarea ulterioară absolvirii programelor de studii.

Analiza impactului financiar al resurselor alocate prin intermediul acestui domeniu indică de asemenea faptul că influența acestuia asupra atragerii unor resurse financiare mai consistente, în afara finanțării bazate pe formule, este relativ redusă. Acest fapt se datorează mai degrabă resurselor modeste alocate proiectelor din acest domeniu. Potențialul pe care acest domeniu îl are este unul mult mai mare și este dovedit de faptul că, acele universități care au obținut finanțare consistentă pentru proiectele depuse în cei șase ani au reușit să înregistreze creșteri vizibile ale resurselor atrase prin intermediul FDI.

III. 2. Domeniul D2 - Internaționalizare

Domeniul „Internaționalizarea învățământului superior din România”, sau pe scurt Domeniul 2, a fost prezent printre prioritățile Ministerului Educației și Cercetării încă de la debutul implementării fondului pentru dezvoltare instituțională (FDI) prin competiție de proiecte. Menținerea acestui domeniu, într-o formă nemodificată pe parcursul celor șase ani evaluați, arată faptul că promovarea la nivel internațional a sistemului de învățământ universitar din România reprezintă o provocare prioritară pe agenda de politici publice a Ministerului Educației și, în același timp, pe agenda de dezvoltare a universităților din România. Atragerea unor efective de studenți din alte state și înmatricularea lor la programe de studii universitare în universitățile din România a fost, în perioada 2016 – 2021, o preocupare importantă a actorilor organizaționali din sistemul universitar.

A. Descriere

Păstrarea acestui domeniu prioritar pentru investiții în dezvoltarea universităților din România se datorează, probabil, și faptului că instituțiile de învățământ superior au depus constant un număr semnificativ de proiecte în vederea finanțării⁸. Mai mult, gradul mare de acoperire cu proiecte precum și rata de aprobare (în anii 2019 și 2021 toate proiectele depuse în cadrul acestui domeniu au fost aprobate și finanțate) au determinat alocarea unor resurse financiare consistente proiectelor din cadrul acestui domeniu. Relevant în cadrul acestui domeniu este gradul în care universitățile românești de stat, finanțate de la bugetul MEC au înțeles să-și dezvolte în direcții și prin mijloace diverse componenta de internaționalizare.

Metodologia de alocare a fondurilor prin intermediul FDI a inclus, de fiecare dată următoarele obiective⁹ generale recomandate spre finanțare, în cadrul acestui domeniu:

- Promovarea ofertei educaționale în limbi de largă circulație internațională;
- Stimularea mobilității internaționale a cadrelor didactice, cercetătorilor și studenților;
- Îmbunătățirea serviciilor pentru studenți/cadre didactice internaționale;
- Adaptarea și armonizarea politicilor și activităților instituționale cu planul strategic.

Data fiind orientarea foarte bine conturată a domeniului, numărul obiectivelor generale propuse spre finanțare în cadrul proiectelor depuse de universități nu este unul foarte mare. Acestea includ atât activități de tipul mobilităților cât și activități de planificare strategică și implementare de politici la nivelul universităților finanțate. Activitățile și rezultatele obținute în proiectele finanțate în cadrul acestui domeniu nu dovedesc o varietate la fel de mare ca cele din alte domenii. Scopul general al domeniului fiind acela de a sprijini universitățile în dezvoltarea unor structuri interne funcționale care să asigure promovarea ofertei educaționale și atragerea studenților cetățeni ai altor state. DE altfel problematica specifică a internaționalizării reprezintă o prioritate pe agenda de politici publice a ministerului educației încă de la implementarea primelor proiecte strategice

⁸ Vezi prima parte a raportului, Tabelul 3.

⁹ Vezi Pachetul de informații pentru competiția FDI 2020, pentru referință, disponibil aici: http://www.cnfis.ro/wp-content/uploads/2020/02/Anexe_pachet_informatii_FDI-2020.pdf. Lista obiectivelor recomandate în anul 2020 conține unele diferențe față de cele din alți ani ai competiției, însă poate fi utilizată ca referință.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

finanțate prin instrumentele financiare europene. Încă din anul 2007, a fost demarată implementarea unor proiecte strategice, care au vizat întregul sistem de învățământ universitar care au vizat dezvoltarea dimensiunii internaționale a universităților din România. Existența în cadrul FDI a acestui domeniu este o continuare directă și o resursă adresată universităților în încercarea acestora de a construi și menține parteneriate relevante cu universități din alte state.

Din punct de vedere administrativ-financiar, în cadrul domeniului au fost finanțate din 2016 până în 2021 un total de 222 de proiecte, cu un maxim de 46 de proiecte în anii 2019 și 2020. Valoarea totală a resurselor financiare alocate acestor proiecte a depășit, în această perioadă, 56 de milioane RON.

Domeniu finanțare	Anul competiției	Proiecte		Sume (mil. RON)*			Indicatori eficiență		
		Proiecte Depuse	Proiecte Aprobate	Sume Solicitate	Sume Aprobate	Cheltuite	Rata succes	Acoperire bugetară	Eficiență bugetară
Internațion alizare	2016	42	30	9.93	5.84	5.55	71.4%	58.8%	95.0%
	2017	42	19	14.48	3.63	3.52	45.2%	25.1%	97.0%
	2018	44	36	15.16	9.03	8.80	81.8%	59.6%	97.4%
	2019	46	46	15.78	11.50	11.43	100.0%	72.9%	99.4%
	2020	46	46	16.57	13.84	13.58	100.0%	83.5%	98.1%
	2021	45	45	16.52	12.80	12.57	100.0%	77.5%	98.2%
	TOTAL 2016-2021	265	222	88.44	56.64	55.45	83.8%	64.0%	97.9%

Câteva elemente importante care marchează istoricul acestui domeniu sunt următoarele:

- o **2016** → din 33 proiecte au fost finanțate 30. Pentru 11 proiecte a fost solicitată alocarea financiară maximă, însă aceasta nu a fost atribuită niciunui proiect. Proiectele finanțate pentru acest domeniu au reprezentat 28% (28,04%) din totalul numărului de proiecte finanțate (107 proiecte) în acel an. Proiectelor aprobate le-au fost alocate 5,8 milioane RON și au avut o eficiență bugetară de 94%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 30% din totalul resurselor alocate pentru FDI în acel an.
- o **2017** → În total au fost finanțate 19 de proiecte din 42 depuse. 6 proiecte au solicitat alocarea financiară maximă, însă nici în acel an acest prag nu a fost atins. Proiectele aprobate pentru aceste domenii au reprezentat 12,67% din totalul numărului de proiecte finanțate (150 proiecte) în anul 2017. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de 3,6 milioane RON, iar cheltuirea efectivă a resurselor a indicat o eficiență bugetară de peste 97%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 15% din totalul resurselor alocate pentru FDI.
- o **2018** → Au fost finanțate 36 de proiecte din cele 44 depuse în cadrul competiției. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat aproape 20% din totalul numărului de proiecte finanțate (181 proiecte) în anul 2018. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de aproximativ 9 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de peste 97%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 20% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.
- o **2019** → În acest an, pentru prima oară în istoria implementării FDI, au fost finanțate toate cele 46 de proiecte depuse de universități. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 20% din totalul numărului de proiecte finanțate (230 proiecte) în anul 2019.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de 11,5 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de 99%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 20% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.

- o **2020** → Din nou toate proiectele depuse în cadrul acestui domeniu, 46 de proiecte, au fost aprobate. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 19% din totalul numărului de proiecte finanțate (243 proiecte) în anul 2020. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de 13,5 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de 98%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 20% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.
- o **2021** → Din nou toate proiectele depuse în cadrul acestui domeniu, 45 de proiecte, au fost aprobate. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 19% din totalul numărului de proiecte finanțate (239 proiecte) în anul 2021. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de 12,8 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de 99%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 18,5% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.

Evoluția finanțărilor atribuite pentru FDI în cadrul acestui domeniu indică faptul că, importanța acestui domeniu a devenit tot mai mare de la un an la altul. Acesta este de fapt singurul domeniu în cadrul căruia, timp de doi ani consecutivi, au fost depuse proiecte de către toate universitățile finanțate de la bugetul de stat. Mai mult este și singurul domeniu în cadrul căruia au fost aprobate toate proiectele depuse iar bugetele alocate acestora au unele dintre cele mai mici diferențe între valorile solicitate de universități și cele aprobate la finanțare de către minister. În perioada 2018 – 2020 este evidentă consolidarea poziției dominante a acestui domeniu în cadrul competițiilor FDI, prin păstrarea constantă a ponderii de 20% atât în ceea ce privește numărul de proiecte finanțate cât și sumele alocate pentru finanțarea acestora în totalul competiției FDI. Sinteza datelor financiare și a celor privind numărul de proiecte evidențiază faptul că internaționalizarea reprezintă cea mai importantă prioritate de dezvoltare pentru sistemul universitar din România.

B. Analiza implementării

B.1. Obiective și rezultate

Evaluarea efectului pe care finanțarea proiectelor în cadrul FDI l-a avut în perioada celor șase ani de implementare evaluați (2016 – 2021) vizează, într-o primă etapă, analiza obiectivelor și a rezultatelor obținute în urma implementării proiectelor. Structurarea obiectivelor generale, a celor specifice, precum și a rezultatelor și unificarea denumirilor acestora într-un nomenclator unic a avut la bază informațiile disponibile în Anexa 6 a competițiilor de proiecte din perioada 2016 -2021. Datele utilizate în analiză provin din cererile de finanțare depuse în platforma uefiscdi-direct.ro, precum și din alte baze de date administrate de UEFISCDI – CNFIS. Obiectivul principal al acestei analize a fost acela de a oferi informații obiective cu privire la obiectivele care au fost cel mai des adresate de către universități, precum și rezultatele cel mai frecvent obținute.

Obiectivele generale ale proiectelor sunt, într-o măsură destul de mare, descriptori ai nevoilor de dezvoltare care pot fi circumscrise domeniului de finanțare. Evaluarea acestora oferă indicii importante cu privire la acuratețea estimărilor privind nevoile universităților realizate de

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

finanțatorul competițiilor FDI. Obiectivele generale abordate de universități în cadrul proiectelor propuse la finanțare indică, de asemenea, prezența unei capacități administrative capabile să abordeze o problemă specifică și să o gestioneze. Obiectivele mai des întâlnite indică, în această interpretare, existența capacității organizaționale de a identifica, implementa și adresa un anumit obiectiv. Prin contrast, obiectivele mai rar abordate indică un deficit de dezvoltare organizațională care ar putea fi cuprins în viitor și finanțat prin intermediul FDI.

Rezultatele obținute în urma implementării proiectelor reprezintă o sursă de informații care completează informațiile oferite de analiza obiectivelor. Mai mult, rezultatele pot indica faptul că există un nivel de expertiză la nivelul universităților mai dezvoltată pentru anumite tipuri de activități. Totodată, rezultatele obținute permit realizarea unei evaluări din perspectiva resurselor financiare alocate în vederea determinării eficacității bugetare în obținerea anumitor rezultate. Beneficiile pe care efectele produse de rezultatele obținute le produc la nivelul universităților sunt dificil de evaluat, mai ales datorită naturii specifice a domeniului educației.

Înainte de a trece la prezentarea și analiza datelor obținute, trebuie notat, din punct de vedere metodologic, faptul că un proiect poate să vizeze mai multe obiective generale. Am considerat însă necesar, pentru a putea analiza datele calitative disponibile, că este mai utilă încadrarea unui proiect într-un singur obiectiv general. Regula utilizată pentru încadrarea unui proiect în cadrul unui singur obiectiv general a fost aceea a majorității obiectivelor specifice / activităților prevăzute în cadrul respectivului proiect. Cu alte cuvinte, încadrarea unui proiect într-un obiectiv general, în prezenta analiză, nu înseamnă că celelalte obiective generale au fost omise, ci doar că proiectul respectiv a vizat cu prioritate activități aferente aceluși obiectiv. În ceea ce privește rezultatele, datorită numărului foarte mare de rezultate obținute în proiecte, am utilizat o procedură specifică analizei calitative. Mai întâi rezultatele declarate au fost grupate în categorii, mai apoi pentru fiecare proiect au fost înregistrate până la 5 categorii de astfel de rezultate. În acest mod am reușit într-un mod satisfăcător să grupăm și să generăm un cadru de analiză satisfăcător, chiar dacă limitat, care să permită analiza tuturor celor 5 ani. Aceste limitări metodologice ale analizei derivă din faptul că metodologia de implementare a FDI nu include o metodologie de evaluare adecvată, care să includă indicatori pentru fiecare tip de obiectiv general sau specific, care să poată fi utilizați pentru evaluarea efectelor implementării proiectelor.

În cadrul Domeniului 2 au fost utilizate 4 Obiective Generale pentru a putea construi cadrul de analiză pentru proiectele implementate în perioada 2016 – 2021.

Tabel 7 - Nomenclator Obiective Generale Domeniul 2

ID_OG	Obiectiv general
1	Promovarea ofertei educaționale în limbi de largă circulație internațională
2	Stimularea mobilității internaționale a cadrelor didactice, cercetătorilor și studenților
3	Îmbunătățirea serviciilor pentru studenți/cadre didactice internaționale
4	Adaptarea și armonizarea politicilor și activităților instituționale cu planul strategic

Obiectivul general care vizează promovarea ofertei educaționale în limbi de largă circulație internațională include diferite obiective specifice sau activități recomandate precum: participarea

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

la târguri educaționale; asigurarea unei vizibilități mai bune a programelor oferite de universitate; dezvoltarea conținutului și traducerea website-ului universității; actualizarea programelor de studii din platforma studyinromania.ro. Aceste activități urmăresc dezvoltarea în cadrul universităților a unei capacități administrative specializate în implementarea activităților specifice de sporire a vizibilității universității și a ofertei educaționale a acesteia.

Obiectivul care vizează stimularea mobilității internaționale a cadrelor didactice, cercetătorilor și studenților include următoarele tipuri de recomandări de obiective specifice și activități: participarea la conferințe și workshop-uri internaționale, dezvoltarea de echipe mixte, organizarea de cursuri de limbi străine. Acest obiectiv include activități orientate spre creșterea mobilității studenților, a cadrelor didactice și creșterea participării acestora la diferite tipuri de rețele profesionale, specifice domeniului universitar. Dat fiind faptul că universitățile nu pot acoperi aceste tipuri de activități din surse proprii acest obiectiv specific reprezintă o resursă de obținere a finanțării pentru aceste activități care nu se regăsește în alte fluxuri de finanțare din fonduri publice ale universităților.

Al treilea obiectiv general vizează îmbunătățirea serviciilor pentru studenți/cadre didactice internaționale. În această direcție sunt orientate două tipuri de obiective specifice: dezvoltarea unui kit informațional; dezvoltarea de aplicații mobile cu informații relevante despre universitate. Acest obiectiv general este, cu siguranță, cel mai vag formulat. Este evident faptul că nu există o direcție clară de activitate și nici o detaliere a tipurilor de activități, precum în cazul altor obiective generale.

În cele din urmă, cel de-al patrulea obiectiv care vizează adaptarea și armonizarea politicilor și activităților instituționale cu planul strategic, include recomandări de obiective specifice precum: adaptarea curriculei; realizarea de studii și analize și aplicarea rezultatelor acestora; susținerea activităților de promovare a universităților. Acest obiectiv pare mai puțin concentrat asupra internaționalizării și grupează activități mai degrabă transversale care să reprezinte o legătură cu alte proiecte dezvoltate în cadrul universității și să susțină consolidarea unor structuri și practici administrative integrate.

Tabel 8 - Analiză Obiective Generale adresate prin proiectele implementate în D2

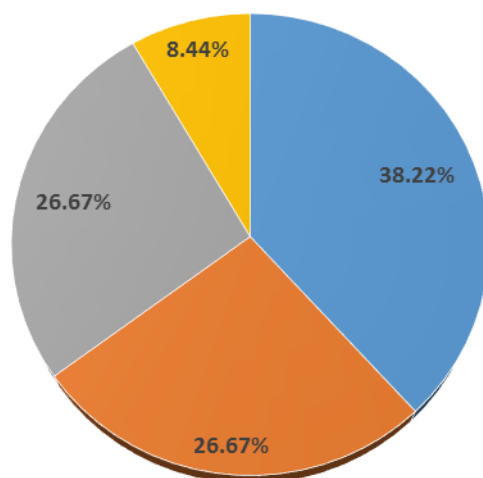
Competitia	Nr. proiecte	OG_1	OG_2	OG_3	OG_4
FDI2016	30	5	4	5	16
FDI2017	19	5	5	1	8
FDI2018	36	15	7	1	13
FDI2019	46	15	19	3	9
FDI2020	46	15	19	3	9
FDI2021	45	17	17	5	6
Total	222				

Analiza implementării FDI în perioada 2016 – 2021 indică faptul că, există o dinamică a obiectivelor proiectelor finanțate în cadrul Domeniului 2. În primii ani de implementare universitățile au considerate prioritare dezvoltarea activităților încadrate în obiectivul care a vizat adaptarea și

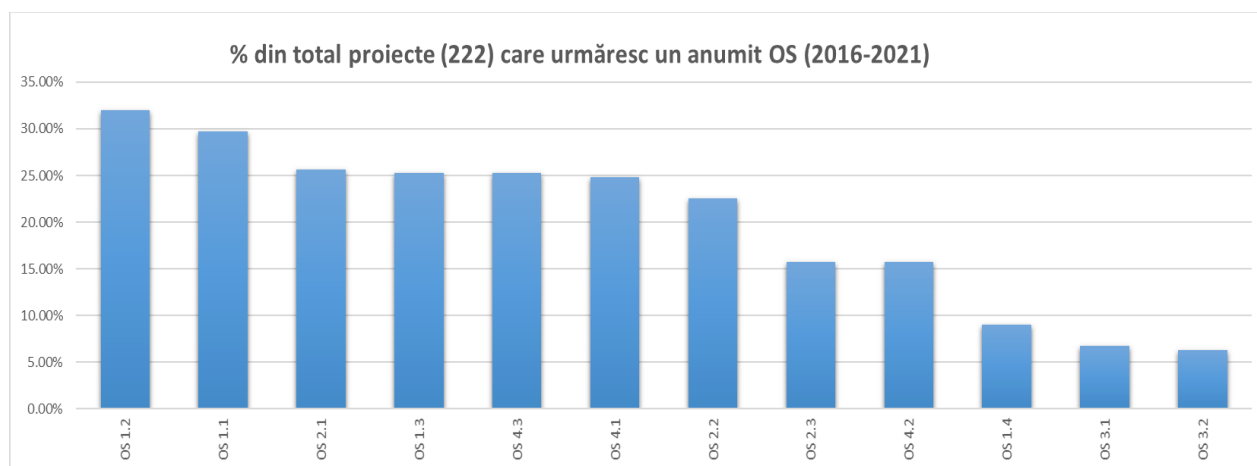
Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

armonizarea politicilor și activităților instituționale cu planul strategic al universității. Astfel, în 2016 și 2017 au fost dezvoltate mai degrabă activități care au vizat construcția unor structuri ale organizațiilor universitare care să poată să administreze activitățile specifice legate de obiectivul internaționalizării. Ulterior, după 2018, activitățile universităților s-au concentrat pe mobilitatea studenților și a cadrelor didactice și pe promovarea ofertei de studii și a programelor de studii. Nu au fost omise nici eforturile de modificare a ofertei educaționale și dezvoltarea unor programe de studii care să includă activități educaționale organizate într-o limbă de circulație internațională.

Procent proiecte in functie de OG, din nr. total (2016-2021)

- 1. Promovarea ofertei educaționale în limbi de largă circulație internațională
- 2. Stimularea mobilității internaționale a cadrelor didactice, cercetătorilor și studenților
- 4. Adaptarea și armonizarea politicilor și activităților instituționale cu planul strategic
- 3. Îmbunătățirea serviciilor pentru studenți/cadre didactice internaționale

Tabel 9 - Categoriile rezultate ale proiectelor finanțate prin Domeniul 2 (2016 - 2021)

Categorie rezultate	2016	2017	2018	2019	2020	2021
R1 sisteme/ platforme IT suport	9.8%	9.0%	9.5%	10.3%	6.1%	7.4%

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Categorie rezultate		2016	2017	2018	2019	2020	2021
R2	materiale sau instrumente de internaționalizare (chestionar, ghid, curs/ suport de curs, scoli de vara, strategii, studii)	27.6%	20.5%	17.7%	16.6%	15.8%	22.3%
R3	mobilități/vizite/târguri/parteneriate/proiecte educaționale	22.0%	21.8%	21.1%	19.4%	21.4%	19.3%
R4	spatii universitare adaptate/modernizate/renovate	4.1%	0.0%	3.4%	2.9%	5.1%	2.5%
R5	cadre didactice/ personal didactic auxiliar perfecționate/specializate/evaluate	11.4%	12.8%	8.8%	6.9%	8.2%	5.9%
R6	studenți/cursanți informați/participanți	3.3%	3.8%	3.4%	6.3%	8.2%	9.9%
R7	studenți incoming/candidați atrași	3.3%	3.8%	2.7%	5.1%	4.1%	0.0%
R8	instrumente, activități pentru creșterea calității si vizibilității academice	4.1%	14.1%	17.0%	14.3%	13.3%	22.3%
R9	materiale/ instrumente si activități promovare universitate	14.6%	14.1%	16.3%	18.3%	17.9%	10.4%

Dintre tipurile de rezultate inventariate șase au o frecvență mai mare și se regăsesc în toate proiectele și anii de implementare ai acestora. Mobilitățile internaționale, vizitele de studiu, participarea la târguri sau dezvoltarea în parteneriat a unor proiecte educaționale au fost, până în 2021, rezultatele cele mai frecvent raportate de universități. Este evidentă nevoia universităților de a deține resurse financiare care să le permită participarea la astfel de evenimente, mai ales la nivel internațional.

La fel de des întâlnite sunt și materialele, activitățile sau resursele educaționale dezvoltate pentru diferite tipuri de activități cum ar fi școlile de vară sau studiile privind participarea și interesele studenților proveniți din alte state. Chiar dacă după 2018 aceste tipuri de rezultate tind să fie mai rar întâlnite, putem considera că, pe lângă participarea la diferite evenimente și întâlniri internaționale, organizarea unor școli de vară, realizarea unor studii sau dezvoltarea unor strategii au reprezentat rezultatele cele mai des întâlnite ale acestor proiecte.

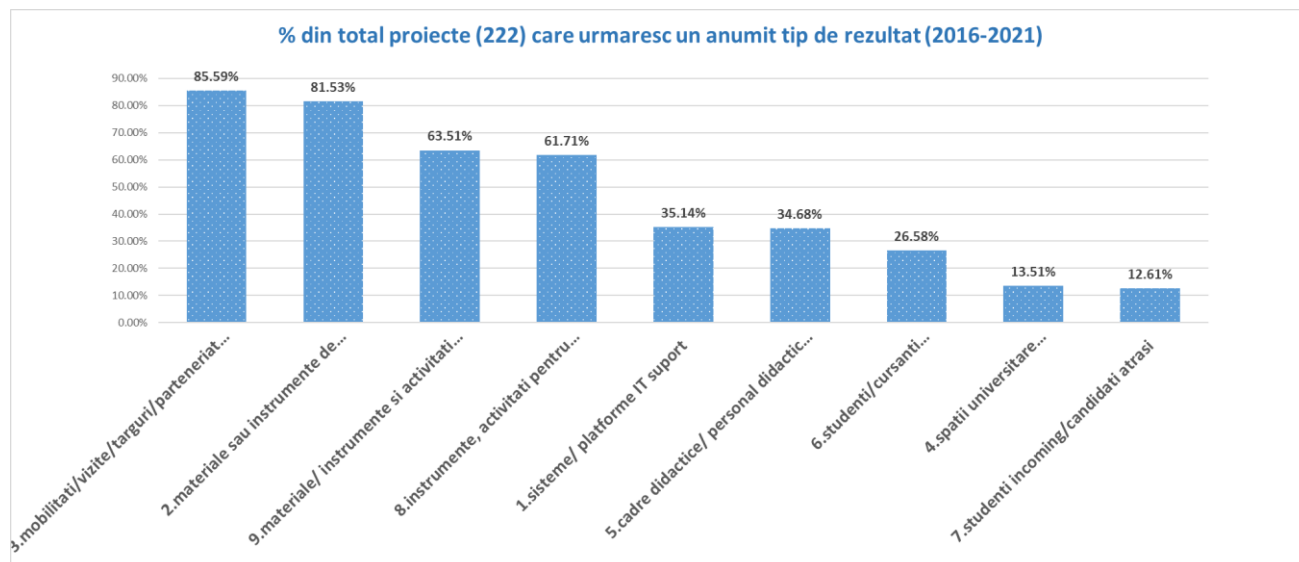
Oarecum de așteptat materialele pentru promovarea universității și activitățile specifice promovării universității și a ofertei educaționale au reprezentat de asemenea un rezultat constant vizibil în cadrul proiectelor finanțate în Domeniul 2.

În cele din urmă, două tipuri de rezultate au avut evoluții fluctuante și au variat ca importanță și frecvență de la un an la altul în implementarea proiectelor finanțate prin FDI. Astfel, participarea la diferite forme de dezvoltare profesională a membrilor comunității academice pare să fi fost la început (în perioada 2016 – 2017) un rezultat mai frecvent, apoi tinde să își piardă din importanță. Pe de altă parte dezvoltarea unor activități de creștere a vizibilității academice, precum organizarea de conferințe științifice, organizarea de seminare și alte activități similare a crescut ca frecvență în raportarea rezultatelor obținute.

Activitățile și rezultatele mai vizibile ale proiectelor implementate de universități în cadrul domeniului care vizează internaționalizarea învățământului superior din România indică persistența

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

nevoii comunității academice de a participa la evenimente și activități în cadrul rețelelor internaționale academice. Resursele alocate prin intermediul FDI sunt adecvate pentru componenta de dezvoltare a capacității administrative a universităților, însă, cu siguranță ar putea fi identificate și alte fluxuri financiare care să susțină aceste activități.

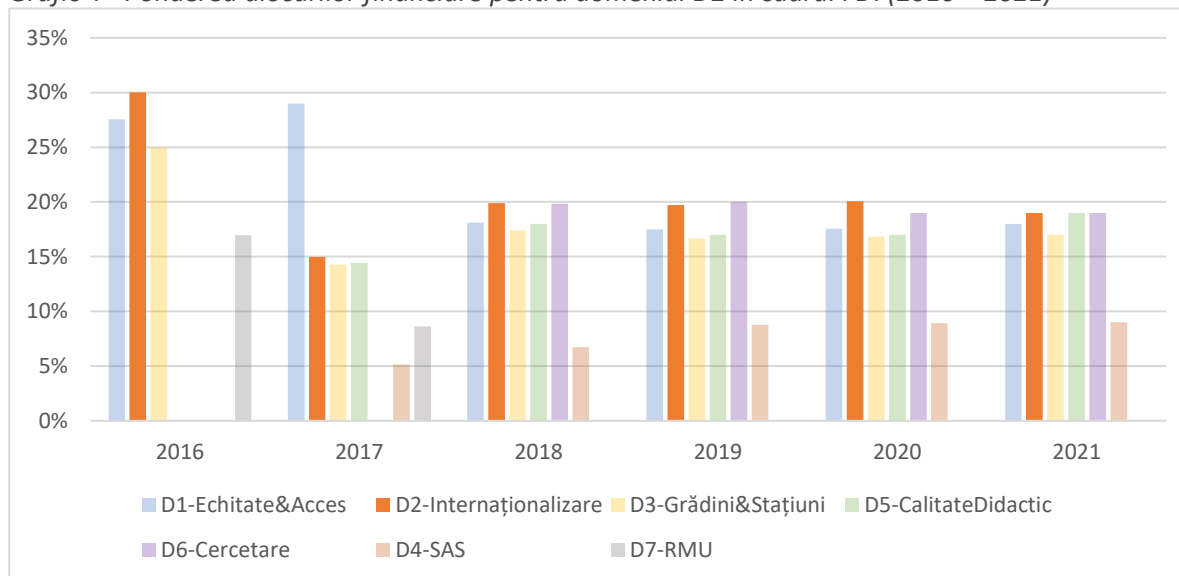
B.2. Impactul finanțării

Domeniul 2 ocupă primul loc, cu excepția anului 2017 când a ocupat a doua poziție, în ceea ce privește ponderea alocărilor financiare aprobate pentru finanțarea proiectelor în cadrul FDI. Alocările financiare pentru proiectele aprobate în cadrul acestui domeniu au reprezentat 30% din alocările financiare din anul 2016, iar din 2018 până în prezent au avut o pondere de 20% din totalul resurselor aprobate pentru FDI.

Atât din perspectiva numărului de proiecte finanțate, cât și în ceea ce privește resursele financiare alocate, domeniul internaționalizării este, în mod evident, cel mai important domeniu din perspectiva agendei de politici publice. Este interesant de observat faptul că există o diferență destul de mare între bugetele solicitate și cele aprobate pentru acest domeniu. Considerăm că această diferență este un bun indicator pentru a măsura nivelul de fezabilitate al proiectelor depuse. Astfel, cu cât diferența dintre resursele solicitate și cele aprobate este mai mare cu atât probabilitatea ca proiectele să includă activități care să nu poată fi implementate (din motive variate) este mai mare. Diferența observată în cazul proiectelor depuse și aprobate pentru domeniul internaționalizării, corelată cu aprobarea integrală a proiectelor depuse indică faptul că, deși au fost identificate unele vulnerabilități în implementarea proiectelor, importanța tematicii a fost considerată primordială și proiectele au fost aprobate. Mai mult, putem considera că nevoile pe care universitățile le exprimă prin depunerea acestor proiecte sunt, pentru perioada evaluată, mult mai ample decât resursele aflate la dispoziția lor. Este evidentă pe de o parte nevoia alocării unor resurse suplimentare pentru internaționalizare, pe de o parte, dar și o mai clară definire a obiectivelor specifice, activităților și rezultatelor ce pot fi finanțate în cadrul acestui domeniu.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Grafic 4 - Ponderea alocărilor financiare pentru domeniul D2 în cadrul FDI (2016 – 2021)

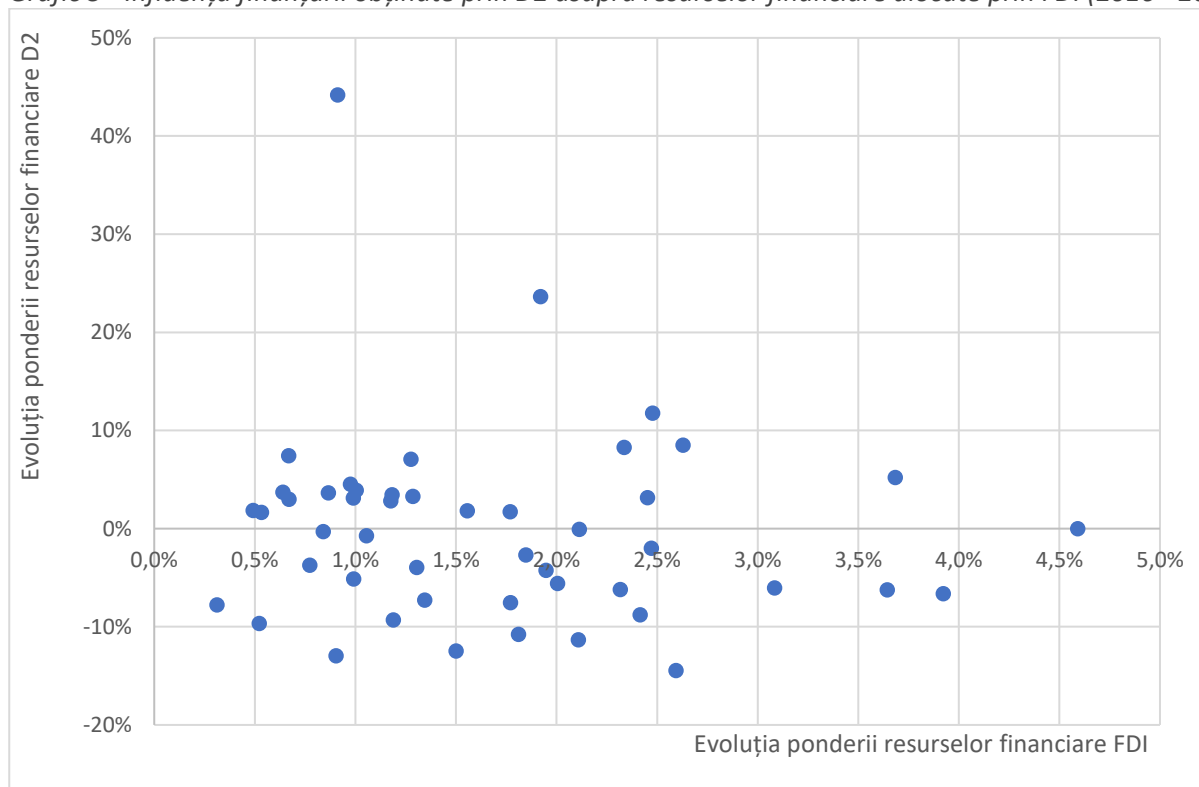

Pentru a putea cuantifica în ce măsură finanțarea alocată prin intermediul fondului de dezvoltare instituțională a avut un impact măsurabil în perioada analizată, la nivelul resurselor financiare ale universităților, am utilizat două surse de date. Pe de o parte am analizat evoluția ponderii pe care resursele financiare alocate prin intermediul FDI au avut-o la nivelul fiecărei universități în parte, prin raportare a acestora la suma primită de universitate prin intermediul finanțării de bază, al finanțării suplimentare și a granturilor doctorale. Pe de altă parte am analizat evoluția ponderii pe care au avut-o resursele financiare alocate universităților prin intermediul proiectelor aprobate în cadrul domeniului internaționalizare în totalul resurselor alocate prin intermediul FDI. Apoi am calculat pentru fiecare universitate în parte evoluția, pe perioada celor șase ani, finanțărilor primite prin intermediul acestui domeniu, exprimată ca diferență în ponderea medie anuală a finanțării totale alocate prin FDI și finanțarea pentru domeniul echitate și acces. În acest mod, universitățile care au solicitat finanțare pentru proiecte doar în cadrul acestui domeniu înregistrează creșteri mai mari ale resurselor primite prin intermediul FDI. În acest mod putem estima dacă finanțarea alocată prin intermediul acestui domeniu prioritar de dezvoltare instituțională a contribuit în general la creșterea nivelului de finanțare obținut în perioada 2016 – 2021 prin intermediul competițiilor FDI.

Influența pe care domeniul care vizează internaționalizarea a avut-o asupra obținerii unei cantități mărite de resurse bugetare prin intermediul FDI este redusă. Indicele de corelație calculat pentru a vedea în ce măsură o alocare mai mare decât valoarea mediei naționale pentru acest domeniu a determinat o creștere a întregii sume alocate prin FDI este de doar 0,110. Cu alte cuvinte, contribuția finanțărilor obținute prin intermediul acestui domeniu de finanțare nu este foarte mare în contextul mai larg al raportului dintre resursele obținute prin FDI ca total în resursele financiare obținute de la bugetul de stat prin celelalte fluxuri financiare.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Grafic 5 - Influența finanțării obținute prin D2 asupra resurselor financiare alocate prin FDI (2016 - 2021)

Distribuția finanțărilor obținute de universități în perioada 2016 – 2021, în cadrul domeniului care a vizat internaționalizarea, prin corelarea cu creșterea resurselor obținute prin FDI la nivel global, indică o situație relativ eterogenă. Capacitatea universităților de a atrage resurse suplimentare tot mai consistente prin FDI pare să nu depindă capacitatea lor de a obține resurse prin intermediul proiectelor aprobate în cadrul acestui domeniu de finanțare. Cazurile extreme sunt ilustrative aici, universitatea care a reușit să își crească resursele bugetare în cei șase ani de implementare a FDI cu cel mai mare procent (peste 4,5% raportat la suma obținută prin finanțarea pe bază de formule) nu a înregistrat niciun fel de evoluție în cadrul acestui domeniu. Pe de altă parte universitatea care și-a crescut cu aproape 50% cantitatea de resurse financiare atrase prin intermediul proiectelor în domeniul internaționalizării nu a reușit să atragă nici măcar cu 1% mai multe resurse prin intermediul FDI.

Situația este una aparent paradoxală, dat fiind faptul că domeniul internaționalizării este cel mai important domeniu din cadrul FDI, atât ca număr de proiecte aprobate cât și ca valoare a finanțării acordate universităților. O primă explicație este dată de faptul că, în cadrul acestui domeniu, în ultimii doi ani competiționali nu a existat practic o concurență între proiecte sau universități. Întrucât toate universitățile eligibile au depus proiecte și întrucât toate aceste proiecte au fost aprobate, practic, fondurile alocate domeniului au fost împărțite relativ egal universităților, cu mici reglaje bugetare rezultate în urma evaluării proiectelor. Contribuția resurselor obținute la totalul finanțării a fost una similară pentru toate universitățile și nu a afectat suma totală obținută prin intermediul FDI. Cu alte cuvinte, finanțarea obținută în cadrul acestui domeniu a fost mai mare sau mai mică în relație proporțională directă cu finanțarea de bază obținută de universități. Criteriul care

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

a operat diferențieri aici este cel al dimensiunii universității, universitățile cu mai mulți studenți obținând o finanțare mai consistentă, datorată dimensiunii lor. O altă cauză a acestei situații este dată de faptul că, istoric, există numeroase universități care au depus timp de cel puțin 2 ani consecutiv (în special în perioada 2017 – 2018) proiecte doar în cadrul acestui domeniu. Întrucât evoluția generală a resurselor financiare obținute prin participarea la competițiile FDI cu proiecte depuse în cel puțin jumătate (trei sau patru) dintre domeniile prioritare, chiar dacă aceste universități au înregistrat creșteri ale resurselor alocate în cadrul acestui domeniu, la nivel global aceasta tendință nu poate fi observată. Distorsiunea este accentuată și de faptul că acest domeniu de finanțare a avut totuși cea mai mare pondere la nivel global în cadrul competițiilor FDI, dar totuși diferențele, în valori procentuale și absolute, nu sunt chiar foarte mari față de alocările pentru celelalte domenii (Tabel 3).

C. Concluzii

Domeniul de finanțare care vizează internaționalizarea ofertei educaționale a universităților din România este cel mai important domeniu de finanțare. Prezent în toate competițiile de proiecte organizate în cadrul FDI în perioada 2016 – 2021, acest domeniu a însumat cele mai multe resurse financiare alocate și aprobate pentru implementarea proiectelor. Mai mult, în ultimii doi ani competiționali, în cadrul acestui domeniu au fost depuse proiecte de către toate universitățile eligibile, iar aceste proiecte au fost aprobate și finanțate în totalitate. Domeniul acoperă o nevoie stringentă a universităților din România, conectarea la rețelele universitare europene și internaționale și participarea la activitățile acestora.

Activitățile și rezultatele preponderente ale proiectelor finanțate au vizat cu precădere participarea sau organizarea unor tipuri de evenimente specifice comunității academice. Au fost finanțate participarea personalului academic la diferite tipuri de conferințe, seminare, ateliere tematice, expoziții sau târguri educaționale sau activități orientate spre atragerea și socializarea studenților. Organizarea școlilor de vară, a schimburilor de experiență, a vizitelor de studii pentru reprezentanții comunității academice a reprezentat o categorie de rezultate prezentă constant pe parcursul implementării proiectelor în cadrul acestui domeniu. De asemenea realizarea unor studii privind nevoile de formare și interesele studenților proveniți din alte state, elaborarea și publicarea unor materiale promoționale și a altor tipuri de artefacte care să sporească vizibilitatea universităților în spațiul online au fost adesea realizate în cadrul acestor proiecte.

Analiza financiară indică faptul că efectul pe care finanțarea obținută în cadrul acestor proiecte asupra resurselor financiare pe care universitățile le obțin suplimentar, datorită capacității instituționale de a elabora și implementa proiecte, este oarecum limitată. Pe de o parte rata maximă de succes în cadrul competițiilor, pe de altă parte distribuția oarecum egală a resurselor financiare determină un efect cumulat redus al finanțării obținute prin intermediul acestor proiecte. Mai mult, există o diferență relativ mai mare în cazul acestui domeniu între sumele solicitate de universități și cele aprobate de minister pentru finanțare.

Internaționalizarea reprezintă cu siguranță o prioritate de dezvoltare pentru universitățile din România. Ea este aproape inexistentă în cadrul altor fluxuri financiare care asigură alimentarea

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

universităților din surse publice. În acest context, resursele relativ reduse alocate prin intermediul FDI sunt utilizate pentru a acoperi nevoi care evident sunt mult mai mari. O altă recomandare este aceea de a clarifica și preciza mai detaliat tipul obiectivelor specifice, al activităților eligibile în cadrul acestui domeniu. După modelul utilizat pentru alte domenii, ar fi utilă o paletă mai largă și mai bine precizată de potențiale obiective, activități și rezultate care să ghideze procesul de elaborare al proiectelor. Analiza efectuată arată faptul că acele obiective generale care sunt vag formulate și nu au obiective specifice sau activități explicite, cum e cazul spre exemplu al obiectivului general care vizează îmbunătățirea serviciilor pentru studenți sau cadre didactice proveniți din alte state, nu sunt adresate de proiectele depuse. Recomandăm fie explicitarea și dezvoltarea acestora, prin intermediul viitoarelor metodologii de organizare a FDI, fie înlocuirea lor cu alte obiective, în funcție de nevoile exprimate de universități.

III. 3. Domeniul D3 - Grădini botanice universitare & Stațiuni didactice

Domeniul „Asigurarea funcționării în bune condiții a grădinilor botanice universitare, a stațiilor didactice, a bazelor de practică și a altor infrastructuri de susținere a activităților didactice, similare bazelor de practică, din cadrul universităților, folosite pentru instruirea studenților”, sau pe scurt Domeniul 3, a fost prezent printre prioritățile Ministerului Educației și Cercetării încă de la debutul implementării fondului pentru dezvoltare instituțională (FDI) prin competiție de proiecte. Menținerea acestui domeniu, într-o formă nemodificată pe parcursul celor șase ani evaluați, arată faptul că asigurarea funcționării și întreținerea grădinilor botanice ale universităților dar și a stațiilor experimentale și a bazelor de practică reprezintă o provocare prioritară pe agenda de politici publice a Ministerului Educației și, în același timp, pe agenda de dezvoltare a universităților din România.

A. Descriere

Evoluția domeniului de finanțare este aparte, datorită faptului că, la început el viza elemente de infrastructură specifică, grădinile botanice și stațiile de cercetare, însă, de-a lungul perioadei 2016 – 2021 universităților le-au fost aprobate proiecte pentru o varietate de elemente de infrastructură. Acest domeniu a reprezentat, în fapt, o sursă relativ minoră (în contextul finanțării) dar foarte importantă (în contextul FDI) pentru acoperirea unor nevoi de îmbunătățire / renovare a diferite elemente de infrastructură care pot varia de la laboratoare până la biblioteci. Așadar, dacă în 2016 doar 3 universități au aplicat pentru a obține fonduri pentru asigurarea funcționării grădinilor botanice, în 2021 10 universități au accesat această linie de finanțare, chiar dacă multe dintre ele nu dețin grădini botanice în proprietate.

Domeniul a fost încă de la început fragmentat din punct de vedere administrativ în subdomenii de finanțare. Este de altfel singurul domeniu organizat în acest fel dintre cele menționate în metodologia FDI. În prezent există trei subdomenii în cadrul Domeniului 3, în care universitățile pot încadra proiecte de dezvoltare instituțională:

- Grădini botanice universitare;
- Stațiilor didactice și baze de practică;
- Alte infrastructuri de susținere a activităților didactice, din cadrul universităților

Diferența între domenii este, în primul rând, una de natură financiară, încă din 2016, universitățile care doresc să acceseze fonduri pentru grădini botanice universitare putând să obțină o sumă mai mare decât în cazul celorlalte subdomenii. În primul an competițional valoarea maximă a fost de un milion de lei per proiect, iar începând cu anul 2017 a rămas la 500 mii lei per proiect.

Domeniul a avut o evoluție importantă, marcată de creșterea interesului exprimat de universități prin depunerea de proiecte de dezvoltare instituțională în cadrul acestui domeniu. Dintre cele trei domenii care au fost permanent prezente în metodologia de alocare a fondurilor prin competițiile FDI, în cadrul acestui domeniu creșterea numărului de proiecte este cea mai mare. Astfel, de la 10 proiecte finanțate în anul 2016 s-a ajuns, în 2021, la un total de 37 de proiecte finanțate, de aproape

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

patru ori mai multe. Este de asemenea important să menționăm aici faptul că această creștere survine prin adăugarea celui de-al treilea subdomeniu, care vizează alte infrastructuri de susținere a activităților didactice. În cadrul acestui subdomeniu practic pot fi vizate investiții în infrastructura universităților în orice fel de structură (biblioteci, spații comune etc.)

Metodologia de alocare a fondurilor prin intermediul FDI a inclus, de fiecare dată următoarele obiective¹⁰ generale recomandate spre finanțare, în cadrul acestui domeniu:

- Îmbunătățirea calității activităților și serviciilor oferite;
- Promovarea activităților, serviciilor oferite și rezultatelor obținute de acestea în vederea creșterii impactului educațional, științific și cultural;
- Pregătirea profesională a studenților, bazată pe dezvoltarea abilităților practice;

Data fiind orientarea foarte bine conturată a domeniului, numărul obiectivelor generale propuse spre finanțare în cadrul proiectelor depuse de universități este redus. Este evidentă preferința ministerului educației de a stimula dezvoltarea calității programelor educaționale și a pregătirii profesionale a studenți. În mod evident opțiunea de politică publică, prin susținerea acestui domeniu, este aceea de a oferi un sprijin suplimentar universităților care doresc să își dezvolte și diversifice conținutul programelor de studii dar și serviciile oferite. Această susținere, în cazul domeniului 3, este concentrată mai degrabă pe elementele de infrastructură care au rolul de a susține și de a oferi un cadru adecvat derulării activităților. Totodată, domeniul 3 are legături evidente cu celelalte domenii, alături de care a existat de-a lungul celor șase ani de implementare a FDI, dar și cu cele nou adăugate pe parcursul dezvoltării acestui instrument de finanțare.

Din punct de vedere administrativ-financiar, în cadrul domeniului au fost finanțate din 2016 până în 2021 un total de 161 proiecte, cu un maxim de 37 de proiecte în anul 2021. Valoarea totală a resurselor financiare alocate acestor proiecte a depășit, în această perioadă, 49,3 milioane RON.

Domeniu finanțare	Anul competiției	Proiecte		Sume (mil. RON)*			Indicatori eficiență		
		Proiecte Depuse	Proiecte Aprobate	Sume Solicitate	Sume Aprobate	Cheltuite	Rata succes	Acoperire bugetară	Eficiență bugetară
Grădini botanice și stațiuni didactice	2016	15	10	5.40	4.95	4.69	66.7%	91.7%	94.8%
	2017	33	18	12.26	3.46	3.37	54.5%	28.2%	97.4%
	2018	35	26	13.19	7.90	7.89	74.3%	59.9%	99.8%
	2019	38	34	13.81	9.72	9.64	89.5%	70.4%	99.2%
	2020	42	37	15.85	11.61	11.58	88.1%	73.2%	99.7%
	2021	42	36	16.30	11.71	11.61	85.7%	71.8%	99.2%
	TOTAL 2016-2021	205	161	76.81	49.35	48.78	78.5%	64.2%	98.8%

Câteva elemente importante care marchează istoricul acestui domeniu sunt următoarele:

¹⁰ Vezi Pachetul de informații pentru competiția FDI 2020, pentru referință, disponibil aici: http://www.cnfis.ro/wp-content/uploads/2020/02/Anexe_pachet_informatii_FDI-2020.pdf. Lista obiectivelor recomandate în anul 2020 conține unele diferențe față de cele din alți ani ai competiției, însă poate fi utilizată ca referință.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

- o **2016** → din 14 proiecte au fost finanțate 10. Pentru 6 proiecte a fost solicitată alocarea financiară maximă, însă aceasta nu a fost atribuită niciunui proiect. Cu toate acestea, două proiecte au primit integral finanțarea solicitată, un fapt particular acestui domeniu. Proiectele finanțate pentru acest domeniu au reprezentat 9% (28,04%) din totalul numărului de proiecte finanțate (107 proiecte) în acel an. Proiectelor aprobate le-au fost alocate 5,4 milioane RON și au avut o eficiență bugetară de 94%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 25% din totalul resurselor alocate pentru FDI în acel an.
- o **2017** → În total au fost finanțate 18 proiecte din 33 depuse. Opt proiecte au solicitat alocarea financiară maximă, însă nici în acel an acest prag nu a fost atins. Proiectele aprobate pentru aceste domenii au reprezentat 12% din totalul numărului de proiecte finanțate (150 proiecte) în anul 2017. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de 3,4 milioane RON, iar cheltuirea efectivă a resurselor a indicat o eficiență bugetară de peste 97%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 14% din totalul resurselor alocate pentru FDI.
- o **2018** → Au fost finanțate 26 de proiecte din cele 35 depuse în cadrul competiției. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 14% din totalul numărului de proiecte finanțate (181 proiecte) în anul 2018. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de aproximativ 7,9 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de peste 99%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 17% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.
- o **2019** → În acest an, au fost finanțate 34 dintre cele 38 de proiecte depuse în cadrul acestui domeniu. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 15% din totalul numărului de proiecte finanțate (230 proiecte) în anul 2019. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de 9,7 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de 99%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 17% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.
- o **2020** → Au fost aprobate 37 dintre cele 42 de proiecte depuse. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 15% din totalul numărului de proiecte finanțate (243 proiecte) în anul 2020. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de 11,6 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de 99%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 17% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.
- o **2021** → Au fost aprobate 36 dintre cele 42 de proiecte depuse. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 15% din totalul numărului de proiecte finanțate (239 proiecte) în anul 2021. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de 11,7 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de 99%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 17% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.

Domeniul 3, care vizează susținerea activității grădinilor botanice, a stațiunilor didactice dar și a altor infrastructuri de susținere a activității didactice este, alături de echitate, accesul pe piața muncii și internaționalizarea universităților din România, o prioritate strategică de dezvoltare a universităților. Prin diversificarea tipurilor de infrastructuri eligibile pentru finanțare domeniul a căpătat în timp din ce în ce mai multă importanță, numărul de proiecte propuse de universități și aprobate spre finanțare fiind în continuă creștere. Proiectele finanțate în cadrul acestui domeniu înregistrează unele dintre cele mai mari rate de eficiență bugetară, care depășesc în ultimii trei ani 99%. Capacitatea universităților de a cheltui integral resursele financiare alocate este remarcabilă în cadrul acestui domeniu. Aceste date sunt un bun indicator al faptului că nevoile de îmbunătățire,

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

renovare, construcție ale infrastructurii existente sunt bine cunoscute de universități, sunt relativ urgente și, mai ales, relativ ușor de îndeplinit, când le sunt alocate resurse financiare adecvate.

B. Analiza implementării

B.1. Obiective și rezultate

Evaluarea efectului pe care finanțarea proiectelor în cadrul FDI l-a avut în perioada celor șase ani de implementare evaluați (2016 – 2021) vizează, într-o primă etapă, analiza obiectivelor și a rezultatelor obținute în urma implementării proiectelor. Structurarea obiectivelor generale, a celor specifice, precum și a rezultatelor și unificarea denumirilor acestora într-un nomenclator unic a avut la bază informațiile disponibile în Anexa 6 a competițiilor de proiecte din perioada 2016 -2021. Datele utilizate în analiză provin din cererile de finanțare depuse în platforma uefiscdi-direct.ro, precum și din alte baze de date administrate de UEFISCDI – CNFIS. Obiectivul principal al acestei analize a fost acela de a oferi informații obiective cu privire la obiectivele care au fost cel mai des adresate de către universități, precum și rezultatele cel mai frecvent obținute.

Obiectivele generale ale proiectelor sunt, într-o măsură destul de mare, descriptori ai nevoilor de dezvoltare care pot fi circumscrise domeniului de finanțare. Evaluarea acestora oferă indicii importante cu privire la acuratețea estimărilor privind nevoile universităților realizate de finanțatorul competițiilor FDI. Obiectivele generale abordate de universități în cadrul proiectelor propuse la finanțare indică, de asemenea, prezența unei capacități administrative capabile să abordeze o problemă specifică și să o gestioneze. Obiectivele mai des întâlnite indică, în această interpretare, existența capacității organizaționale de a identifica, implementa și adresa un anumit obiectiv. Prin contrast, obiectivele mai rar abordate indică un deficit de dezvoltare organizațională care ar putea fi cuprins în viitor și finanțat prin intermediul FDI.

Rezultatele obținute în urma implementării proiectelor reprezintă o sursă de informații care completează informațiile oferite de analiza obiectivelor. Mai mult, rezultatele pot indica faptul că există un nivel de expertiză la nivelul universităților mai dezvoltată pentru anumite tipuri de activități. Totodată, rezultatele obținute permit realizarea unei evaluări din perspectiva resurselor financiare alocate în vederea determinării eficacității bugetare în obținerea anumitor rezultate. Beneficiile pe care efectele produse de rezultatele obținute le produc la nivelul universităților sunt dificil de evaluat, mai ales datorită naturii specifice a domeniului educației.

Înainte de a trece la prezentarea și analiza datelor obținute, trebuie notat, din punct de vedere metodologic, faptul că un proiect poate să vizeze mai multe obiective generale. Am considerat însă necesar, pentru a putea analiza datele calitative disponibile, că este mai utilă încadrarea unui proiect într-un singur obiectiv general. Regula utilizată pentru încadrarea unui proiect în cadrul unui singur obiectiv general a fost aceea a majorității obiectivelor specifice / activităților prevăzute în cadrul respectivului proiect. Cu alte cuvinte, încadrarea unui proiect într-un obiectiv general, în prezenta analiză, nu înseamnă că celelalte obiective generale au fost omise, ci doar că proiectul respectiv a vizat cu prioritate activități aferente aceluși obiectiv. În ceea ce privește rezultatele, datorită numărului foarte mare de rezultate obținute în proiecte, am utilizat o procedură specifică analizei

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

calitative. Mai întâi rezultatele declarate au fost grupate în categorii, mai apoi pentru fiecare proiect au fost înregistrate până la 5 categorii de astfel de rezultate. În acest mod am reușit într-un mod adecvat să grupăm și să generăm un cadru de analiză satisfăcător, chiar dacă limitat, care să permită analiza tuturor celor 5 ani. Aceste limitări metodologice ale analizei derivă din faptul că metodologia de implementare a FDI nu include o metodologie de evaluare adecvată, care să includă indicatori pentru fiecare tip de obiectiv general sau specific, care să poată fi utilizați pentru evaluarea efectelor implementării proiectelor.

În cadrul Domeniului 3 au fost utilizate 3 Obiective Generale pentru a putea construi cadrul de analiză pentru proiectele implementate în perioada 2016 – 2021.

Tabel 10 - Nomenclator Obiective Generale Domeniul 3

ID_OG	Obiectiv general
1	Îmbunătățirea calității activităților și serviciilor oferite
2	Promovarea activităților, serviciilor oferite și rezultatelor obținute de acestea în vederea creșterii impactului educațional, științific și cultural
3	Pregătirea profesională a studenților

Obiectivul general care vizează îmbunătățirea calității și serviciilor oferite se referă cu prioritate la starea grădinilor botanice sau a altor structuri care oferă diferite tipuri de servicii (publice sau contracost) și include diferite obiective specifice sau activități recomandate precum: îmbunătățirea tehnologiilor, aspectului peisagistic; înființarea și întreținerea de micro pepiniere / culturi didactice și experimentale; întreținerea echipamentelor, utilajelor și a altor infrastructuri specifice; dezvoltarea bazelor de date și a imaginii structurilor vizate; întreținerea și modernizarea bazei materiale existente; pregătirea de materiale documentare și diseminarea informațiilor; dezvoltarea de colaborări și parteneriate; perfecționarea personalului. În cadrul acestui obiectiv au fost susținute investiții în infrastructura didactică și de cercetare, dar și administrarea bazei materiale și a infrastructurii specifice a grădinilor botanice și a stațiunilor agricole sau cele didactice.

Obiectivul care vizează promovarea activităților, serviciilor oferite și rezultatelor obținute de acestea în vederea creșterii impactului educațional, științific și cultural include următoarele tipuri de recomandări de obiective specifice și activități: creșterea impactului educațional, științific și cultural; organizarea de evenimente educaționale, științifice și culturale; participare la târguri și expoziții; organizarea de activități instructiv-educative; organizarea de activități de cercetare aplicativă.

Al treilea obiectiv general vizează îmbunătățirea condițiilor de pregătire profesională a studenților. În această direcție sunt orientate mai multe tipuri de obiective specifice: dezvoltarea abilităților practice; asigurarea bazei științifice, biologice și tehnologice; crearea condițiilor optime pentru desfășurarea activităților; conectarea spațiilor la rețeaua de comunicații IT; utilizarea facilităților platformelor de cercetare – inovare; realizarea de tematici experimentale moderne.

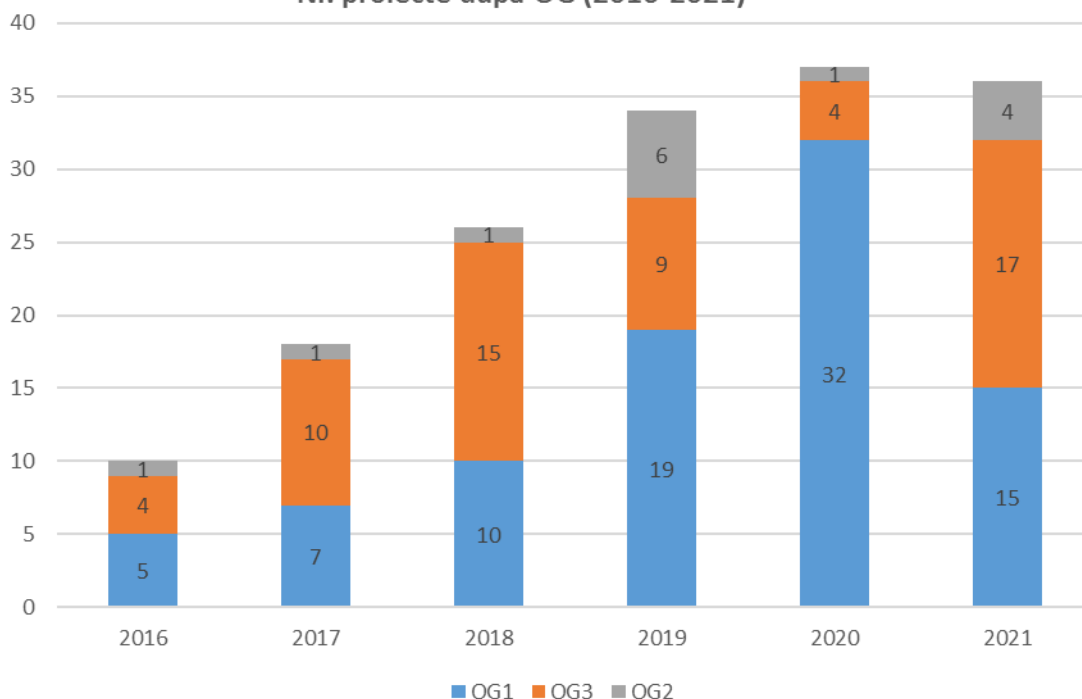
Chiar dacă obiectivele generale sunt mai puține în cadrul acestui domeniu, obiectivele specifice, activitățile și rezultatele proiectelor finanțate sunt mult mai bine reprezentate, detaliate și, implicit mai numeroase. Obiectivele specifice vizează activități diverse, care variază de la participarea la târguri și expoziții, până la dezvoltarea facilităților unor platforme de cercetare – inovare.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

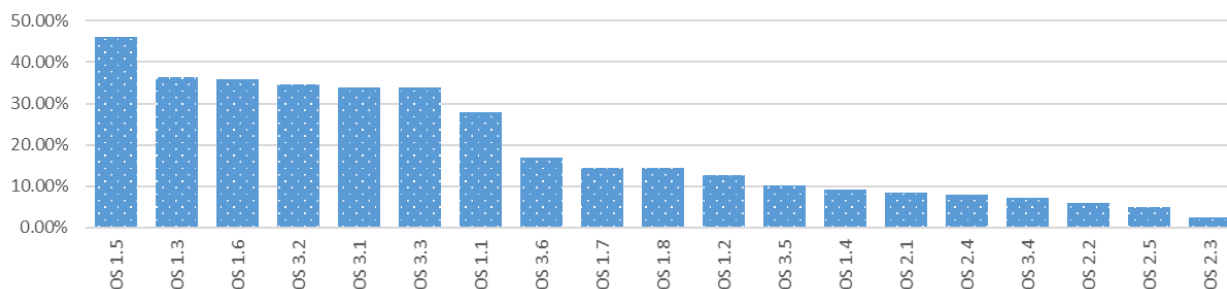
Tabel 11 - Analiză Obiective Generale adresate prin proiectele implementate în D3

Competitia	Nr. proiecte	OG_1	OG_2	OG_3
FDI2016	10	7	1	6
FDI2017	18	7	1	10
FDI2018	26	10	1	15
FDI2019	34	19	6	9
FDI2020	37	32	1	4
FDI2021	36	15	4	17
Total	161			

Nr. proiecte dupa OG (2016-2021)

% din total proiecte (161) care urmăresc un anumit OS (2016-2021)

Analiza implementării FDI în perioada 2016 – 2021 indică faptul că, există o relativă stabilitate a distribuției obiectivelor generale adresate de proiectele finanțate în cadrul în cadrul Domeniului 3. Îmbunătățirea serviciilor și a calității infrastructurii precum și dezvoltarea acestora în vederea

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

sprijinirii procesului educațional și a creșterii calității pregătirii profesionale a studenților sunt cele două obiective adresate preponderent în cadrul proiectelor finanțate în cadrul acestui domeniu. Tendința pe care obiectivele adresate de proiectele depuse de universități o indică este de concentrare a activităților în cadrul acestui domeniu asupra infrastructurii, cu precădere în direcția renovării și modernizării acesteia.

În egală măsură, activitățile care au implicat atât cadre didactice cât și studenți în activități practice sau de cercetare tind a fi predominante în cadrul acestui domeniu. Activitățile implementate în cadrul acestui obiectiv general au avut ca obiectiv prioritar dezvoltarea echipamentelor necesare și implicarea studenților în activități practice alături de cadrele didactice. Au fost avute în vedere aici atât activități cu aplicabilitate în sfera economică, dar și activități care au vizat cercetarea științifică în cadrul stațiilor de cercetare universitare, de exemplu.

Tabel 12 - Categoriile rezultate ale proiectelor finanțate prin Domeniul 3 (2016 - 2020)

Categorie rezultate	2016	2017	2018	2019	2020	2021
R1 Aplicații și instrumente IT	3.13%	10.13%	11.67%	12.5%	10,78%	6,7%
R2 Materiale sau instrumente pentru asigurarea bazei științifice, didactice și tehnologice	28.13%	15.19%	18.33%	30,55%	50,4%	20,2%
R3 Vizite/târguri/parteneriate/proiecte educaționale/colaborări	9.38%	10.13%	9.17%	10.05%	6.2%	7,3%
R4 Spații universitare adaptate/modernizate/renovate	18.75%	15.19%	16.67%	16,3%	19,4%	13,5%
R5 Cadre didactice/ personal didactic auxiliar perfecționate/specializate/evaluate	6.25%	2.53%	7.50%	3,4%	8.4%	6,7%
R6 Studenți/cursanți informați/participanți (practică/ cercetare/ implicare activități)	15.63%	13.92%	14.17%	17.9%	12,23%	16,3%
R7 Instrumente, activități pentru creșterea calității și vizibilității academice	15.63%	21.52%	16.67%	24,23%	22,5%	19,7%
R8 Materiale/ instrumente și activități promovare universitate	3.13%	11.39%	5.83%	2,45%	14,23%	9,6%

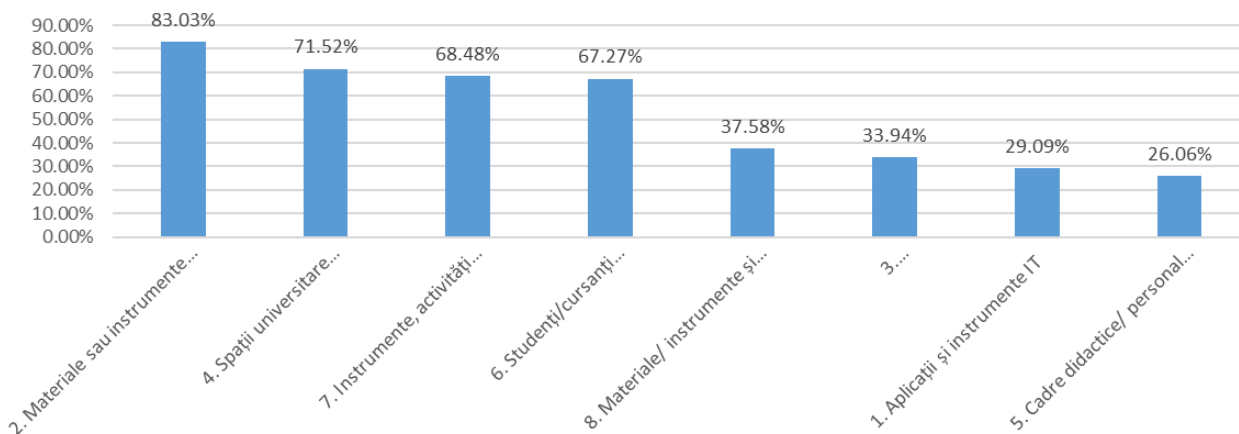
Dintre tipurile de rezultate inventariate trei se regăsesc cu o frecvență mai mare, în mod constant de-a lungul anilor 2016 - 2021. Materialele necesare pentru asigurarea bazei științifice, didactice și tehnologice reprezintă un rezultat care, la prima competiție din anul 2016 a fost raportat în 3 din cele 10 proiecte finanțate. Ulterior frecvența acestuia a scăzut, dar acest lucru era cumva de așteptat, deoarece sunt avute în vedere materiale cu o durată de viață mai îndelungată de un an (spre exemplu microscopie, echipamente de laborator etc.). Numărul de studenți participanți în cadrul activităților, în special a celor practice, sau implicați în alte tipuri de activități este un alt rezultat care este constant raportat în cadrul acestui domeniu. Este evident faptul că universitățile au dorit să măsoare în acest fel gradul de acoperire și de participare al grupului țintă în cadrul proiectelor implementate sub acest domeniu de finanțare.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

În cele din urmă, instrumentele și activitățile pentru creșterea calității și vizibilității academice reprezintă un alt rezultat important al proiectelor finanțate în cadrul acestui domeniu. Organizarea diferitelor tipuri de evenimente academice este de regulă rezultatul raportat în acest caz. Seminarele, atelierile tematice, dezbaterile și alte tipuri de activități și întruniri academice au fost realizate în cadrul proiectelor din acest domeniu de finanțare.

Analiza obiectivelor și a rezultatelor obținute în cadrul proiectelor implementate în domeniul 3 arată faptul că există unele suprapuneri cu activități și rezultate obținute și prin intermediul proiectelor implementate în cadrul domeniului care vizează echitatea și accesul pe piața muncii și în cadrul domeniului care vizează internaționalizarea. Din această perspectivă, evident, există o complementaritate între domenii, pe care nu toate universitățile au reușit să o valorifice, prin implementarea de proiecte simultan în toate cele trei domenii. În plus, obiectivele și rezultatele obținute indică faptul că există o nevoie semnificativă, la nivelul universităților, de renovare și modernizare a bazei materiale și a spațiilor în vederea derulării activităților educaționale, dar și a practicii. Chiar dacă resursele limitate alocate prin intermediul FDI nu au putut acoperi această nevoie într-o măsură satisfăcătoare, ele au reușit să determine identificarea acestor nevoi.

% din total proiecte (161) care urmaresc un anumit tip de rezultat (2016-2021)

B.2. Impactul finanțării

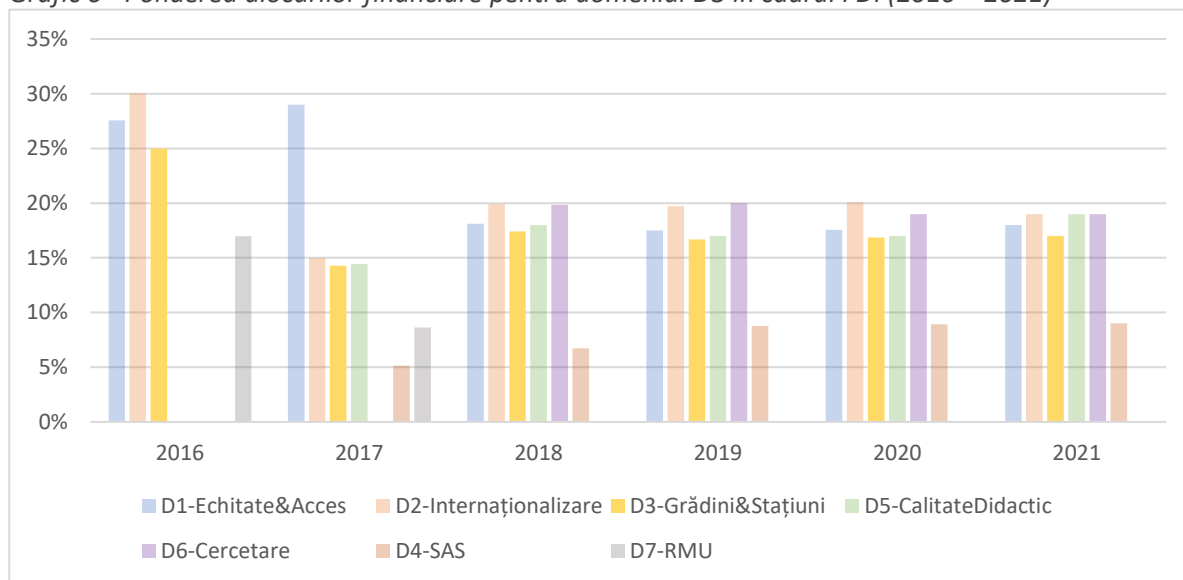
Domeniul „Asigurarea funcționării în bune condiții a grădinilor botanice universitare, a stațiunilor didactice, a bazelor de practică și a altor infrastructuri de susținere a activităților didactice, similare bazelor de practică, din cadrul universităților, folosite pentru instruirea studenților” a ocupat, cu excepția anilor 2016 și 2017 penultima poziție în ceea ce privește alocarea de resurse financiare prin intermediul competiției FDI. Alocările financiare pentru proiectele aprobate în cadrul acestui domeniu au reprezentat aproximativ 17% din alocările financiare în perioada 2018 – 2021. Datele financiare indică însă faptul că diferențele între domeniile aflate pe ultimele trei locuri în ierarhia alocărilor financiare, sunt totuși foarte mici, fiind adesea de 1% sau mai mici în valori relative. Este posibil ca, de fapt, diferența în termeni financiari să reflecte o diferență a numărului de proiecte depuse și, implicit, aprobate spre finanțare în cadrul acestor domenii.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Deși a înregistrat cea mai mare creștere a numărului de proiecte propuse și aprobate de-a lungul celor șase ani de implementare a FDI, domeniul de finanțare care a vizat susținerea infrastructurii grădinilor botanice, a stațiilor de cercetare și a altor elemente care susțin activitatea didactică nu a înregistrat o creștere simultană a resurselor financiare atribuite. Raportat la totalul sumelor aprobate și atribuite prin intermediul FDI, domeniul și-a păstrat poziția undeva la finalul ierarhiei. Pe de o parte datorită faptului că numărul proiectelor aprobate a fost unul redus, prin comparație cu alte domenii (spre exemplu în anul 2020 au fost finanțate în cadrul acestui domeniu doar 37 prin comparație cu cele 46 finanțate în cadrul domeniului care a vizat internaționalizarea). Pe de altă parte, diferențele dintre sumele alocate în cadrul acestui domeniu și cele alocate în cadrul altora nu sunt foarte mari. Chiar dacă în cadrul acestui domeniu sunt finanțate mai puține proiecte, diferența de alocare financiară este relativ redusă. Putem considera așadar că proiectele finanțate în cadrul acestui domeniu, chiar dacă mai puține, primesc, de regulă, aprobări mai generoase de alocare a sumelor solicitate. Această concluzie este susținută și de faptul că, doar în cadrul acestui domeniu, au existat proiecte cărora le-a fost aprobată integral suma solicitată.

O altă caracteristică importantă a domeniului este legată de faptul că rata de eficiență bugetară în cadrul acestui domeniu este aproape maximă, fiind oricum cea mai ridicată dintre toate domeniile analizate. Acest lucru se datorează în principal faptului că fondurile alocate au fost cheltuite fie pentru achiziția unor instrumente sau aparatură tehnică fie pentru renovări sau îmbunătățiri ale infrastructurii, activități ale căror costuri sunt relativ ușor de determinat și care nu înregistrează fluctuații semnificative pe parcursul implementării proiectelor.

Grafic 6 - Ponderea alocărilor financiare pentru domeniul D3 în cadrul FDI (2016 – 2021)

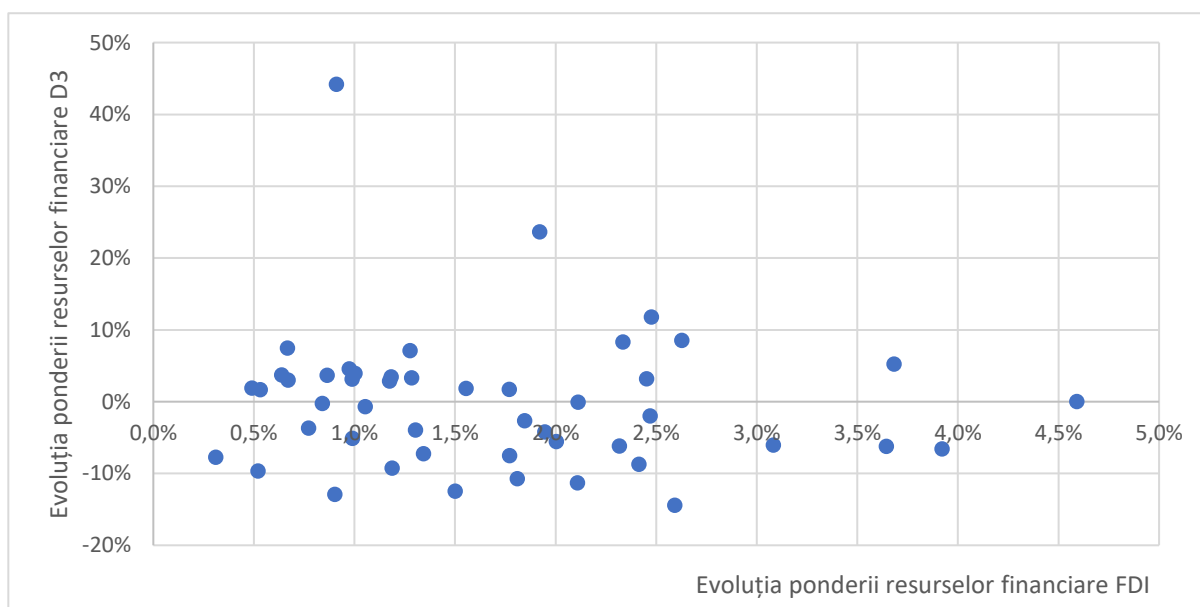
Pentru a putea cuantifica în ce măsură finanțarea alocată prin intermediul fondului de dezvoltare instituțională a avut un impact măsurabil în perioada analizată, la nivelul resurselor financiare ale universităților, am utilizat două surse de date. Pe de o parte am analizat evoluția ponderii pe care resursele financiare alocate prin intermediul FDI au avut-o la nivelul fiecărei universități în parte, prin raportare a acestora la suma primită de universitate prin intermediul finanțării de bază, al

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

finanțării suplimentare și a granturilor doctorale. Pe de altă parte am analizat evoluția ponderii pe care au avut-o resursele financiare alocate universităților prin intermediul proiectelor aprobate în cadrul domeniului „asigurarea funcționării în bune condiții a grădinilor botanice universitare, a stațiunilor didactice, a bazelor de practică și a altor infrastructuri de susținere a activităților didactice, similare bazelor de practică, din cadrul universităților, folosite pentru instruirea studenților” în totalul resurselor alocate prin intermediul FDI. Apoi am calculat pentru fiecare universitate în parte evoluția, pe perioada celor șase ani, finanțării primite prin intermediul acestui domeniu, exprimată ca diferență în ponderea medie anuală a finanțării totale alocate prin FDI și finanțarea obținută pentru proiectele din cadrul acestui domeniu. În acest mod putem estima dacă finanțarea alocată prin intermediul acestui domeniu prioritar de dezvoltare instituțională a contribuit în general la creșterea nivelului de finanțare obținut în perioada 2016 – 2021 prin intermediul competițiilor FDI.

Influența pe care domeniul care vizează funcționarea în bune condiții a grădinilor botanice, a stațiunilor de cercetare și a altor elemente de infrastructură implicate în procesul educațional, a avut-o asupra obținerii unei cantități mărite de resurse bugetare prin intermediul FDI este redusă. Indicele de corelație calculat pentru a vedea în ce măsură o alocare mai mare decât valoarea mediei naționale pentru acest domeniu a determinat o creștere a întregii sume alocate prin FDI este de doar -0,05. Cu alte cuvinte nu există practic o relație de cauzalitate între finanțările obținute prin intermediul acestui domeniu și o creștere semnificativă a FDI la finanțarea obținută de universitate prin intermediul acestui instrument.

Grafic 7 - Influența finanțării obținute prin D3 asupra resurselor financiare alocate prin FDI (2016 - 2021)

Analiza datelor indică faptul că, indiferent de performanța în cadrul domeniului prioritar de finanțare care a vizat infrastructura, valoarea totală a resurselor obținute de universități prin intermediul FDI a evoluat pozitiv sau negativ. Această observație este deosebit de importantă, dat fiind faptul că acest domeniu de finanțare a fost prezent timp de șase ani în cadrul competițiilor FDI. Practic, rezultatele financiare înregistrate în această perioadă ne indică faptul că proiectele finanțate

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

nu au determinat atragerea unor resurse suplimentare semnificative în bugetele universităților participante. Putem avansa mai multe explicații pentru această constatare. Pe de o parte există foarte puține universități care au obținut în medie peste o treime (30%) din fondurile alocate prin FDI în cadrul acestui domeniu. Doar 4 universități au obținut de-a lungul celor șase ani fonduri a căror proporție în totalul FDI a atins cel puțin 30%. O altă explicație este legată de faptul că, în mod evident, nevoile de dezvoltare a infrastructurii universitare în general, indiferent de tipul infrastructurii, sunt mult mai ample decât resursele financiare care sunt alocate acestui domeniu prin intermediul FDI. Principalele obiective, activități și rezultate observate vizează mici obiecte de inventar sau spații renovate, spre exemplu biblioteci sau săli de lectură.

C. Concluzii

Domeniul de finanțare care vizează „asigurarea funcționării în bune condiții a grădinilor botanice universitare, a stațiunilor didactice, a bazelor de practică și a altor infrastructuri de susținere a activităților didactice, similare bazelor de practică, din cadrul universităților, folosite pentru instruirea studenților” a reprezentat, în arhitectura FDI, un domeniu conceput pentru obținerea unei finanțări în vederea susținerii implementării activităților din alte domenii. Chiar dacă la început a vizat doar grădinile botanice și stațiunile de cercetare, elemente de infrastructură deținute de un număr foarte mic de universități din România, acoperirea acestui domeniu a fost extinsă din 2018. Au fost incluse atunci toate elementele de infrastructură sau echipamente care ar putea fi direct legate de susținerea procesului educațional. Această extindere a dus la creșterea numărului de universități care au transmis și au primit finanțare pentru diferite proiecte în cadrul domeniului.

Obiectivele specifice ale proiectelor implementate și rezultatele acestora confirmă direcția principală de utilizare a fondurilor obținute în cadrul acestui domeniu de finanțare. Achiziționarea unor echipamente tehnice utilizate în procesul didactic, inclusiv a unor programe specializate pentru computer și renovarea sau modernizarea spațiilor sau a infrastructurii utilizate în procesul didactic au fost principalele destinații ale resurselor alocate în cadrul acestui domeniu. O a doua direcție predilectă de utilizare a resurselor obținute a fost implicarea studenților și a cadrelor didactice în diferite activități, de la cele de practică sau cercetare până la activități de voluntariat sau participare la diferite evenimente.

Analiza financiară a demonstrat faptul că pentru universitățile care au obținut resurse financiare în cadrul acestui domeniu contribuția la creșterea valorii totale obținute prin intermediul FDI a fost aproape inexistentă. Valoarea resurselor financiare atrase prin intermediul FDI, în cadrul acestui domeniu este regulă una relativ redusă. Chiar dacă la nivel global resursele financiare alocate prin intermediul acestui domeniu au atins aproape 17% din totalul resurselor financiare alocate prin FDI, la nivelul universităților acestea nu au depășit 14% pentru perioada 2016 – 2021.

Interesul universităților este relativ scăzut, prin comparație cu alte domenii, pentru obținerea de resurse financiare în cadrul domeniului 3. Pe de o parte, obiectivele propuse sunt probabil mai costisitoare decât sumele alocate anual pentru un proiect. Scăderea valorii maxime a proiectelor de la 1 milion RON, în cadrul primei competiții, la 500 de mii RON a afectat cu siguranță posibilitatea

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

de a realiza lucrări de infrastructură sau achiziții de echipamente semnificative sau utile pentru universități.

III.4. Domeniul D4 - SAS

A. Descriere

Domeniul „Susținerea activităților societăților antreprenoriale studențești (SAS) din cadrul universităților”, sau pe scurt Domeniul 4, a fost introdus în metodologia de alocare a finanțării prin intermediul FDI din anul 2017. Introducerea acestui domeniu corespunde nevoii de a acorda un sprijin universităților în procesul de punere în aplicare a ordinului de ministru nr. 3262/2017 privind organizarea și funcționarea de societăți antreprenoriale studențești în sistemul de învățământ superior din România. Potrivit ordinului amintit, societăților antreprenoriale studențești (SAS) reprezintă ”un mecanism de sprijinire, dezvoltare și încurajare a spiritului antreprenorial în mediul universitar, în special în rândul studenților și absolvenților de învățământ superior, în vederea creșterii competitivității universităților din România.” Potrivit ordinului, principalele activități pe care viitoarele SAS le pot derula în cadrul universității vizează următoarele categorii:

- elaborarea de materiale destinate informării și orientării studenților în realizarea planurilor de afaceri și/sau proiectelor de finanțare, raportat la faptul că posibilitatea sistemului educațional universitar de a produce într-un termen mediu competențele solicitate de mediu socioeconomic este în continuă schimbare;
- organizarea de activități de mentorat pentru studenții care vor să înființeze un start-up;
- încurajarea colaborării mentor - student în vederea consolidării și dezvoltării unor elemente ale competențelor antreprenoriale necesare viitorilor absolvenți la nivelul învățământului superior;
- organizarea de sesiuni de proiecte de start-up, idei de afaceri etc., cu scopul selectării unor propuneri care să fie înaintate consiliului executiv spre evaluare și feedback;
- organizarea de concursuri pentru atragerea de finanțări pentru cele mai bune proiecte;
- coordonarea activității tuturor incubatoarelor de afaceri, întreprinderilor simulate și altor entități antreprenoriale, din cadrul instituției de învățământ superior.

Domeniul a avut o evoluție rapidă a interesului universităților pentru obținerea unei finanțări pentru dezvoltarea instituțională. De la 15 proiecte finanțate în anul 2017 s-a ajuns, în 2020, la un total de 36 de proiecte finanțate. Aceste proiecte au primit finanțări care au acoperit aproximativ 64% dintre resursele solicitate în cei 5 ani în care domeniul a fost prezent pe lista celor prioritare pentru finanțare prin FDI.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Metodologia de alocare a fondurilor prin intermediul FDI a inclus, de fiecare dată următoarele obiective¹¹ generale recomandate spre finanțare, în cadrul acestui domeniu:

- Competențe și abilități antreprenoriale pentru studenți
- Sprijinirea inițiativelor de afaceri ale studenților

Dată fiind orientarea foarte bine conturată a domeniului, numărul obiectivelor generale propuse spre finanțare în cadrul proiectelor depuse de universități este redus. În cadrul competițiilor FDI au fost dezvoltate anual diferite obiective specifice și propuneri de activități și rezultate ce pot fi încadrate în proiectele depuse în cadrul acestui domeniu. Cu toate acestea, dată fiind natura specifică a domeniului există o limitare naturală a diversității activităților ce pot fi recomandate sau susținute pentru finanțare în cadrul acestui domeniu. În acest caz, FDI este folosit ca sursă unică de finanțare pentru aceste structuri ce pot fi dezvoltate în cadrul universităților, ele nefiind finanțate din alte surse sau fluxuri financiare aflate la dispoziția universităților. Acest lucru este de altfel prevăzut în ordinul de ministru citat, care prevede că finanțarea pentru aceste structuri poate veni de la bugetul consolidat al universității, prin intermediul finanțării pentru dezvoltarea instituțională.

Din punct de vedere administrativ-financiar, în cadrul domeniului au fost finanțate din 2016 până în 2021 un total de 147 de proiecte, cu un maxim de 36 proiecte în anul 2020 și anul 2021. Valoarea totală a resurselor financiare alocate acestor proiecte a depășit, în această perioadă, 21 de milioane RON.

Domeniu finanțare	Anul competiției	Proiecte		Sume (mil. RON)*			Indicatori eficiență		
		Proiecte Depuse	Proiecte Aprobate	Sume Solicitate	Sume Aprobate	Cheltuite	Rata succes	Acoperire bugetară	Eficiență bugetară
Societăți antreprenoriale studențești (SAS)	2016								
	2017	36	15	5.03	1.25	1.22	41.7%	24.9%	97.8%
	2018	36	28	7.58	3.05	2.98	77.8%	40.2%	97.7%
	2019	38	32	8.13	5.12	5.06	84.2%	63.0%	98.9%
	2020	40	36	9.02	6.16	6.09	90.0%	68.3%	98.8%
	2021	40	36	9.24	6.21	6.21	90.0%	67.2%	100.0%
	TOTAL 2016-2021	190	147	39.00	21.79	21.56	77.4%	55.9%	99.0%

Câteva elemente importante care marchează istoricul acestui domeniu sunt următoarele:

- o **2017** → În total au fost finanțate 15 proiecte din 37 depuse. Opt proiecte au solicitat alocarea financiară maximă, însă nici în acel an acest prag nu a fost atins. Proiectele aprobate pentru aceste domenii au reprezentat 12% din totalul numărului de proiecte finanțate (150 proiecte) în anul 2017. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de 1,2 milioane RON, iar cheltuirea efectivă a resurselor a indicat o eficiență bugetară de peste 97%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 5% din totalul resurselor alocate pentru FDI.

¹¹ Vezi Pachetul de informații pentru competiția FDI 2020, pentru referință, disponibil aici: http://www.cnfis.ro/wp-content/uploads/2020/02/Anexe_pachet_informatii_FDI-2020.pdf. Lista obiectivelor recomandate în anul 2020 conține unele diferențe față de cele din alți ani ai competiției, însă poate fi utilizată ca referință.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

- o **2018** → Au fost finanțate 28 de proiecte din cele 36 depuse în cadrul competiției. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 15% din totalul numărului de proiecte finanțate (181 proiecte) în anul 2018. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de aproximativ 3 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de peste 97%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 7% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.
- o **2019** → În acest an, au fost finanțate 32 dintre cele 38 de proiecte depuse în cadrul acestui domeniu. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 14% din totalul numărului de proiecte finanțate (230 proiecte) în anul 2019. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de 5.1 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de 98%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 9% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.
- o **2020** → Au fost aprobate 36 dintre cele 40 de proiecte depuse. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 15% din totalul numărului de proiecte finanțate (243 proiecte) în anul 2020. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de 6,1 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de 98%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 9% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.
- o **2021** → Au fost aprobate 36 dintre cele 40 de proiecte depuse. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 15% din totalul numărului de proiecte finanțate (239 proiecte) în anul 2020. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de 6,2 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de 100%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 9% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.

B. Analiza implementării

B.1. Obiective și rezultate

În cadrul Domeniului 4 au fost formulate două obiective generale pentru a putea construi cadrul de analiză pentru proiectele implementate în perioada 2017 – 2021.

Tabel 13 - Nomenclator Obiective Generale Domeniul 4

ID_OG	Obiectiv general
1	Competențe și abilități antreprenoriale pentru studenți
2	Sprrijinirea inițiativelor de afaceri ale studenților

Obiectivul general care vizează dezvoltarea Competențe și abilități antreprenoriale pentru studenți se referă cu prioritate la: dezvoltarea structurii specifice activităților antreprenoriale; elaborarea de materiale și organizarea de cursuri; organizarea de internship-uri și training-uri; organizarea de conferințe și ateliere de lucru; organizarea de activități de mentorat; pregătirea de materiale documentare și diseminarea informațiilor; realizarea de consiliere privind aspectele legale; pregătirea unui plan de afaceri; modalități de accesare a fondurilor publice.

Obiectivul care vizează sprijinirea inițiativelor de afaceri ale studenților include următoarele tipuri de recomandări de obiective specifice și activități: organizarea de sesiuni de proiecte de start-up, organizarea de concursuri pentru atragerea de finanțări, sprijinirea activității incubatoarelor de

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

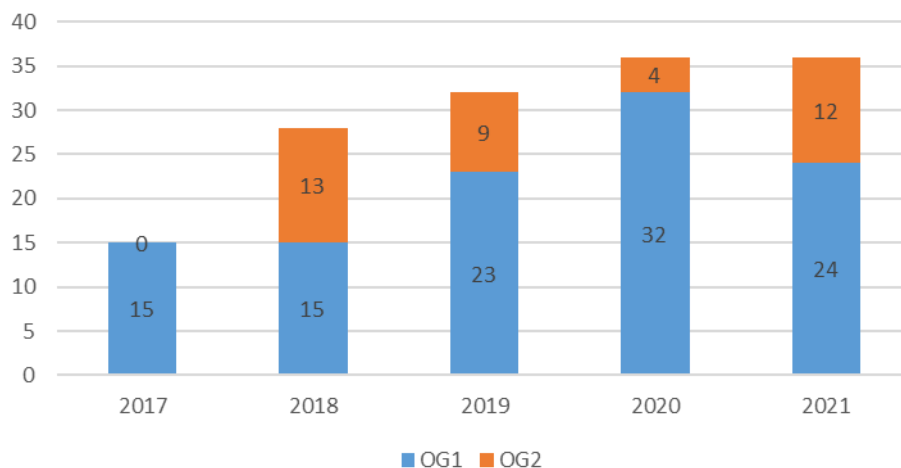
afaceri, organizarea de competiții și târguri, facilitarea contactului cu potențiali investitori, organizarea de spații speciale pentru comunități de afaceri.

Tabel 14 - Analiză Obiective Generale adresate prin proiectele implementate în D4

Competitia	Nr. proiecte	OG_1	OG_2
FDI2017	15	15	0
FDI2018	28	15	13
FDI2019	32	23	9
FDI2020	36	32	4
FDI2021	36	24	12
Total	147		

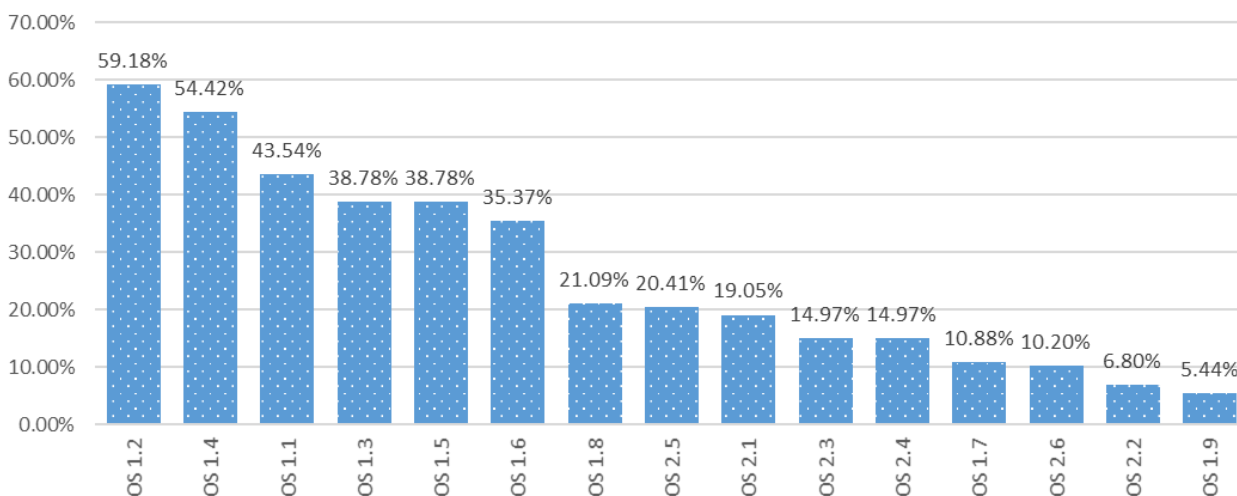
Proiectele aprobate și finanțate în cadrul acestui domeniu au vizat cu precădere dezvoltarea competențelor și abilităților antreprenoriale ale studenților. Sprijinirea inițiativelor de afaceri a reprezentat un obiectiv mai puțin important în cadrul acestor proiecte. Chiar dacă există mai multe priorități, explicit descrise în ordinul de ministru, care ar fi putut fi utilizate în această perioadă în metodologia specifică de alocare a fondurilor pentru obiective, activități și proiecte, în mod evident acestea nu au fost operaționalizate. Mai mult, este evident faptul că universitățile au considerat prioritare, în exclusivitate, activitățile de formare a competențelor și de dezvoltare a abilităților în rândul studenților. Asigurarea unui sprijin suplimentar pentru inițiativele de afaceri ale studenților nu a reprezentat un obiectiv adresat de proiectele finanțate.

Nr. proiecte dupa OG (2017-2021)

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

% din total proiecte (147) care urmăresc un anumit OS (2017-2021)

Această orientare strategică se datorează unui cumul de factori. Pe de o parte universitățile dețin competențe mai degrabă în ceea ce privește formarea de competențe și dezvoltarea abilităților prin intermediul proceselor educaționale specifice. Resursa umană din universități, aflată în contact direct cu studenții, cadrele didactice, sunt mai degrabă pregătite pentru a efectua acest tip de activități formative, decât pentru activități recurente de administrare a unei afaceri. Mai mult, universitățile din România nu au deținut, istoric, structuri organizaționale care să opereze pe piață și să concureze agenții economici specializați. Durata de timp pe care o persoană îl petrece în cadrul unei universități în calitate de student este de regulă, de aproximativ 3 ani (dacă avem în vedere un ciclu obișnuit de licență). Desigur există excepții în anumite domenii (medicina umană, medicina veterinară, științele ingineresti sau arhitectura) însă aceste domenii sunt mai puțin adecvate dezvoltărilor antreprenoriale, cu unele excepții punctuale desigur. Acești factori reprezintă probabil principalele explicații pentru care universitățile au considerat că obiectivul legat de formarea competențelor antreprenoriale este prioritar.

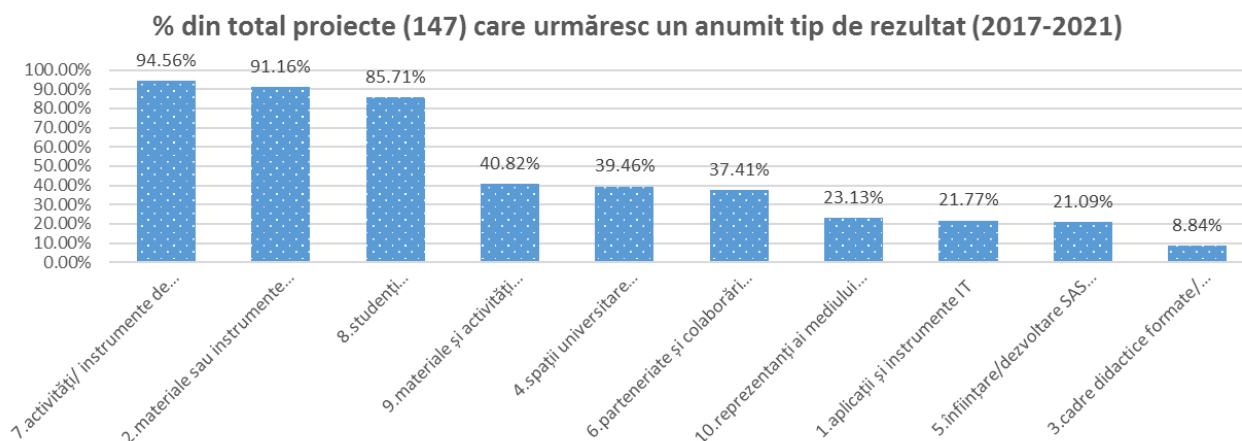
Tabel 15 - Categoriile rezultate ale proiectelor finanțate prin Domeniul 4 (2017 - 2021)

Categorie rezultate	2017	2018	2019	2020	2021
R1 aplicații și instrumente IT	4.41%	3.20%	4.17%	7.06%	4.00%
R2 materiale sau instrumente de susținere a antreprenoriatului studentesc (planuri de afaceri, curs, studii, ghid)	17.65%	20.00%	21.53%	17.65%	20.57%
R3 cadre didactice formate/ implicate	1.47%	1.60%	2.78%	2.35%	1.14%
R4 spații universitare adaptate/modernizate/renovate	14.71%	9.60%	8.33%	7.65%	6.29%
R5 înființare/dezvoltare SAS (acte, regulamente, proceduri)	13.24%	3.20%	4.17%	2.35%	4.57%
R6 parteneriate și colaborări cu instituții (inclusiv mediul economic)	1.47%	8.80%	9.72%	6.47%	10.29%
R7 activități/ instrumente de susținere a antreprenoriatului studentesc (workshop-uri, training-uri, sesiuni formare)	20.59%	20.80%	21.53%	18.82%	20.57%

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Categorie rezultate		2017	2018	2019	2020	2021
R8	studenți informați/formați/participanți/implicați	14.71%	19.20%	18.75%	17.65%	20.00%
R9	materiale și activități promovare universitate/SAS	5.88%	7.20%	2.78%	12.94%	12.00%
R10	reprezentanți ai mediului antreprenorial implicați	5.88%	6.40%	6.25%	7.06%	0.57%

Rezultatele menționate în proiectele finanțate au o evoluție atipică, dacă le comparăm cu frecvențele înregistrate în alte domenii. Astfel, în cadrul domeniului de finanțare a proiectelor care au vizat înființarea de societăți antreprenoriale studențești, au fost urmărite și realizate rezultate diferite ca pondere de la un an la altul. În primul an al competiției, proiectele au vizat, covârșitor, finanțarea activităților specifice de înființare a structurilor organizaționale specifice SAS. În anii următori, 2018 și 2019, cele mai des raportate rezultate au fost cele care au vizat renovarea sau amenajarea (inclusiv mobilarea și achiziția de echipamente) unor spații destinate acestor structuri. În anul 2020 însă, dispersia rezultatelor este mult mai mare. Cu excepția materialelor cum ar fi planurile de afaceri, ghidurile sau elaborarea de studii și cursuri pentru studenți, proiectele au vizat și au obținut diferite rezultate, care variază de la o universitate la alta. Această evoluție arată faptul că, în primii ani de implementare proiectele au vizat obiective similare: înființarea și operaționalizarea SAS-urilor ca structuri în cadrul organizației universitare. Anul 2020 este primul în care acestea pot fi considerate funcționale și diversitatea activităților și rezultatelor declarate atestă interesele diversificate ale universităților și structurilor dezvoltate de acestea.

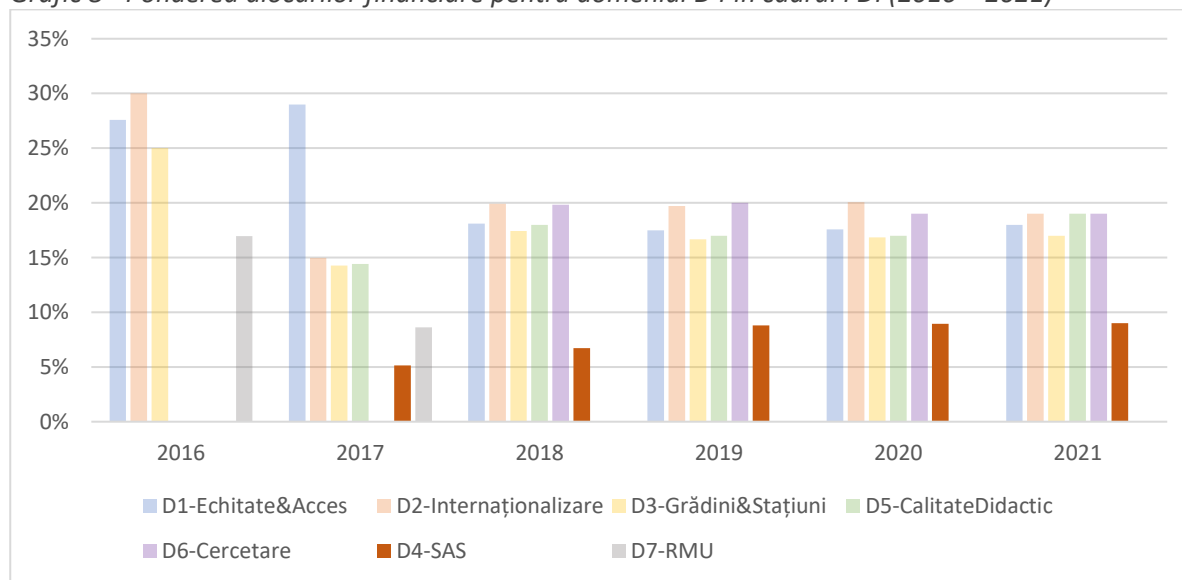
Dezvoltarea structurilor SAS în cadrul universităților a fost prioritară pe parcursul celor patru ani de existență a acestui domeniu în cadrul metodologiei de finanțare a proiectelor prin FDI. Antreprenoriatul și dezvoltarea unor competențe specifice, fiind considerată o prioritate pentru formarea studenților din România, a avut nevoie de trei ani pentru dezvoltarea structurală la nivel de organizație universitară.

B.2. Impactul finanțării

Domeniul „Susținerea activităților societăților antreprenoriale studentești (SAS) din cadrul universităților” a ocupat, în perioada 2017 – 2021, ultima poziție în ceea ce privește alocările financiare între domeniile prioritare pentru dezvoltarea instituțională în cadrul FDI. În cadrul acestui domeniu au fost alocate anual, între 5% și 9% din fondurile obținute de universități prin concursurile de proiecte organizate în cadrul acestui instrument de finanțare. Cu toate acestea, domeniul a înregistrat cea mai mare creștere în valori absolute a resurselor alocate, sumele aprobate pentru proiectele contractate în cadrul acestui domeniu crescând de aproape șase ori în intervalul de timp analizat.

Rata de eficiență bugetară este similară altor domenii, având valori de aproximativ 97 – 98% în perioada evaluată. Cu toate acestea, domeniul înregistrează cel mai mic nivel de acoperire bugetară, dintre toate domeniile în care s-au finanțat proiecte în perioada 2016 – 2021. Valoarea acestui indice variază între 60% și 74%, cu un minim excepțional de 49% în anul 2018. Aceste date indică faptul că, deși există o nevoie semnificativă a universităților din România de a obține finanțare pentru înființarea și operaționalizarea SAS, această modalitate de finanțare nu este una suficientă. Bugetele solicitate de universități, în cadrul propunerilor de proiecte, depășesc cu mult sumele aprobate, ceea ce indică faptul că sunt necesare unele realocări de resurse în cadrul competiției FDI și o recalibrare a resurselor alocate acestui domeniu.

Grafic 8 - Ponderea alocărilor financiare pentru domeniul D4 în cadrul FDI (2016 – 2021)

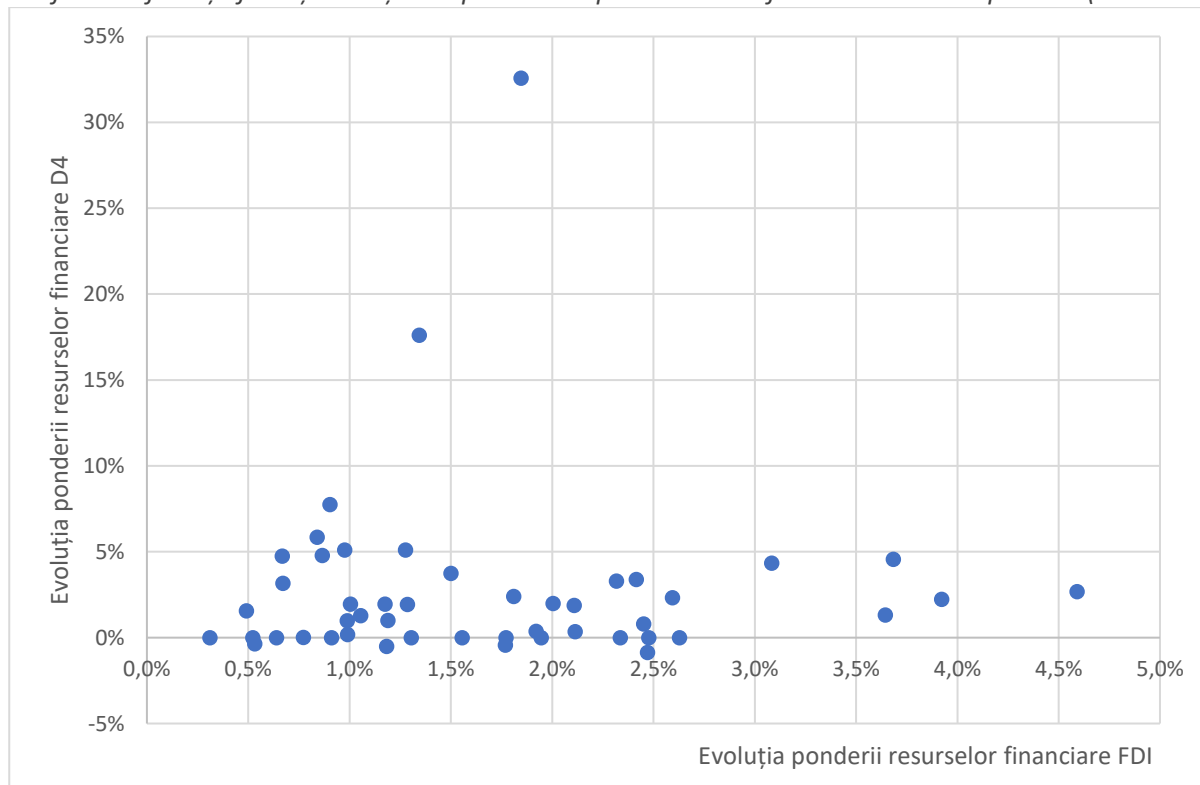
Pentru a putea cuantifica în ce măsură finanțarea alocată prin intermediul fondului de dezvoltare instituțională a avut un impact măsurabil în perioada analizată, la nivelul resurselor financiare ale universităților, am utilizat două surse de date. Pe de o parte am analizat evoluția ponderii pe care resursele financiare alocate prin intermediul FDI au avut-o la nivelul fiecărei universități în parte, prin raportare a acestora la suma primită de universitate prin intermediul finanțării de bază, al finanțării suplimentare și a granturilor doctorale. Pe de altă parte am analizat evoluția ponderii pe care au avut-o resursele financiare alocate universităților prin intermediul proiectelor aprobate în

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

cadrul domeniului „asigurarea funcționării în bune condiții a grădinilor botanice universitare, a stațiilor didactice, a bazelor de practică și a altor infrastructuri de susținere a activităților didactice, similare bazelor de practică, din cadrul universităților, folosite pentru instruirea studenților” în totalul resurselor alocate prin intermediul FDI. Apoi am calculat pentru fiecare universitate în parte evoluția, pe perioada celor cinci ani, finanțării primite prin intermediul acestui domeniu, exprimată ca diferență în ponderea medie anuală a finanțării totale alocate prin FDI și finanțarea obținută pentru proiectele din cadrul acestui domeniu. În acest mod putem estima dacă finanțarea alocată prin intermediul acestui domeniu prioritar de dezvoltare instituțională a contribuit în general la creșterea nivelului de finanțare obținut în perioada 2016 – 2021 prin intermediul competițiilor FDI.

Nu există nicio influență pe care domeniul care vizează susținerea activităților societăților antreprenoriale studențești (SAS) din cadrul universităților, a avut-o asupra obținerii unei cantități mărite de resurse bugetare prin intermediul FDI. Indicele de corelație calculat pentru a vedea în ce măsură o alocare mai mare decât valoarea mediei naționale pentru acest domeniu a determinat o creștere a întregii sume alocate prin FDI este de doar 0,01. Cu alte cuvinte nu există practic o relație de cauzalitate între finanțările obținute prin intermediul acestui domeniu și o creștere semnificativă a FDI la finanțarea obținută de universitate prin intermediul acestui instrument.

Grafic 9 - Influența finanțării obținute prin D4 asupra resurselor financiare alocate prin FDI (2016 - 2021)

Observăm faptul că pentru aproape toate universitățile (cu două excepții) resursele financiare obținute pentru proiectele implementate în cadrul acestui domeniu nu au depășit 10%, ca pondere în totalul resurselor obținute prin intermediul FDI în perioada 2017 – 2021. Aceste date indică faptul că, spre deosebire de alte domenii, universitățile nu au considerat acest domeniu o prioritate în

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

cea ce privește transmiterea de proiecte sau încercarea de a atrage în mod exclusiv resurse financiare în cadrul acestui domeniu. Performanța financiară, măsurată ca pondere în bugetul total obținut prin FDI a resurselor obținute în cadrul acestui domeniu, este astfel una moderată. Universitățile care totuși au propus proiecte în cadrul domeniului, de-a lungul celor 4 ani de existență a acestuia, au avut, de regulă, proiecte mai bine conturate și mai consistente aprobate și în alte domenii de finanțare. Astfel, acest domeniu pare a fi unul mai degrabă auxiliar, din care universitățile nu încearcă să extragă resurse semnificativ mai mari, spre deosebire de alte domenii din cadrul competiției.

C. Concluzii

Domeniul de finanțare care vizează susținerea activităților societăților antreprenoriale studențești (SAS) din cadrul universităților a reprezentat, în arhitectura FDI, un domeniu impus prin intermediul unei decizii a ministerului educației, din anul 2017. Universitățile au accesat, la început timid, apoi treptat din ce în ce mai mult finanțările disponibile în cadrul acestui domeniu. Acest fapt a dus rapid la o creștere a resurselor financiare alocate domeniului, semnificativ mai mare decât a celor din alte domenii. Această distribuție a fondurilor alocate prin intermediul FDI arată faptul că deși relativ puțin important în ierarhia de priorități a universităților, domeniul acesta a atras o mare parte din resursele alocate suplimentar, anual, acestei competiții.

Obiectivele specifice și rezultatele înregistrate de proiectele finanțate indică faptul că, în anul 2017 au existat cel puțin 15 universități care au urmărit înființarea SAS, în conformitate cu legislația în vigoare. Ulterior, activitățile în cadrul acestui domeniu s-au orientat mai puțin înspre înființarea de structuri de tipul SAS și mai mult pe dezvoltarea de activități care să sprijine dezvoltarea competențelor și a aptitudinilor antreprenoriale în rândul studenților. Pe măsură ce numărul de proiecte finanțate crește, activitățile de formare de competențe, materialele care susțin aceste activități precum și amenajarea unor spații și mobilarea acestora cresc ca frecvență la rândul lor. Susținerea inițiativelor antreprenoriale ale studenților, în măsura în care acestea au existat, tinde să nu fie un obiectiv prioritar în cadrul acestui domeniu.

Domeniul și-a dovedit utilitatea și importanța, în cadrul arhitecturii alocării resurselor financiare publice către universități. Unică resursă pentru stimularea antreprenoriatului studențesc și dezvoltarea competențelor de acest tip prin activități în afara programelor de studii, domeniul a contribuit la înființarea unor structuri în cadrul universităților care să diversifice oferta educațională a acestora. În acest stadiu este probabil necesară o evaluare adecvată a stării de fapt și o calibrare a alocării resurselor financiare proiectelor din acest domeniu pentru alte tipuri de activități. În paralele ar putea fi recomandată o dezvoltare a cadrului legislativ și instituțional care ghidează activitățile antreprenoriale din universități.

De asemenea, dat fiind faptul că în cadrul acestui domeniu specific de finanțare există proiecte care au avut rezultate semnificative, considerăm că identificarea și prezentarea exemplilor de bune practici reprezintă o altă activitate de îmbunătățire și eficientizare a finanțării. Realizarea unor analize comparative și oferirea unor exemple de bune practici reprezintă propuneri transversale,

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

care ar putea aduce beneficii la nivelul întregului instrument de finanțare și ar permite dezvoltarea în continuare a FDI.

Din perspectivă financiară, contribuția pe care resursele alocate proiectelor aprobate în cadrul acestui domeniu o are la nivelul global al atragerii unor resurse suplimentare semnificative prin FDI este nesemnificativă. Chiar dacă pentru câteva universități resursele suplimentare atrase prin intermediul proiectelor finanțate în acest domeniu au reprezentat peste 20% din fondurile atrase prin FDI în cei patru ani în care a existat acest domeniu, pentru majoritatea universităților contribuția medie a resurselor obținute nu atinge pragul de 10%.

III.5. Domeniul D5 – Calitate

Domeniul „îmbunătățirea calității activității didactice, inclusiv a respectării deontologiei și eticii academice”, sau pe scurt Domeniul 5, a fost introdus în metodologia de alocare a finanțărilor prin intermediul FDI din anul 2017. Introducerea acestui domeniu este, cel mai probabil, legată de dezbaterile tot mai vizibile privind etica academică. Plagiatul lucrărilor academice care duce la obținerea unor titluri academice, precum cel de doctor în științe, a reprezentat cea mai vizibilă dimensiune a eticii universitare. În acest context, ministerul educației a considerat că îmbunătățirea, actualizarea, dar și promovarea și popularizarea codurilor de etică academică reprezintă o prioritate de politici publice. Pe lângă documentele cu rol normativ, precum codurile de etică sau alte documente interne ale universităților, acest domeniu de finanțare a vizat dezvoltarea capacității administrative a universităților de a identifica și de a preveni plagiatul sau alte comportamente care contravin principiilor etice la nivel academic și profesional. Totodată acest domeniu de finanțare a vizat dezvoltarea calității predării și perfecționarea resurselor umane angajate în universități. Într-o anumită măsură acest domeniu de finanțare a fost proiectat pentru a răspunde unei alte nevoi, nefinanțate prin alte fluxuri financiare, cea de formare profesională continuă a persoanelor care ocupă funcții didactice în universități.

A. Descriere

Încă din anul 2017, când a fost introdus, în cadrul acestui domeniu au fost depuse constant un număr foarte mare de proiecte (peste 40 de universități în fiecare an). Rata de succes însă a rămas constant redusă, abia în anul 2020 rata de aprobare fiind de 95%. Pe parcursul anilor anteriori acest domeniu a înregistrat cele mai mici rate de aprobare a proiectelor depuse de universități.

Metodologia de alocare a fondurilor prin intermediul FDI a inclus, de fiecare dată următoarele obiective¹² generale recomandate spre finanțare, în cadrul acestui domeniu:

- Soluții de învățământ și mecanisme de evaluare susținute de platforme electronice (e-learning, simulare)
- Dezvoltarea și implementarea de structuri și proceduri la nivel de universitate privind evaluarea calității predării
- Perfecționarea continuă a personalului didactic și a mijloacelor de învățare
- Promovarea respectării deontologiei și eticii academice

Obiectivele generale ale domeniului vizează cu precădere finanțarea dezvoltării și îmbunătățirea calității activităților de predare, cu accent pe dezvoltarea infrastructurii tehnice, a metodelor de evaluare a calității și pe dezvoltarea instrumentelor specifice eticii academice. Aceste obiective corespund unor necesități identificate și documentate încă din perioada 2008 – 2011, când, prin analize aprofundate la nivel de sistem, au fost prezentate primele rapoarte privind calitatea

¹² Vezi Pachetul de informații pentru competiția FDI 2020, pentru referință, disponibil aici: http://www.cnfis.ro/wp-content/uploads/2020/02/Anexe_pachet_informatii_FDI-2020.pdf. Lista obiectivelor recomandate în anul 2020 conține unele diferențe față de cele din alți ani ai competiției, însă poate fi utilizată ca referință.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

activității didactice din universități. Unele universități au reușit să acceseze fonduri în cadrul unor programe operaționale, în special în perioada 2007 – 2011 în cadrul Programului Operațional pentru Dezvoltarea Resurselor Umane, pentru a-și dezvolta tehnologic și pentru a-și forma cadrele didactice în vederea derulării unor activități educaționale cu sprijinul tehnologiilor moderne. Majoritatea acelor proiecte însă s-au finalizat în perioada 2015 – 2016, iar această prioritate de finanțare nu a fost preluată în noul program operațional care a funcționat destul de anevoios în perioada 2012 – 2021. Astfel această nevoie a rămas în mare parte neacoperită financiar și a fost inclusă în metodologia de alocare a fondurilor prin intermediul FDI.

Din punct de vedere administrativ-financiar, în cadrul domeniului au fost finanțate din 2017 până în 2021 un total de 166 de proiecte, cu un maxim de 44 proiecte în anul 2021. Valoarea totală a resurselor financiare alocate acestor proiecte a depășit, în această perioadă, 46 de milioane RON.

Domeniu finanțare	Anul competiției	Proiecte		Sume (mil. RON)*			Indicatori eficiență		
		Proiecte Depuse	Proiecte Aprobate	Sume Solicitate	Sume Aprobate	Cheltuite	Rata succes	Acoperire bugetară	Eficiență bugetară
Calitatea activității didactice	2016								
	2017	41	20	13.49	3.49	3.46	48.8%	25.9%	99.1%
	2018	41	29	13.28	8.17	8.14	70.7%	61.5%	99.6%
	2019	43	36	14.42	10.20	10.03	83.7%	70.7%	98.3%
	2020	46	44	16.12	11.88	11.85	95.7%	73.7%	99.7%
	2021	45	37	16.02	12.80	12.74	82.2%	79.9%	99.5%
	TOTAL 2016-2021	216	166	73.33	46.54	46.21	76.9%	63.5%	99.3%

Câteva elemente importante care marchează istoricul acestui domeniu sunt următoarele:

- o **2017** → În total au fost finanțate 20 de proiecte din 41 depuse. Proiectele aprobate pentru aceste domenii au reprezentat 13% din totalul numărului de proiecte finanțate (150 proiecte) în anul 2017. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de 3,5 milioane RON, iar cheltuirea efectivă a resurselor a indicat o eficiență bugetară de 99%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 14% din totalul resurselor alocate pentru FDI.
- o **2018** → Au fost finanțate 29 de proiecte din cele 41 depuse în cadrul competiției. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 16% din totalul numărului de proiecte finanțate (181 proiecte) în anul 2018. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de aproximativ 8,1 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de 99%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 18% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.
- o **2019** → În acest an, au fost finanțate 36 dintre cele 43 de proiecte depuse în cadrul acestui domeniu. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 16% din totalul numărului de proiecte finanțate (230 proiecte) în anul 2019. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de 10 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de 98%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 20% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.
- o **2020** → Au fost aprobate 44 dintre cele 46 de proiecte depuse. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 18% din totalul numărului de proiecte finanțate (243 proiecte)

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

în anul 2020. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de 11,9 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de 99%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 19% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.

- o **2021** → Au fost aprobate 37 dintre cele 45 de proiecte depuse. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 15% din totalul numărului de proiecte finanțate (239 proiecte) în anul 2020. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de 12,8 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de 99%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 19% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.

Domeniul 5, care vizează finanțarea îmbunătățirea calității activității didactice, inclusiv a respectării deontologiei și eticii academice a fost introdus în metodologia de finanțare a proiectelor propuse de universități prin FDI în anul 2017. Acest domeniu vizează două categorii de priorități de dezvoltare pentru universități: îmbunătățirea și dezvoltarea calității predării și promovarea și respectarea eticii și deontologiei academice. Numărul mare de proiecte înregistrate de universități în cadrul acestui domeniu, precum și resursele financiare alocate proiectelor aprobate în cadrul domeniului, atestă prioritatea de politică educațională formulată. Este evident faptul că nevoile de dezvoltare și sporire a calității activităților educaționale sunt mult mai diverse și necesită resurse suplimentare, dat fiind faptul că foarte multe proiecte în acest domeniu nu au fost aprobate în perioada 2017 – 2021. Resursele financiare alocate au fost, cel puțin în perioada 2019 – 2021 semnificative la nivelul competiției FDI, acest domeniu obținând finanțări care au reprezentat aproximativ o cincime, 20% din totalul resurselor bugetare alocate prin intermediul FDI. Tot în perioada 2019 – 2021 numărul proiectelor aprobate a crescut semnificativ, determinând o creștere a ratei de succes în cadrul domeniului. Chiar dacă mai dificil de măsurat riguros, impactul acestor proiecte este unul important, dat fiind obiectivele pe care le urmăresc precum și faptul că aceste obiective nu pot fi finanțate din alte surse de venituri de către universități. Mai mult rezultatele obținute în cadrul acestor proiecte au un efect direct asupra calității universităților din România.

B. Analiza implementării

B.1. Obiective și rezultate

În cadrul Domeniului 5 au fost formulate patru obiective generale pentru a putea construi cadrul de analiză pentru proiectele implementate în perioada 2017 – 2021.

Tabel 16 - Nomenclator Obiective Generale Domeniul 5

ID_OG	Obiectiv general
1	Soluții de învățământ și mecanisme de evaluare susținute de platforme electronice
2	Dezvoltarea de structuri și proceduri pentru evaluarea calității predării
3	Perfecționarea personalului didactic și a mijloacelor de învățare
4	Promovarea respectării deontologiei și eticii academice

Obiectivul general care vizează soluțiile de învățământ și mecanismele de evaluare susținute de platforme electronice se referă cu prioritate la: realizarea unor activități cu caracter didactic, virtuale; realizarea de conexiuni și comunicare virtuală cu alte universități; implementarea unui sistem de evaluare continuă de către studenți și accesul la baza materială. Acest obiectiv vizează cu

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

prioritate sprijinirea universităților în procesul de modernizare a instrumentelor utilizate în procesul didactic și de introducere în activitățile educaționale a mijloacelor moderne de comunicare. Utilizarea unor platforme online destinate educației (elearning) reprezintă un bun exemplu.

Obiectivul care vizează dezvoltarea de structuri și proceduri pentru evaluarea calității predării include următoarele tipuri de recomandări de obiective specifice și activități: identificarea mecanismelor moderne de evaluare; elaborare de studii și cercetări; stabilirea și implementarea de coduri procedurale; aplicarea mecanismelor de succes; crearea de Centre de competențe în management universitar și al calității și profesionalizarea personalului cu funcții de conducere din mediul academic. Acest obiectiv vizează dezvoltarea structurilor interne universitare care să proiecteze și să implementeze instrumente de evaluare și dezvoltarea continuă a calității. Acest obiectiv de politică educațională și organizațională este unul documentat de mai mult timp, pentru care însă nu au fost alocate în mod specific resurse financiare până acum.

Obiectivul care vizează perfecționarea personalului didactic și a mijloacelor de învățare include câteva obiective specifice precum: participarea la cursuri de pregătire psiho-pedagogică; participarea la cursuri de perfecționare postuniversitară; participarea la școli de vară; organizarea unor sesiuni pentru schimb de experiență; optimizarea mijloacelor de învățare specifice profesiei. Acest obiectiv vizează un aspect puțin analizat și foarte rar prezent pe agenda de politici publice în domeniul educației: nevoia de formare continuă și de perfecționare a cadrelor didactice universitare. Activitățile implementate în cadrul acestui obiectiv pot viza un astfel de rezultat, în condițiile în care dezvoltarea competențelor cadrelor didactice este un demers foarte puțin prezent în cadrul sistemului universitar.

Obiectivul general care vizează promovarea respectării deontologiei și a eticii academice include patru obiective specifice: dezvoltarea de practici și mecanisme de aplicare, organizarea de activități (seminare, consiliere etc.) concepere/scriere lucrări științifice, măsuri pentru prevenirea riscurilor de suspiciuni, intensificarea activităților de verificare antiplagiat. Acest obiectiv are, în mod evident, ca rezultat internalizarea și popularizarea reglementărilor și dimensiunii etice la nivel universitar. El vizează oferirea unui sprijin suplimentar universităților, în contextul în care acestea au oricum obligația legală de a deține coduri etici și comisii specializate în analiza și soluționarea conflictelor etice.

Tabel 17 - Analiză Obiective Generale adresate prin proiectele implementate în D5

Competitia	Nr. proiecte	OG_1	OG_2	OG_3	OG_4
FDI2017	20	8	4	5	3
FDI2018	29	8	7	4	10
FDI2019	36	11	7	6	12
FDI2020	44	12	10	16	6
FDI2021	37	20	8	6	3
Total	166				

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

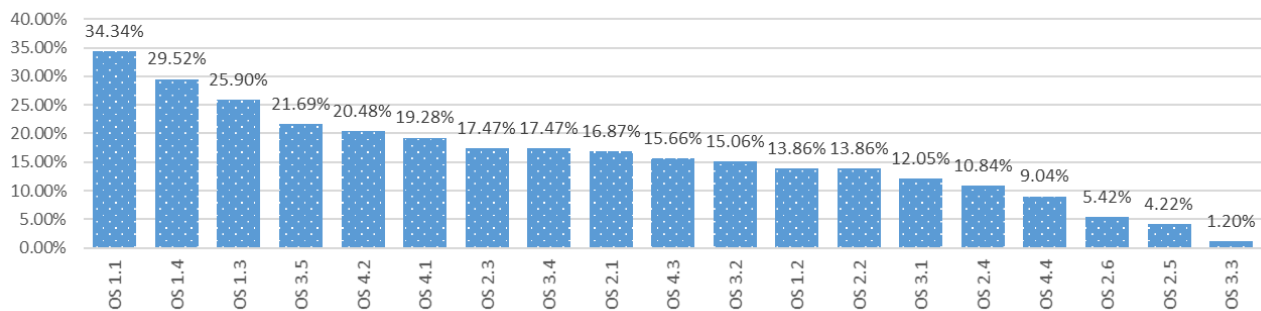
O particularitate a proiectelor implementate în cadrul acestui domeniu este faptul că ele au acoperit destul de echilibrat, în perioada 2017 – 2021, toate obiectivele generale incluse în acest domeniu. Trebuie notat faptul că nu putem identifica unul sau mai multe obiective generale care să fie mai des adresate sau care să fie în fiecare an preponderente în cadrul proiectelor finanțate. Spre exemplu, obiectivul care vizează formarea profesională a cadrelor didactice, care timp de trei ani a fost abordat de cele mai puține ori, devine în anul 2021 cel mai des întâlnit obiectiv al proiectelor finanțate în cadrul acestui domeniu de finanțare. Obiectivul general care include activitățile care au ca scop promovarea respectării deontologiei profesionale și a eticii academice a fost, timp de doi ani (în 2017 și 2021) cel mai rar prezent în cadrul proiectelor finanțate în cadrul acestui domeniu, însă a fost cel mai des prezent în cadrul proiectelor implementate în anii 2018 și 2019.

Procent proiecte în funcție de OG, din nr. total (2017-2021)

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

% din total proiecte (166) care urmăresc un anumit OS (2017-2021)

Această distribuție echilibrată, atât la nivelul competițiilor anuale cât și la nivelul ansamblului celor patru ani în care acest domeniu a fost prezent în metodologia de finanțare a proiectelor de dezvoltare instituțională indică faptul că există nevoi multiple ale universităților care sunt adresate în cadrul acestui domeniu. De fapt, fiecare obiectiv general ar putea fi un obiectiv de dezvoltare instituțională de sine stătător, iar universitățile, în mod evident, tind să le abordeze pe rând. Din acest punct de vedere, proiectele finanțate în cadrul acestui domeniu, spre deosebire de cele finanțate în cadrul altor domenii, tind să abordeze câte un singur obiectiv general. De altfel, obiectivele generale ale acestui domeniu sunt relativ independente între ele din perspectiva conținutului sau a logicii de elaborare și implementare a proiectelor. Ele acoperă o plajă relativ mare de obiective specifice, diferite între ele, chiar dacă pot fi încadrate în cel puțin două mari arii tematice. Totuși, putem concluziona că în cadrul acestui obiectiv au fost grupate mai multe priorități de investiții pentru dezvoltarea instituțională a universităților din România care ar putea fi avute în vedere în viitor pentru a deveni domenii separate pentru a putea primi resurse financiare corespunzătoare.

Tabel 18 - Categoriile rezultate ale proiectelor finanțate prin Domeniul 5 (2017 - 2021)

Categorie rezultate	2017	2018	2019	2020	2021
R1 Aplicații și instrumente IT	20.7%	16.9%	15.8%	13.2%	14.1%
R2 Materiale/ instrumente pentru susținerea activității didactice/eticii/ deontologiei academice (proceduri/metodologii/suporturi de curs/curricule)	23.2%	22.6%	24.5%	18.4%	22.7%
R3 Vizite/târguri/parteneriate/proiecte educaționale/colaborări	7.3%	7.3%	5.8%	1.7%	2.5%
R4 Spații universitare adaptate/modernizate/renovate	3.7%	4.8%	3.6%	5.2%	3.1%
R5 Cadre didactice/ personal didactic auxiliar perfecționate/specializate/evaluate	17.1%	18.5%	18.7%	21.3%	20.9%
R6 Studenți/cursanți informați/formați/participanți/implicați	8.5%	8.1%	11.5%	14.9%	5.5%
R7 Activități/instrumente pentru îmbunătățirea procesului didactic/eticii/ deontologiei academice (workshop-uri, training-uri, sesiuni formare)	14.6%	18.5%	18.7%	20.1%	22.7%
R8 Materiale/ instrumente și activități promovare universitate	4.9%	3.2%	1.4%	5.2%	8.6%

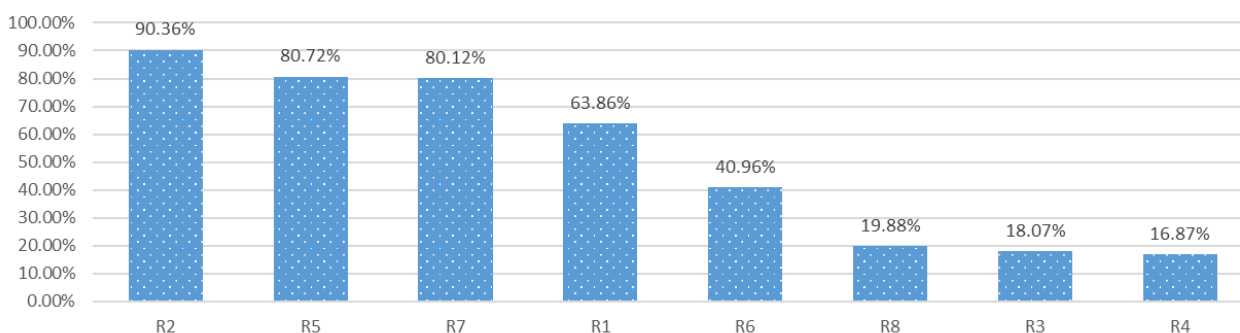
În cazul rezultatelor declarate în urma implementării proiectelor finanțate în cadrul acestui domeniu, spre deosebire de situația înregistrată în cazul obiectivelor, observăm o relativă

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

concentrare a lor. Trei tipuri de rezultate au fost raportate constant pe parcursul celor patru ani de implementare a proiectelor în cadrul acestui domeniu. Materialele și instrumentele dedicate susținerii activității didactice și a eticii și deontologiei academice, activitățile în cadrul cărora acestora au fost utilizate (atelier de lucru, sesiuni de formare etc.) precum și cadrele didactice care au participat la activități reprezintă principalele rezultate raportate în cadrul acestui domeniu. Este de asemenea interesant de observat faptul că din ce în ce mai mulți studenți au fost implicați în activitățile proiectelor finanțate în cadrul acestui domeniu de la un an la altul.

Din perspectiva rezultatelor este evident faptul că proiectele finanțate în cadrul acestui domeniu au avut ca scop principal implicarea cadrelor didactice din universități în diferite tipuri de activități. Aceste activități au vizat atât informarea și familiarizarea cu aspectele legate de etica academică și deontologia profesională, fie activități de formare continuă și dezvoltare a competențelor de predare și gestionare a diferitelor activități didactice.

% din total proiecte (166) care urmăresc un anumit tip de rezultat (2017-2021)

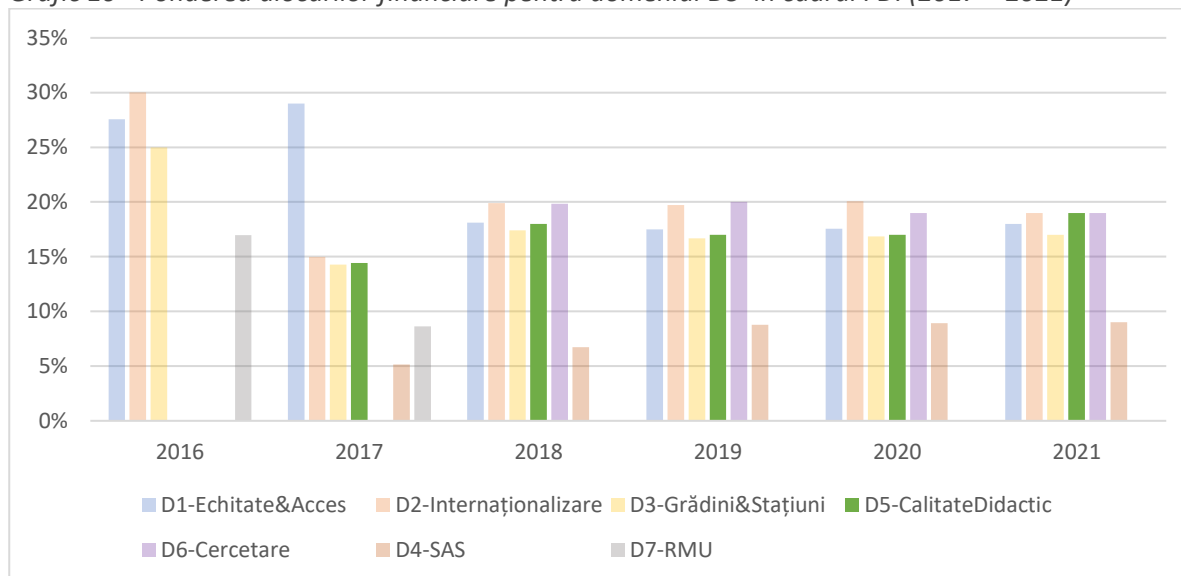

B.2. Impactul finanțării

Domeniul „îmbunătățirea calității activității didactice, inclusiv a respectării deontologiei și eticii academice” a ocupat, în perioada 2017 – 2021, locul al doilea în ceea ce privește alocările financiare între domeniile prioritare pentru dezvoltarea instituțională în cadrul FDI. În cadrul acestui domeniu au fost alocate anual, între 14% și 18% din fondurile obținute de universități prin concursurile de proiecte organizate în cadrul acestui instrument de finanțare. Cu excepția anului 2017, anul în care a fost introdus, domeniul s-a aflat mai mereu la egalitate, din perspectiva resurselor financiare alocate, cu cel al echității și accesului pe piața muncii. Observăm de altfel că, cel puțin în perioada 2018 – 2021 ponderile, în totalul resurselor financiare alocate prin FDI, fiecărui domeniu de finanțare în parte tind să se egalizeze și variază foarte puțin, între 15 și 20% pentru fiecare domeniu. Stabilitatea ponderii finanțărilor alocate prin acest domeniu, care a reprezentat 18% din totalul fondurilor alocate prin FDI, este remarcabilă, mai ales în contextul creșterii constante, în valori absolute a numărului de proiecte finanțate dar și a resurselor financiare alocate.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Grafic 10 - Ponderea alocărilor financiare pentru domeniul D5 în cadrul FDI (2017 – 2021)

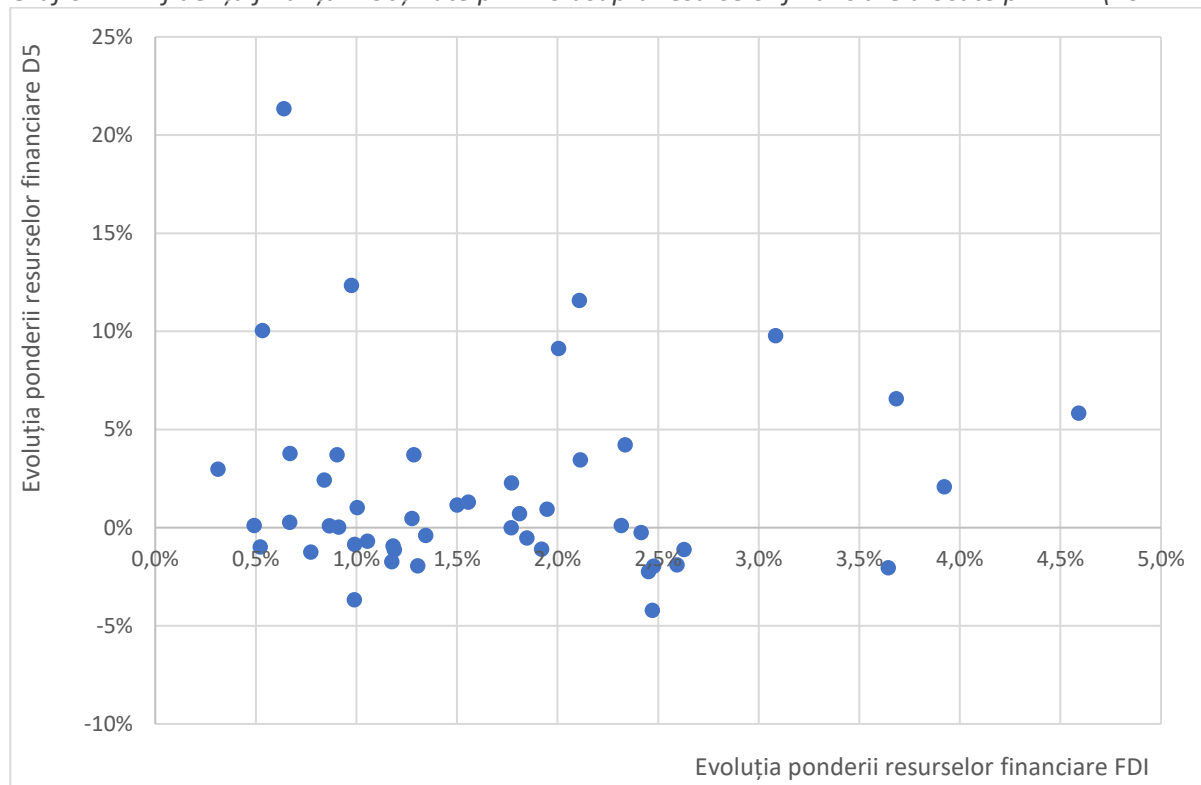
Pentru a putea cuantifica în ce măsură finanțarea alocată prin intermediul fondului de dezvoltare instituțională a avut un impact măsurabil în perioada analizată, la nivelul resurselor financiare ale universităților, am utilizat două surse de date. Pe de o parte am analizat evoluția ponderii pe care resursele financiare alocate prin intermediul FDI au avut-o la nivelul fiecărei universități în parte, prin raportare a acestora la suma primită de universitate prin intermediul finanțării de bază, al finanțării suplimentare și a granturilor doctorale. Pe de altă parte am analizat evoluția ponderii pe care au avut-o resursele financiare alocate universităților prin intermediul proiectelor aprobate în cadrul domeniului „îmbunătățirea calității activității didactice, inclusiv a respectării deontologiei și eticii academice” în totalul resurselor alocate prin intermediul FDI. Apoi am calculat pentru fiecare universitate în parte evoluția, pe perioada celor cinci ani, finanțării primite prin intermediul acestui domeniu, exprimată ca diferență în ponderea medie anuală a finanțării totale alocate prin FDI și finanțarea obținută pentru proiectele din cadrul acestui domeniu. În acest mod putem estima dacă finanțarea alocată prin intermediul acestui domeniu prioritar de dezvoltare instituțională a contribuit în general la creșterea nivelului de finanțare obținut în perioada 2016 – 2021 prin intermediul competițiilor FDI.

Volumul fondurilor alocate proiectelor în cadrul acestui domeniu este unul mare, în contextul FDI, însă efectul pe care aceste fonduri îl produc la nivel global, al tuturor universităților este unul ne semnificativ statistic. Astfel, nu există o corelație semnificativă între performanța unei universități în cadrul acestui domeniu și rezultatele financiare obținute în cadrul FDI pe parcursul celor cinci ani de implementare a acestui instrument financiar. Există mai mulți factori ce pot fi invocați aici pentru această constatare întrucâtva neașteptată. Durata de viață a acestui domeniu este mai scurtă decât a altor domenii în cadrul cărora au fost alocate resurse financiare comparabile ca valoare. Universitățile nu au fost foarte consecvente în a aplica proiecte în cadrul acestui domeniu, doar 17 universități au avut proiecte aprobate în cadrul acestui domeniu în fiecare dintre cei patru ani analizați. Mai mult, în cazul acestora câștigurile bugetare nu au depășit în mod semnificativ valoarea medie a ponderii domeniului în cadrul competiției FDI. Cu alte cuvinte, universitățile care au

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

implementat constant proiecte nu au obținut pentru acestea resurse financiare semnificativ mai mari. Finanțarea proiectelor în cadrul acestui domeniu, spre deosebire de altele, a fost aproximativ egală pentru toate proiectele și s-a situat în apropierea pragului maxim stabilit pentru acest domeniu.

Grafic 11 - Influența finanțării obținute prin D5 asupra resurselor financiare alocate prin FDI (2017 - 2021)

Dispersia universităților este mai mare în cazul acestui domeniu în ceea ce privește raportul dintre resursele financiare obținute în cadrul acestui domeniu și cele obținute în total prin intermediul FDI în cei cinci ani analizați. Există un număr relativ mai mare de universități care au reușit să obțină resurse mai bogate cu peste 5% față de media înregistrată în cei patru ani ai existenței domeniului. Numărul acestora este însă redus și, mai mult, acestea nu au o performanță apropiată la nivelul global al FDI. Majoritatea universităților care înregistrează câștiguri medii între 1% și 2,5% în cei 5 ani de implementare ai FDI nu obțin, în cadrul acestui domeniu, resurse financiare mai mari decât ponderea medie a domeniului în cadrul FDI ca întreg.

C. Concluzii

Domeniul de finanțare care vizează susținerea îmbunătățirii calității didactice a indicat recunoașterea existenței unor necesități importante pentru universitățile din România. Cunoașterea principiilor etice și aplicarea acestora în activitatea universitară și științifică, nevoia de formare continuă a cadrelor didactice din mediul universitar și dezvoltarea competențelor, dar și a suportului tehnic, pentru implementarea unor noi instrumente utilizate în procesul didactic și educațional au fost incluse în cadrul acestui domeniu. Această aglomerare a unor arii tematice de altfel oarecum independente în cadrul acestui domeniu de finanțare a determinat planificarea unor proiecte

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

monotematice la nivelul universităților. Acestea au vizat câte un singur obiectiv, în fiecare an de implementare și au variat aceste obiective de la un an la altul, ceea ce a afectat continuitatea și sustenabilitatea proiectelor în cadrul acestui domeniu.

Resursele financiare alocate acestor proiecte au dus la realizarea, preponderent, a unor activități destinate cadrelor didactice, care au luat cel mai adesea forma atelierelor de lucru sau a prezentărilor și dezbaterilor tematice. Au fost de asemenea dezvoltate diferite instrumente de comunicare și interacțiune prin intermediul aplicațiilor online particularizate pentru domeniul educațional.

Execuția bugetară indică faptul că unele universități au avut proiecte mai bine evaluate pentru care au primit resurse financiare mai mari decât valoarea medie a resurselor alocate acestui domeniu. Această situație nu este însă o regulă, majoritatea universităților obținând resurse financiare relativ apropiate ca valoare, nediferențiate. Distribuția resurselor în cadrul acestui domeniu pare a fi una relativ egalitară, ceea ce fie indică o tendință de distribuire egală a resurselor disponibile, fie indică faptul că proiectele propuse de universități au conținuturi și o calitate relativ similară.

Considerăm că acest domeniu de finanțare ar putea fi reevaluat în sensul defalcării unor domenii de sine stătătoare dintre cele trei care sunt incluse în acest moment în cadrul lui. În acest fel s-ar putea realiza o creștere a resurselor alocate, dar și o stimulare a competiției, care să ducă la o creștere a calității proiectelor și a diferențelor între resursele obținute de universități. Obiectivul ar fi o stimulare a creșterii pe care impactul finanțării obținute prin competiție de proiecte în cadrul acestui domeniu o poate produce la nivelul global al FDI. Oferim mai jos câteva recomandări privind direcții strategice care ar crea un cadru mai clar precizat pentru proiectele din cadrul acestui domeniu:

- Pedagogii inovative: identificare de practici inovative de predare / învățare în diferite domenii, comunități de practicieni / academics care inovează împreună procesul educațional / training și dezvoltare profesională pentru inovare pedagogică / schimburi de experiențe și practici relevante.
- Programe interdisciplinare de studiu. Chiar dacă actuala configurație a metodologiilor ARACIS nu încurajează acest lucru, universitățile ar trebui încurajate să construiască și să acrediteze programe interdisciplinare, cu relevanță pentru viitorul profesional al absolvenților, dar și pentru a crea comunități profesionale interdisciplinare pentru predare și cercetare.
- Dezvoltarea Centrelor de Învățare din universități pentru a oferi sprijin și consultanță pentru studenți și staff academic în procesul de predare / învățare.

III.6. Domeniul D6 - Cercetare

A. Descriere

Domeniul „Susținerea cercetării de excelență din universități”, sau pe scurt Domeniul 6, a fost introdus în metodologia de alocare a finanțărilor prin intermediul FDI din anul 2018. Introducerea acestui domeniu se datorează necesității asigurării unei resurse de finanțare pentru menținerea infrastructurii de cercetare existente în unele universități din România și asigurării sustenabilității proiectelor de cercetare finalizate.

Acest domeniu este cel mai recent care a fost introdus în propunerile de finanțare a proiectelor de dezvoltare instituțională prin intermediul FDI. Chiar din primul an în care a fost introdus în metodologia de alocare a fondurilor prin FDI, domeniul a înregistrat un interes semnificativ din partea universităților. În primul an al existenței domeniului au fost aprobate 29 de proiecte, un număr semnificativ mai mare decât în cazul altor domenii aflate în metodologia de finanțare în primul lor an. Ulterior, numărul de proiecte aprobate s-a stabilizat și a rămas totuși printre domeniile cu cel mai mic număr de proiecte aprobate în anul 2020 (39 de proiecte, doar domeniul de finanțare care a vizat SAS a înregistrat atunci un număr mic de proiecte aprobate, 36).

Metodologia de alocare a fondurilor prin intermediul FDI a inclus, de fiecare dată următoarele obiective¹³ generale recomandate spre finanțare, în cadrul acestui domeniu:

- Suport pentru activitățile de excelență în cercetare;
- Suport pentru asigurarea sustenabilității proiectelor de cercetare încheiate;
- Reparații/ Îmbunătățiri pentru echipamente deja existente, fără să ajungă la nivel de cheltuielă de investiție;
- Asigurarea funcționării în bune condiții a infrastructurilor de susținere a activităților de cercetare din cadrul universităților.

Obiectivele generale ale domeniului vizează cu precădere finanțarea infrastructurii de cercetare și mentenanța echipamentelor tehnice achiziționate de universități în scopuri de cercetare științifică. Sustenabilitate proiectelor și menținerea unei finanțări destinate universităților care au dorit să rămână în contact cu fluxurile științifice internaționale au fost obiective ale acestui domeniu. Într-o oarecare măsură, finanțările alocate prin intermediul acestui domeniu au venit în completarea celor obținute de universități prin intermediul proiectelor finanțate în domeniul 2, cel care are ca scop internaționalizarea. În cazul acestui domeniu de finanțare însă, accentul este pus mai degrabă pe activitatea științifică și pe echipamentele necesare derulării acestor activități și mai puțin pe aspectele de natură educațională sau de implicare și atragere a studenților. Necesitatea alocării unor fonduri prin intermediul acestui domeniu de finanțare provine și din faptul că, din 2018, finanțările

¹³ Vezi Pachetul de informații pentru competiția FDI 2020, pentru referință, disponibil aici: http://www.cnfis.ro/wp-content/uploads/2020/02/Anexe_pachet_informatii_FDI-2020.pdf. Lista obiectivelor recomandate în anul 2020 conține unele diferențe față de cele din alți ani ai competiției, însă poate fi utilizată ca referință.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

alocate pentru cercetarea științifică au înregistrat o tendință descendentă, existând diferite dificultăți în implementarea Planului Național pentru Cercetare, Dezvoltare și Inovare (PNCDI III). Întrucât obținerea de fonduri pentru cercetare din alte surse este relativ imposibilă pentru universitățile din România, cu foarte puține excepții, infrastructura de cercetare și menținerea unui contact instituțional cu comunitatea academică europeană au putut fi finanțate în cadrul acestui domeniu, într-o oarecare măsură.

Din punct de vedere administrativ-financiar, în cadrul domeniului au fost finanțate din 2018 până în 2021 un total de 148 de proiecte, cu un maxim de 41 proiecte în anul 2021. Valoarea totală a resurselor financiare alocate acestor proiecte a depășit, în această perioadă, 45 de milioane RON.

Domeniu finanțare	Anul competiției	Proiecte		Sume (mil. RON)*			Indicatori eficiență		
		Proiecte Depuse	Proiecte Aprobate	Sume Solicitate	Sume Aprobate	Cheltuite	Rata succes	Acoperire bugetară	Eficiență bugetară
Susținerea cercetării științifice	2016								
	2017								
	2018	41	29	14.87	8.99	8.14	70.7%	60.5%	90.5%
	2019	43	39	15.50	11.56	11.46	90.7%	74.6%	99.1%
	2020	43	39	16.10	13.33	13.30	90.7%	82.8%	99.8%
	2021	45	41	16.76	12.79	12.71	91.1%	76.3%	99.4%
	TOTAL 2016-2021	172	148	63.23	46.67	45.61	86.0%	73.8%	97.7%

Câteva elemente importante care marchează istoricul acestui domeniu sunt următoarele:

- o **2018** → Au fost finanțate 29 de proiecte din cele 41 depuse în cadrul competiției. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 16% din totalul numărului de proiecte finanțate (181 proiecte) în anul 2018. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de aproximativ 8,1 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de 99%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 20% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.
- o **2019** → În acest an, au fost finanțate 39 dintre cele 43 de proiecte depuse în cadrul acestui domeniu. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 17% din totalul numărului de proiecte finanțate (230 proiecte) în anul 2019. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de 11,5 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de 99%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 17% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.
- o **2020** → Au fost aprobate 39 dintre cele 43 de proiecte depuse. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 16% din totalul numărului de proiecte finanțate (243 proiecte) în anul 2020. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de 13,3 milioane RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de 99%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 17% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.
- o **2021** → Au fost aprobate 41 dintre cele 45 proiecte depuse. Proiectele aprobate pentru acest domeniu au reprezentat 17% din totalul numărului de proiecte finanțate (239 proiecte) în anul 2021. Alocarea bugetară totală pentru proiectele aprobate a fost de 12,8 milioane

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

RON iar după implementare s-a înregistrat o eficiență bugetară de 99%. Suma aprobată pentru finanțare a reprezentat 19% din totalul resurselor financiare alocate pentru FDI.

În cazul domeniului 6 trebuie să remarcăm faptul că, încă de la introducerea acestuia un număr foarte mare de proiecte au fost depuse și aprobate și că aceste proiecte au primit finanțări consistente. Astfel, în 2020, de exemplu, sumele aprobate în cadrul acestui domeniu au fost aproximativ egale cu cele alocate în cadrul Domeniului 3, care viza asigurarea funcționării grădinilor botanice și a stațiunilor de cercetare. Devine evident astfel că susținerea infrastructurii și mentenanța acesteia a reprezentat un obiectiv foarte important pentru finanțarea alocată prin FDI. Acest lucru se datorează pe de o parte absenței unei politici de finanțare a infrastructurii universitare în cadrul unui flux financiar destinat special acesteia. Pe de altă parte, resursele limitate alocate prin intermediul FDI nu permit realizarea unor investiții reale, de altfel metodologia de finanțare exprimă explicit interdicția, în cazul acestui domeniu, de a realiza cheltuieli în cuantumul uzual pentru obiectivele de investiții. Fondurile alocate prin FDI au putut fi utilizate doar pentru conservarea infrastructurii existente, cel puțin în perioada 2018 – 2021. În total, D6 și D3 au reprezentat peste o treime din fondurile alocate prin FDI în perioada 2018 – 2021.

B. Analiza implementării

B.1. Obiective și rezultate

În cadrul Domeniului 6 au fost formulate patru obiective generale pentru a putea construi cadrul de analiză pentru proiectele implementate în perioada 2018 – 2021.

Tabel 19 - Nomenclator Obiective Generale Domeniul 6

ID_OG	Obiectiv general
1	Suport pentru activitățile de excelență în cercetare
2	Suport pentru asigurarea sustenabilității proiectelor de cercetare încheiate
3	Reparații/ Îmbunătățiri pentru echipamente deja existente
4	Asigurarea funcționării în bune condiții a infrastructurilor de susținere a activităților de cercetare

Obiectivul general care susține activitatea de excelență în cercetare se referă cu prioritate la: promovarea cercetării din universități; internaționalizarea cercetării de excelență; asigurarea accesului la cursuri de instruire, formare, perfecționare pentru personalul din universități; susținerea participării la evenimente din domeniul cercetării de excelență (inclusiv realizarea de articole/ brevete); implicarea studenților doctoranzi și formarea de echipe mixte de cercetare (doctoranzi-cadre didactice și de cercetare performante și cu experiență); dezvoltarea sistemelor de management a activităților de cercetare (inclusiv adaptarea curriculei); acordarea de granturi/premii de/pentru cercetare științifică; dezvoltarea de soluții și instrumente IT și creșterea capacității de abordare a temelor de cercetare (inclusiv pregătirea/ depunerea și implementarea de noi proiecte de cercetare).

Obiectivul care vizează susținerea sustenabilității proiectelor de cercetare încheiate include următoarele tipuri de recomandări de obiective specifice și activități: susținerea personalului

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

implicat în activități de cercetare; asigurarea mentenanței pentru activitățile deja implementate; extinderea/ dezvoltarea rezultatelor deja obținute.

Obiectivul care include reparațiile și îmbunătățirile aduse echipamentelor existente are ca scop realizarea unor activități precum: îmbunătățirea echipamentelor existente; asigurarea mentenanței pentru echipamentele existente.

În cele din urmă asigurarea funcționării în bune condiții a infrastructurilor de susținere a activităților de cercetare include diferite activități precum: dotarea și/sau modernizarea infrastructurilor de susținere a activităților de cercetare; utilizarea eficientă a infrastructurilor de cercetare; promovarea infrastructurilor de cercetare și folosirea în proiecte inter-instituționale.

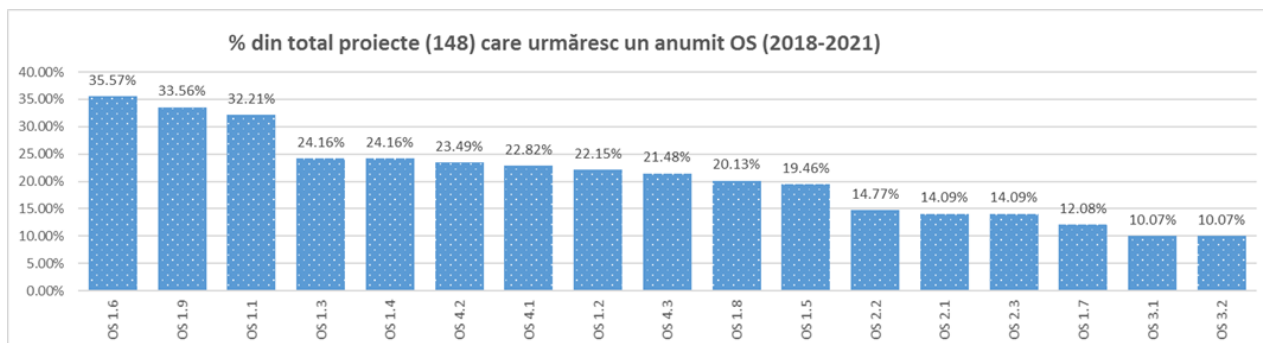
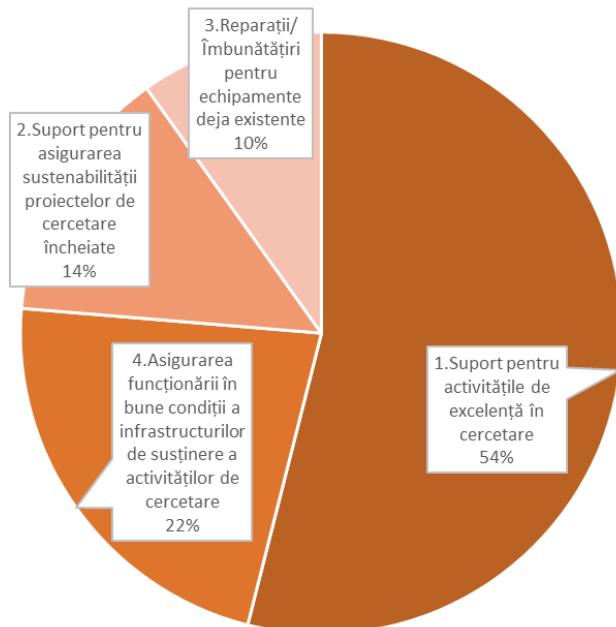
Tabel 20 - Analiză Obiective Generale adresate prin proiectele implementate în D6

Competitia	Nr. proiecte	OG_1	OG_2	OG_3	OG_4
FDI2018	29	17	2	2	8
FDI2019	39	19	6	3	12
FDI2020	39	29	2	5	3
FDI2021	41	15	11	5	10
Total	148				

Majoritatea proiectelor aprobate și finanțate în cadrul acestui domeniu au vizat susținerea activităților de excelență în cercetare. Acest obiectiv general a fost preferat datorită varietății obiectivelor specifice care au putut fi implementate. De asemenea, dintre cele patru obiective generale acest implică rezultate mai puțin clar precizate, cum ar fi elaborarea unor materiale, a unor lucrări științifice sau organizarea unor workshop-uri sau activități de consultanță. Aceste activități, care fac parte din portofoliul uzual al unei universități sunt mai ușor de implementat și mai familiare administrațiilor universitare.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Procent proiecte în funcție de OG, din nr. total (2018-2021)

Interesul limitat pentru alte obiective este justificat, pe de altă parte, de cantitatea de resurse financiare probabil insuficientă pentru a acoperi activitățile specifice legate de mentenanța și dezvoltarea infrastructurii. Infrastructura de cercetare, cu excepția echipamentelor, presupune investiții mai ample decât ar fi putut fi realizate prin intermediul acestor proiecte. În anul 2019 observăm faptul că interesul universităților pentru asigurarea funcționării infrastructurii de cercetare a fost un pic crescut. Acest interes se regăsește în rezultatele proiectelor printr-o creștere a numărului de echipamente îmbunătățite precum și prin creșterea numărului de cadre didactice și studenți implicați în diferite activități. Cu toate acestea, în anul următor importanța acestui obiectiv este mai redusă. Este evident faptul că infrastructura de cercetare nu poate fi îmbunătățită anual, că echipamentele sunt de fapt vizate de eventuale operațiuni de re tehnologizare. De asemenea, resursele umane (precum studenții sau cadrele didactice) tind să devină, și în cazul acestui domeniu, un rezultat frecvent al implementării finanțărilor.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

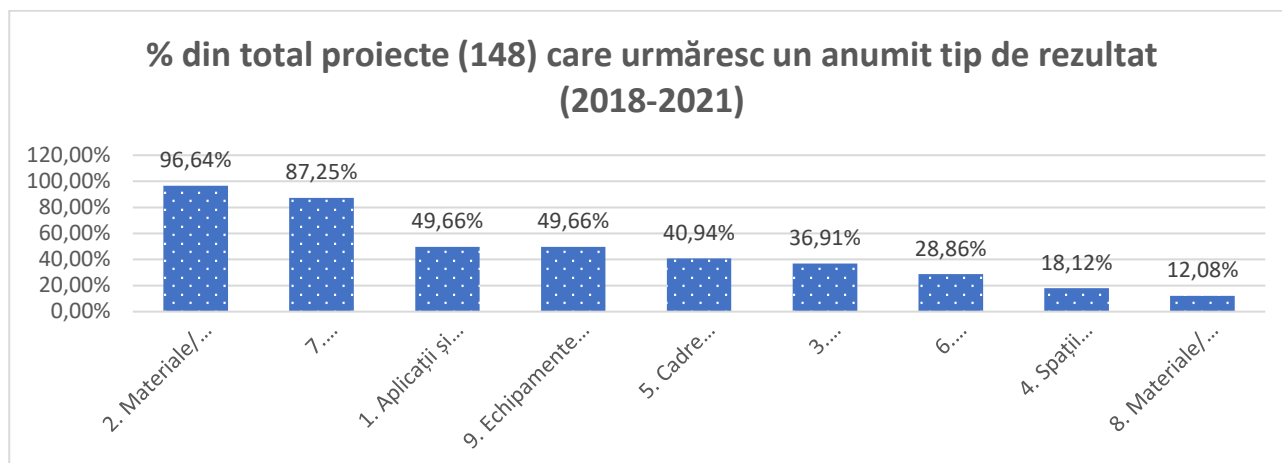
Tabel 21 - Categoriile rezultate ale proiectelor finanțate prin Domeniul 6 (2018 - 2021)

Categorie rezultate		2018	2019	2020	2021
R1	Aplicații și instrumente IT	15.5%	11.4%	12.6%	9.1%
R2	Materiale/ instrumente pentru susținerea cercetării (proceduri/lucrări științifice/suporturi de curs/curricule)	23.3%	22.3%	23.3%	23.3%
R3	Vizite/târguri/parteneriate/proiecte educaționale/colaborări	9.5%	8.0%	11.3%	6.8%
R4	Spații universitare adaptate/modernizate/renovate	1.7%	4.0%	5.0%	5.7%
R5	Cadre didactice/ personal didactic auxiliar perfecționate/specializate/evaluate	10.3%	10.9%	5.7%	11.9%
R6	Studenti/cursanți informați/formați/participanți/implicați	6.9%	8.6%	6.3%	5.7%
R7	Activități/instrumente pentru susținerea cercetării (workshop-uri, programe de cercetare, consultanță)	18.1%	20.6%	20.1%	23.3%
R8	Materiale/ instrumente și activități promovare universitate	2.6%	1.7%	5.0%	2.3%
R9	Echipe de îmbunătățite, re tehnologizate/ mentenanță	12.1%	12.6%	10.7%	11.9%

Principalele rezultate ale proiectelor implementate în cadrul domeniului care a avut ca scop susținerea activităților și a infrastructurii de cercetare științifică sunt publicarea de materiale care să sprijine cercetarea. Au fost produse diferite volume ale unor conferințe, lucrări științifice de diferite tipuri publicate în variate feluri de reviste, dar și suporturi de curs sau programe ale unor discipline. Aplicațiile și instrumentele IT au reprezentat un alt rezultat destul de des întâlnit, fie că acestea au fost achiziționate, fie că au fost îmbunătățite sau reparate. De altfel, re tehnologizarea sau mentenanța echipamentelor utilizate de universități în procesul de cercetare, dar nu exclusiv, a reprezentat o a treia activitate ale cărei rezultate au fost adesea menționate, în special în anii 2019 și 2020. Organizare de conferințe, workshop-uri, acordarea de consultanță sau dezvoltarea unor programe de cercetare în diferite forme de parteneriate au reprezentat, la nivelul anilor 2019 și 2020 alte tipuri de activități frecvent raportate în cadrul proiectelor finanțate.

Rezultatele proiectelor finanțate în cadrul domeniului 6 vizează, așadar, elemente mai puțin concrete. Chiar dacă domeniul a fost conceput pentru a asigura mentenanța infrastructurii de cercetare, a echipamentelor și a sustenabilității rezultatelor unor proiecte de cercetare încheiate, activitățile și rezultatele acestora au vizat, cu precădere, activități de tipul atelierelor de lucru sau al conferințelor precum și materialele suport pentru acestea. Într-o oarecare măsură, destul de redusă au fost de asemenea reparate sau re tehnologizate unele echipamente tehnice, care pot fi utilizate în procesul de cercetare științifică, dar pot avea și alte utilizări.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

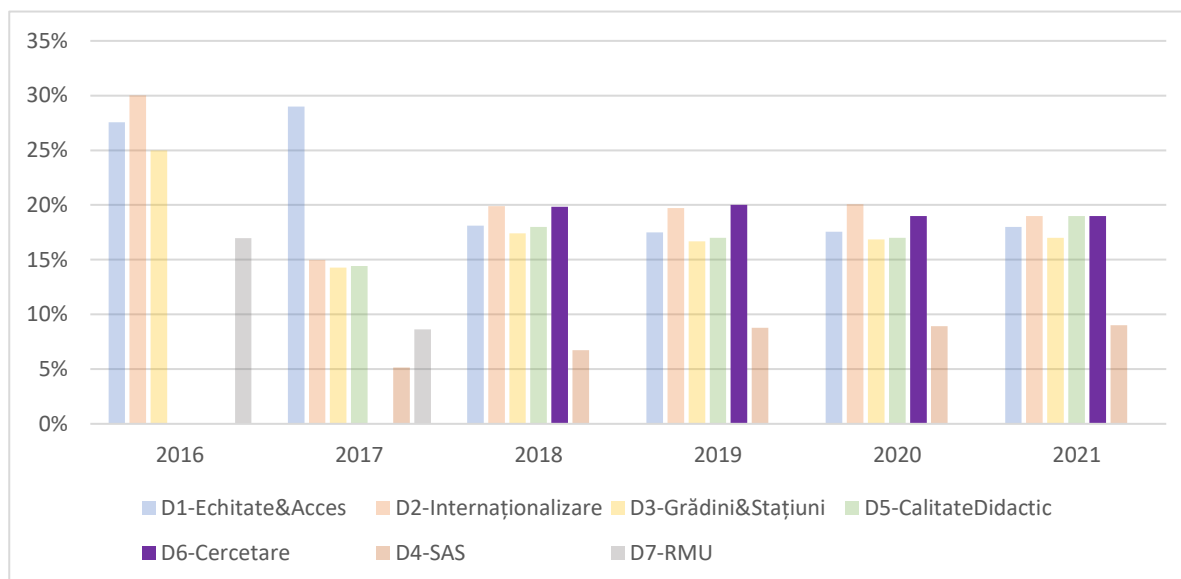
B.2. Impactul finanțării

Domeniul „Susținerea cercetării de excelență din universități” a ocupat, în perioada 2018 – 2021, a doua sau a treia poziție, la egalitate cu alte domenii, în ceea ce privește resursele financiare alocate proiectelor aprobate. Încă de la introducerea lui domeniului i-au fost alocate resurse financiare în proporție de 20% din totalul finanțărilor FDI. Ulterior această alocare a scăzut la 17% din totalul resurselor alocate prin FDI, însă domeniul și-a păstrat importanța financiară în cadrul acestui flux financiar destinat universităților.

Rata de eficiență bugetară este cea mai bună dintre toate domeniile de finanțare, fiind constat de peste 99%. Practic, toate proiectele finanțate în cei trei ani în cadrul acestui domeniu au cheltuit aproape integral bugetele alocate. Merită de asemenea observat faptul că acoperirea nevoilor exprimate de universități prin proiectele depuse a ajuns, în anul 2020 la 90%. Diferența dintre bugetele solicitate și cele aprobate pentru proiecte scăzând de la un an la altul, ceea ce indică faptul că, pentru universități, a fost relativ ușor să calibreze oferta de fonduri disponibile cu nevoile interne în ceea ce privește nevoile de susținere a cercetării științifice.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Grafic 12 - Ponderea alocărilor financiare pentru domeniul D6 în cadrul FDI (2018 – 2021)

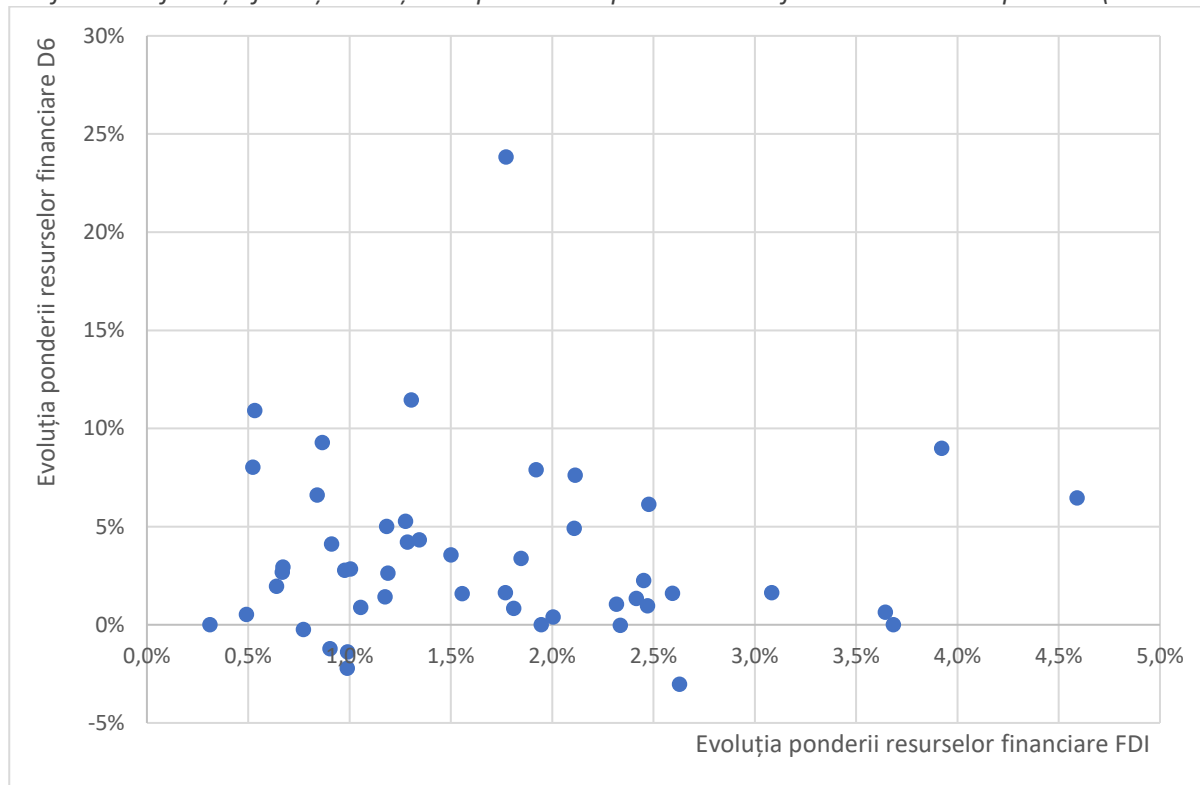

Pentru a putea cuantifica în ce măsură finanțarea alocată prin intermediul fondului de dezvoltare instituțională a avut un impact măsurabil în perioada analizată, la nivelul resurselor financiare ale universităților, am utilizat două surse de date. Pe de o parte am analizat evoluția ponderii pe care resursele financiare alocate prin intermediul FDI au avut-o la nivelul fiecărei universități în parte, prin raportare a acestora la suma primită de universitate prin intermediul finanțării de bază, al finanțării suplimentare și a granturilor doctorale. Pe de altă parte am analizat evoluția ponderii pe care au avut-o resursele financiare alocate universităților prin intermediul proiectelor aprobate în cadrul domeniului „Susținerea cercetării de excelență din universități” în totalul resurselor alocate prin intermediul FDI. Apoi am calculat pentru fiecare universitate în parte evoluția, pe perioada celor patru ani, finanțărilor primite prin intermediul acestui domeniu, exprimată ca diferență în ponderea medie anuală a finanțării totale alocate prin FDI și finanțarea obținută pentru proiectele din cadrul acestui domeniu. În acest mod putem estima dacă finanțarea alocată prin intermediul acestui domeniu prioritar de dezvoltare instituțională a contribuit în general la creșterea nivelului de finanțare obținut în perioada 2018 – 2021 prin intermediul competițiilor FDI.

Influența pe care finanțările alocate în cadrul acestui domeniu au avut-o asupra bugetelor universităților nu este încă una relevantă. Dat fiind durata de timp redusă, de doar trei ani, a existenței domeniului, influența sa nu putea fi una semnificativă statistic. Totuși, spre deosebire de alte domenii observăm performanțe destul de variate ale universităților în ceea ce privește obținerea unei finanțări suplimentare consistente prin intermediul proiectelor obținute în cadrul acestui domeniu. Există un grup relativ numeros de universități, aproape 20 de universități, jumătate din totalul de 42 existente, care au reușit să atragă prin intermediul proiectelor finanțate în acest domeniu între 5% și 25% resurse financiare suplimentare, peste media la nivel de sistem în ceea ce privește ponderea finanțării alocate acestui domeniu în totalul resurselor disponibile prin FDI.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Grafic 13 - Influența finanțării obținute prin D6 asupra resurselor financiare alocate prin FDI (2018 - 2021)

Dispersia rezultatelor financiare și absența unei influențe semnificative, încă, asupra finanțării pe care universitățile o pot obține prin intermediul FDI indică faptul că multe universități au reușit, în cei trei ani în care au avut proiecte aprobate în cadrul acestui domeniu să obțină resurse financiare din ce în ce mai mari de la un an la altul. Dacă în cazul altor domenii aceste creșteri pot fi observate doar în cazul unor universități, în cazul domeniului 6 aceste modificări sunt evidente pentru mult mai multe universități. Este evident faptul că resursele financiare mai mari, decât în cazul altor domenii, influențează în mod pozitiv bugetele acelor universități care au reușit, în perioada 2018 – 2021, să implementeze proiecte în cadrul acestui domeniu.

C. Concluzii

Domeniul care are ca scop ” Susținerea cercetării de excelență din universități” a fost introdus în anul 2018 pentru a oferi universităților o sursă de finanțare a sustenabilității proiectelor de cercetare încheiate, pentru mentenanța și îmbunătățirea echipamentelor tehnice achiziționate în cadrul unor astfel de proiecte și pentru susținerea activităților de cercetare științifică. Aceste necesități au apărut datorită sistării sau încetării semnificative a finanțărilor obținute din alte fluxuri financiare, fie că avem în vedere fonduri europene sau programe naționale destinate cercetării științifice.

Universitățile au accesat această sursă de finanțare și au propus și implementat proiecte aproape perfect calibrate atât pentru resursele disponibile cât și pentru acoperirea nevoilor interne identificate în cadrul acestei tematici. Chiar dacă concentrarea resurselor s-a făcut mai degrabă în realizarea unor materiale și a unor conferințe, decât în vederea mentenanței sau a îmbunătățirii

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

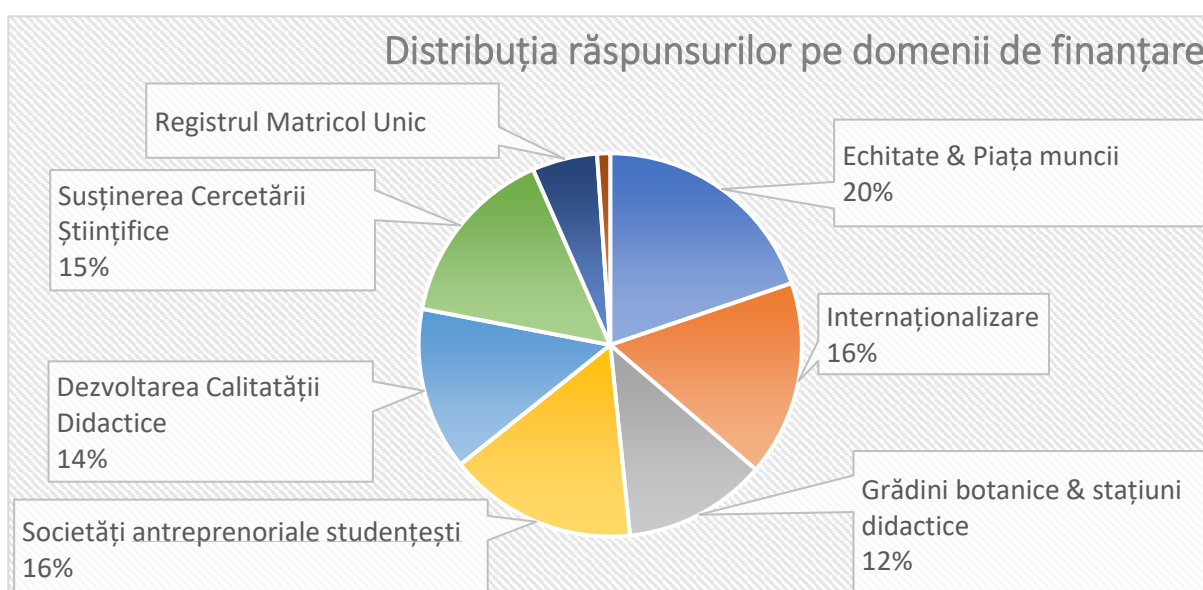
infrastructurii de cercetare. Echipamentele tehnice au fost vizate într-o mare măsură de proiectele implementate, chiar dacă resursele financiare limitate nu au permis realizarea unor obiective de investiții semnificative. Cu toate acestea, baza materială a universităților a fost într-o oarecare măsură susținută prin intermediul acestor proiecte.

Eficiența domeniului se datorează de asemenea resurselor financiare consistente alocate în cei trei ani de includere a domeniului în lista priorităților pentru investiții. Domeniului i-au fost alocate între 20% și 17% din fondurile destinate FDI, ceea ce a permis universităților care au implementat proiecte pe parcursul celor trei ani să obțină resurse financiare semnificative pentru susținerea cercetării științifice. Pe de altă parte, este evident faptul că resursele limitate disponibile prin FDI nu pot să înlocuiască fluxurile financiare venite dinspre programele naționale care au ca obiectiv cercetarea științifică sau programele europene care alocă fonduri pentru dezvoltarea infrastructurii. Introdus ca măsură de salvare, una foarte necesară, domeniul ar trebui să fie replanificat în cadrul FDI pentru constituirea unui domeniu mai amplu legat de susținerea infrastructurii universitare, poate prin alăturare cu domeniul 3 care vizează deja aceste aspecte.

IV. Evaluarea impactului proiectelor finanțate prin FDI la nivelul universităților

Evaluarea impactului și a efectelor pe care rezultatele și produsele proiectelor finanțate prin FDI le-au produs la nivelul universităților din România a fost realizată prin consultarea directorilor de proiecte. În acest sens, directorii tuturor proiectelor finanțate prin FDI au fost rugați să completeze un chestionar de evaluare a procesului de implementare a proiectului de la momentul obținerii finanțării până la momentul actual, al evaluării impactului proiectelor implementate. Chestionarul de evaluare¹⁴ utilizat a inclus itemi standardizați, utilizați de regulă în acest tip de evaluări, măsurați pe scală cu valori cuprinse de la 1 la 5. Au fost de asemenea incluse și răspunsuri calitative, care au avut în vedere, în principal identificarea unor exemple de bună practică și a unor situații care pot constitui provocări pentru îmbunătățirea și dezvoltarea în viitor a acestui instrument de finanțare.

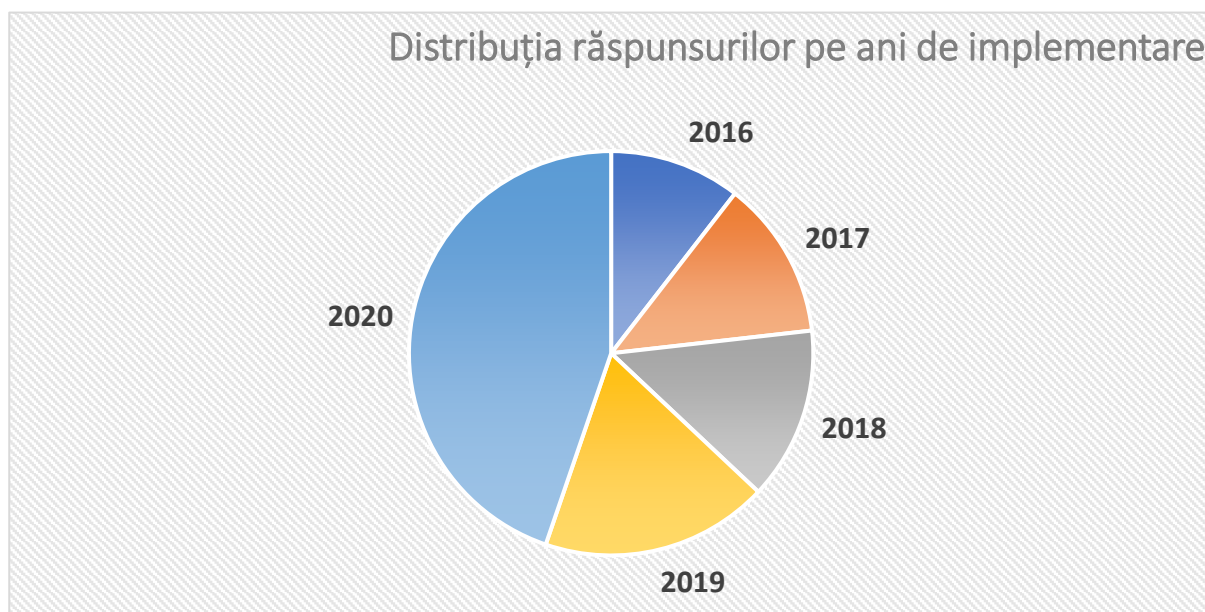
Chestionarul a fost aplicat on-line, prin intermediul platformei Google Forms, în perioada Septembrie – Octombrie 2022. Au fost colectate în total 182 de răspunsuri unice, din partea a 32 de universități. Din perspectiva perioadei de implementare a proiectelor, evident cele mai multe evaluări au fost realizate de persoane care au administrate proiecte finanțate prin FDI în anul 2020, pe măsură ce ne întoarcem în timp spre anul 2016 numărul evaluărilor diminuându-se. Din perspectiva domeniilor de finanțare am înregistrat o distribuție relativ egală a evaluărilor. Este evident că, cel puțin la nivelul universităților există o relativă stabilitate a numărului de directori de proiecte dar și a gestionării acestor proiecte relativ centralizat, nu separat pentru fiecare domeniu în parte. Această observație susține tendința remarcată și la nivelul analizelor anterioare a existenței

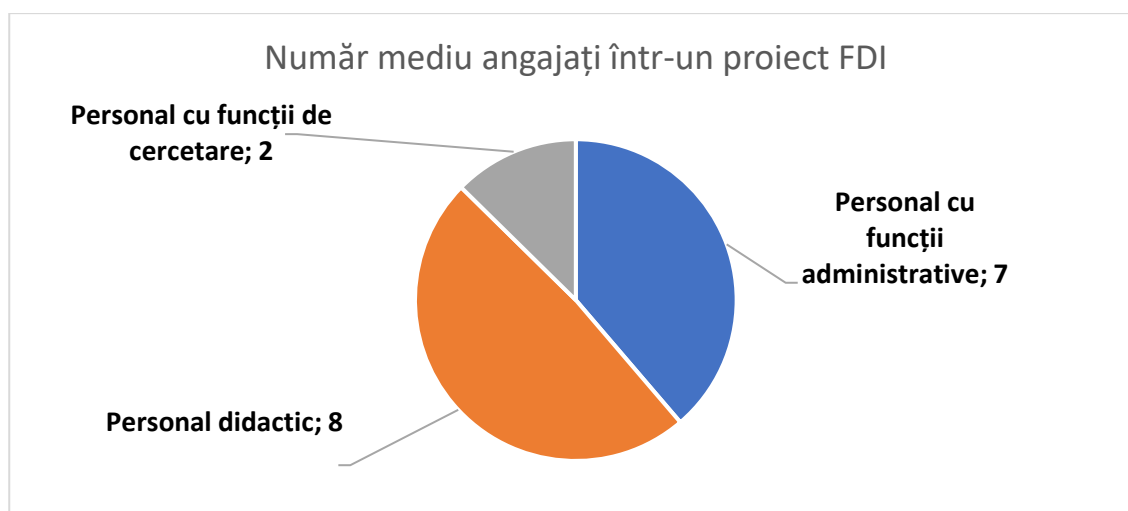
¹⁴ Chestionarul este prezentat integral în Anexa acestui raport.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

unei abordări strategice, planificate multianual la nivel de universitate în ceea ce privește gestionarea acestor fonduri.

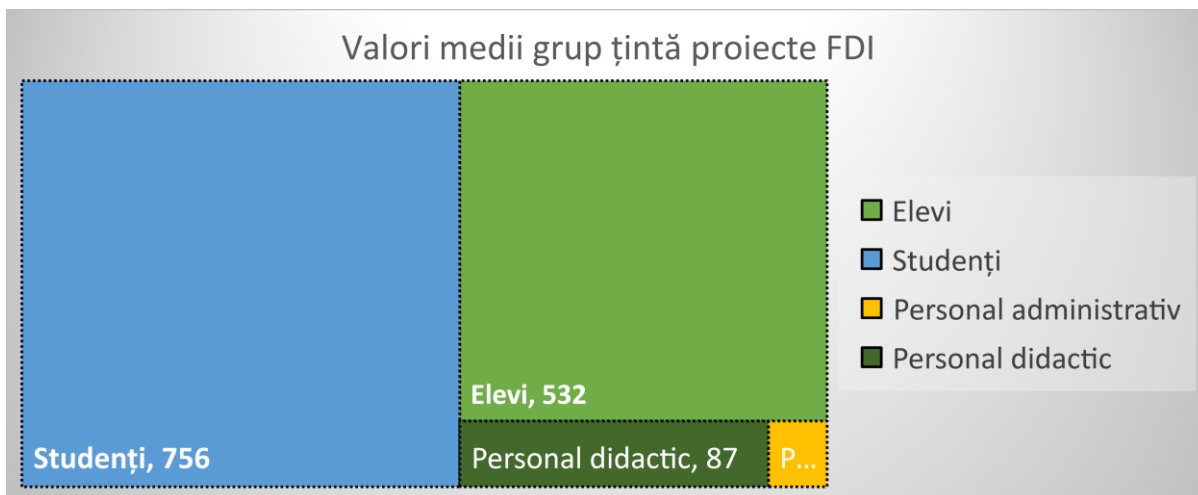

Chestionarul de evaluare a permis colectarea unor informații descriptive importante despre proiectele implementate prin intermediul FDI, informații care nu sunt colectate centralizat la nivelul administrării competiției. Informațiile privind structura personalului angajat în proiectele FDI, precum și estimarea pe care directorii de proiecte au făcut-o cu privire la grupul țintă al proiectelor gestionate, reprezintă două informații elementare care, considerăm că ar trebui să fie colectate centralizat de către administratorii competițiilor anuale. Aceste informații permit o mai bună orientare a ghidurilor metodologice ale competițiilor, precum și o mai eficientă alocare a fondurilor atât pentru personalul care lucrează în proiecte cât și pentru determinarea grupului țintă al acestora.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Într-un proiect finanțat prin FDI, în perioada 2016 -2021, potrivit estimărilor realizate de directorii de proiecte care au răspuns la chestionar, au lucrat, în medie 17 persoane. Cele mai multe, sunt persoane care dețin funcții didactice, urmate aproape la egalitate de persoanele cu funcții administrative. Personalul de cercetare este mult mai puțin numeros, dat fiind faptul că, în general proiectele finanțate prin FDI nu implică componente de cercetare. Este de asemenea interesant faptul că ponderea personalului administrativ este aproximativ egală cu cea a personalului care

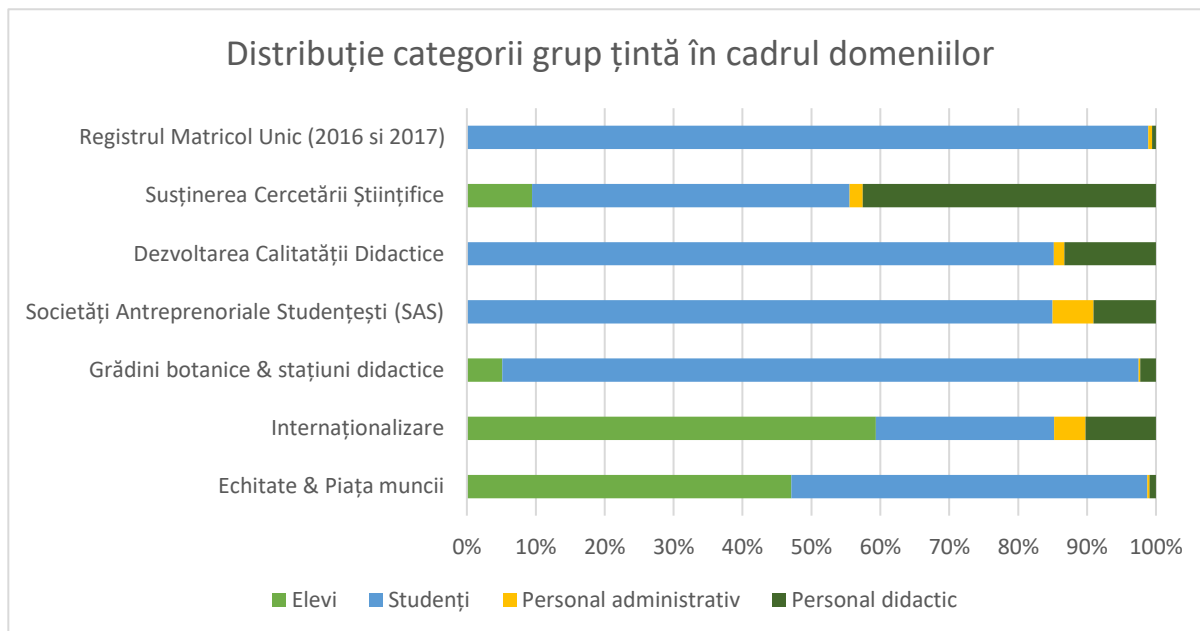

deține funcții didactice, dat fiind faptul că proiectele finanțate vizează dezvoltarea instituțională. Dezvoltarea activităților administrative, eficientizarea acestora, reprezintă de cele mai multe ori obiective ale proiectelor finanțate. Este așadar evident faptul că personalul cu funcții didactice în universități îndeplinește, cel puțin în cazul acestor proiecte, și alte sarcini de lucru, în afara normei didactice de predare.

Grupul țintă al unui proiect FDI este de regulă alcătuit majoritar din studenți. Potrivit datelor estimate de către directorii de proiecte, în medie, un proiect finanțat prin FDI a avut un grup țintă de aproximativ 700 de studenți. Elevii reprezintă al doilea cel mai numeros grup țintă al proiectelor. Acest fapt se datorează în principal domeniilor care vizează echitatea și accesul la educație universitară, care au inclus în fiecare an componente de promovare a ofertei educaționale a universității. Totodată, personalul administrativ reprezintă grupul țintă cel mai puțin numeros, chiar dacă adesea proiectele finanțate prin FDI vizează dezvoltarea capacităților administrative. Este interesant de remarcat faptul că estimările realizate de directorii de proiecte, privind componența grupului țintă, sunt, în unele cazuri dificil de explicat. Spre exemplu, dacă analizăm datele în funcție de domeniul de finanțare în cadrul cărora au fost depuse și aprobate proiectele, observăm faptul că, în cazul domeniului în care au fost finanțate activitățile de dezvoltare a capacității administrative în vederea implementării Registrului Matricol Unic grupul țintă estimat de directorii de proiecte este cel al studenților. Trebuie menționat faptul că în cadrul aceluși domeniu de finanțare, care a existat doar în perioada 2016 – 2017, au fost finanțate proiecte care au vizat exclusiv implementarea de către universități a instrumentului de gestionare a efectivelor de studenți, RMU. Directorii de proiecte au considerat că studenții și nu personalul administrativ au reprezentat grupul țintă al acelor proiecte.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Remarcăm faptul că în proiectele care au fost finanțate în cadrul domeniului "Internaționalizare" care vizau în mod preponderent dezvoltarea unor activități care să sporească notorietatea regională și europeană a universităților, sau atragerea studenților internaționali, au fost nominalizați elevii drept un grup țintă numeros. Faptul că directorii de proiecte au perceput grupul țintă al elevilor

drept numeros în cazul acestor proiecte indică faptul că există unele suprapuneri între proiecte finanțate în cadrul unor domenii diferite. Aceste situații pot fi cu ușurință clarificate prin introducerea unui set de indicatori care să ofere universităților motivația adecvată pentru estimarea și adresarea unui grup țintă corespunzător tipului de activități derulate în cadrul proiectelor.

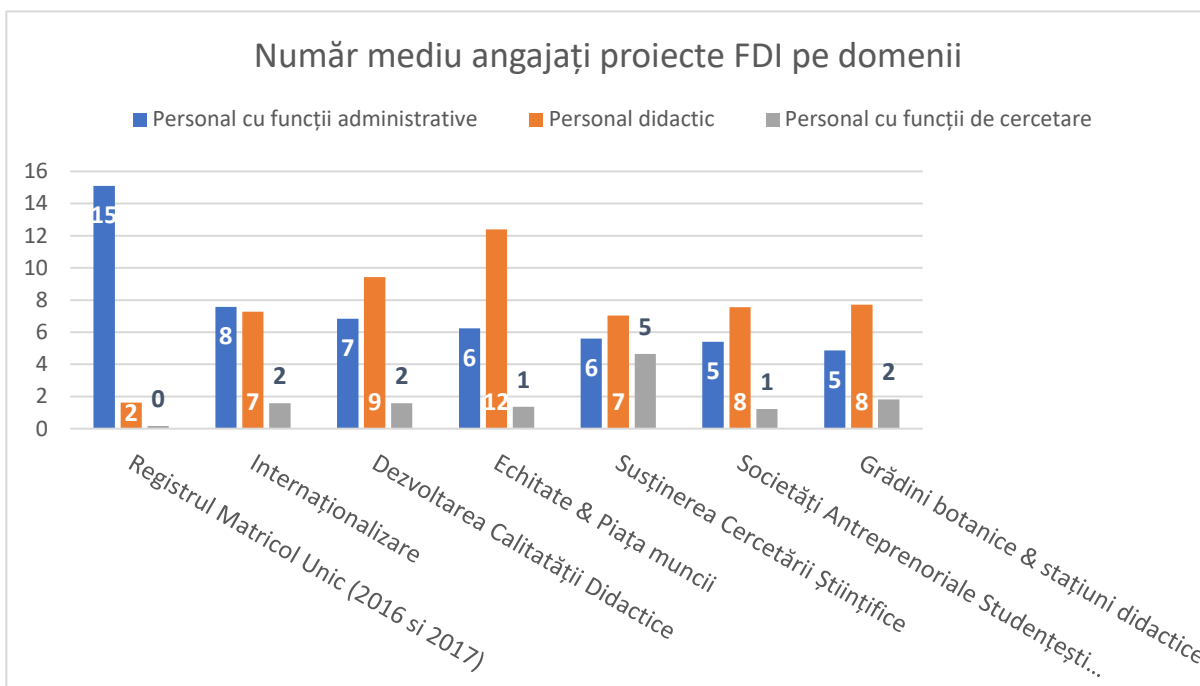
O mențiune deosebită merită a fi făcută cu privire la categoriile de personal angajat în proiectele finanțate prin intermediul FDI. Există diferențe semnificative între proiectele implementate în funcție de domeniul de finanțare în care au fost aprobate.

Personalul administrativ a fost preponderent angajat în proiectele finanțate prin FDI doar în perioada 2016 – 2017, în cadrul proiectelor finanțate pentru implementarea Registrului Matricol Unic. Personalul cu funcții didactice este majoritar angajat în toate celelalte proiecte, indiferent de domeniu, cu excepția proiectelor finanțate în domeniul "Internaționalizare". Diferența cea mai mare se înregistrează în cadrul proiectelor din domeniul Echitate și piața muncii, care au angajat, în medie de două ori mai multe cadre didactice decât personal administrativ al facultății. Aceste proiecte sunt și printre puținele care au inclus componente de cercetare importante, prin realizarea unor analize privind parcursul profesional al absolvenților universităților. Personalul cu funcții de cercetare este angajat îndeosebi în proiectele aprobate în cadrul domeniului dedicat susținerii cercetării științifice în universități.

Aceste estimări sunt importante fiindcă ele indică o tendință clară la nivelul universităților, care implică în majoritatea proiectelor preponderent personal cu funcții didactice. Chiar dacă activitățile derulate necesită competențele persoanelor care ocupă funcții didactice sau dacă aceste activități

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

vizează alte tipuri de competențe și abilități, personalul cu funcții didactice este principalul responsabil de implementarea proiectelor. O recomandare importantă în această situație ar fi calibrarea activităților și rezultatelor acestora cu competențele și abilitățile necesare realizării acestora și dezvoltarea unor mecanisme care să permită implicarea în proiecte a diferitelor tipuri de

categorii de personal. Trebuie să amintim aici și faptul că, cel mai probabil, personalul cu funcții administrative implicat în proiecte este cel care alcătuiește, alături de directorul de proiect, echipa de implementare a proiectului.

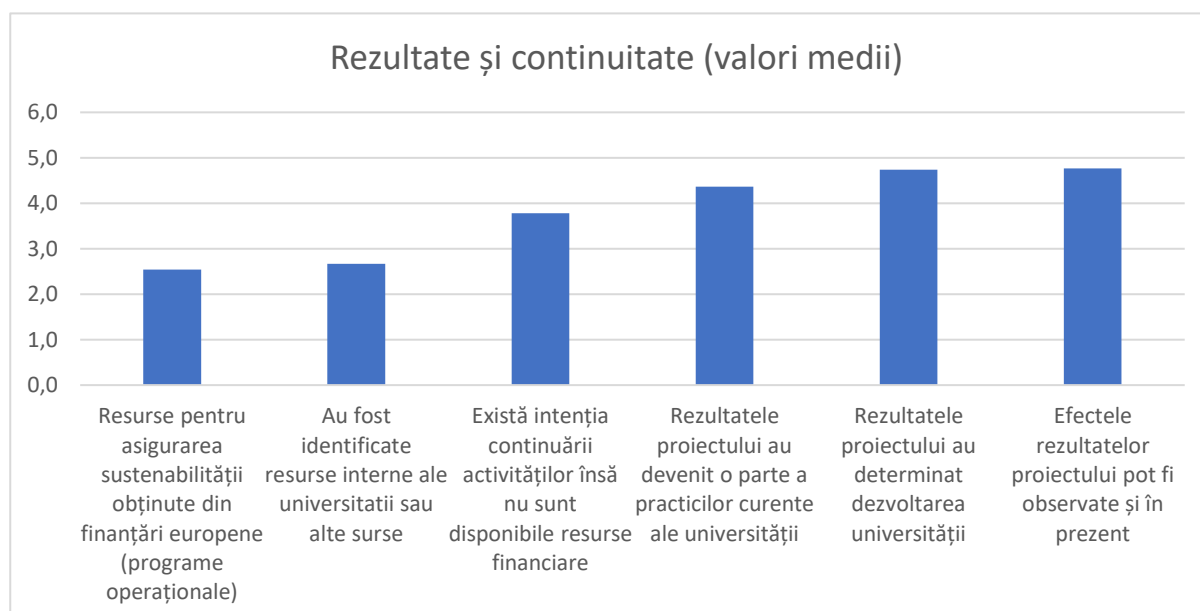
Evaluarea generală a implementării proiectelor FDI de către directorii de proiect a fost, oarecum de așteptat, pozitivă. Proiectele implementate cu ajutorul resurselor financiare alocate prin FDI au răspuns unor nevoi ale universităților, fie acute, fie cronice. Procedurile administrative presupuse de implementarea proiectelor au fost ușor de îndeplinit, iar implementarea proiectelor a contribuit la atingerea țintelor strategice de dezvoltare ale universităților. Cu toate acestea, un element a fost relativ slab evaluat, întrunind 3,3 puncte în medie din maxim 5 posibile. Directorii de proiecte consideră că acestea nu sunt implementate în relație sau complementar cu alte proiecte care vizează obiective sau teme similare. Cu alte cuvinte destul de rar se întâmplă ca un proiect finanțat prin FDI să fie corelat cu alte activități similare derulate la nivelul universității.

Contribuția specifică a proiectelor finanțate prin FDI la diferite obiective specifice de dezvoltare este relativ bine delimitată în funcție de domeniul de finanțare. Cu excepția obiectivului care vizează creșterea notorietății și a reputației la nivel național a universității, care întrunește, indiferent de domeniul în care a fost finanțat un proiect, un punctaj mediu peste 4 puncte, în medie, din 5 maxim posibile.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Astfel, directorii de proiecte consideră că proiectele finanțate în cadrul domeniului privind Echitatea și accesul pe piața muncii au contribuit în special la analiza integrării pe piața muncii a absolvenților, la cunoașterea mai bună a profilului socio-demografic al studenților, la eficientizarea unor proceduri administrative. În cazul domeniului Internaționalizare, proiectele implementate au contribuit, în viziunea directorilor acestora, la atragerea studenților internaționali, la dezvoltarea unor parteneriate sau la creșterea vizibilității cercetării științifice. În cazul domeniului care vizează grădinile botanice și stațiunile didactice, proiectele au contribuit în primul rând la modernizarea spațiilor universitare.

În ceea ce privește rezultatele proiectelor și continuitatea lor, după finalizarea proiectelor și stoparea finanțării primite prin FDI directorii de proiecte exprimă un punct de vedere foarte clar conturat. Astfel, majoritatea notează consistent pozitiv faptul că rezultatele obținute produc efecte durabile în timp, care pot fi observate după încheierea proiectelor. DE asemenea rezultatele au ca efect dezvoltarea universității și devin, uneori, o parte a practicilor curente ale universității. În același timp, potențialul de continuare a activităților din proiecte și finanțarea ulterioară recurentă a acestor rezultate este deficitară, obținând note medii sub 3 puncte, din maxim 5 posibile. Cel mai interesant rezultat este cel înregistrat în cazul posibilității de a obține resurse din alte surse de finanțare, cum ar fi proiectele cu finanțare europeană depuse în cadrul programelor operaționale. Directorii de proiecte au oferit o notă medie de 2,3 puncte din maxim 5 pentru posibilitatea depunerii de cereri de finanțare care să ducă la continuarea și, eventual, extinderea rezultatelor proiectelor în cadrul unor competiții de proiecte finanțate din fonduri europene.

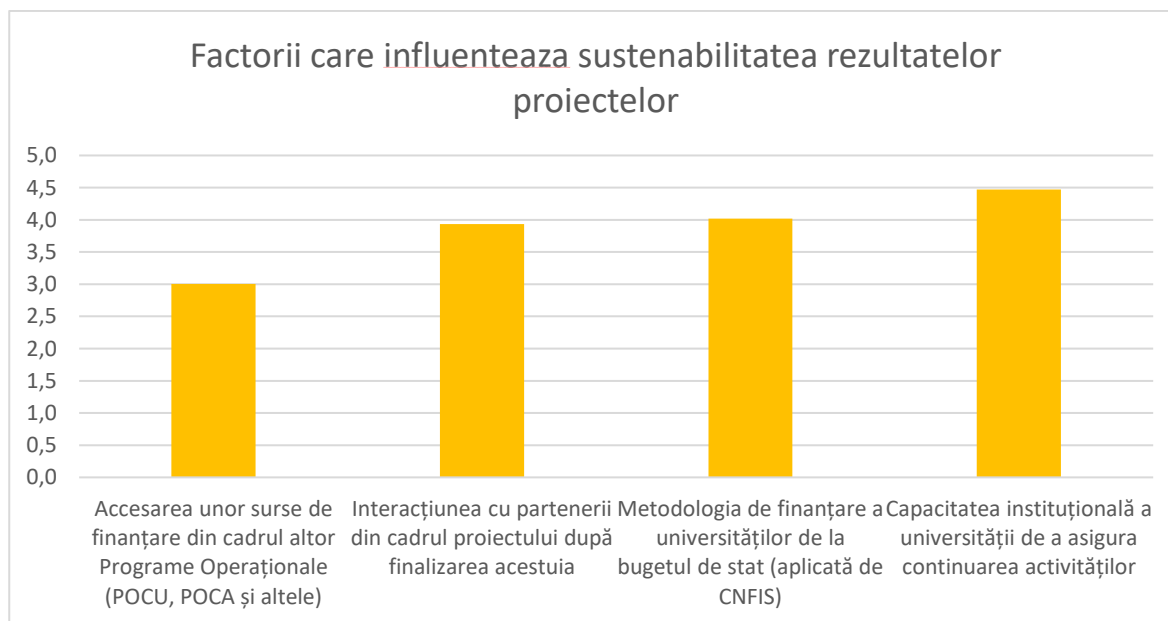

Aceste rezultate, chiar dacă nu vizează în mod direct implementarea FDI, ne arată faptul că există o oarecare reținerere în accesarea fondurilor europene. Acest fapt se datorează și faptului că, în exercițiul financiar 2015 – 2022 pentru sectorul educației universitare au fost alocate fonduri relativ reduse prin Programul Operațional Capital Uman. De asemenea obiectivele finanțabile prin

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

intermediul POCU au vizat doar marginal și au avut foarte puține elemente comune cu plaja largă de obiective finanțate prin intermediul FDI.

În cele din urmă, sustenabilitatea proiectelor este determinată, în opinia directorilor de proiecte, în primul rând de implicarea și capacitatea instituțională a propriei universități de a asigura continuarea activităților. Al doilea factor care face posibilă continuarea proiectelor este legat de metodologia de finanțare propusă și aplicată anual de CNFIS, care, conține, pe lângă FDI și alte instrumente financiare. În cele din urmă, continuarea parteneriatelor, în cazul în care acestea au fost încheiate cu alte organizații, reprezintă un factor care poate asigura sustenabilitatea proiectelor.

Este interesant faptul că directorii de proiecte consideră că doar universitățile prin surse proprii sau cu susținerea primită prin finanțarea de la bugetul de stat pot să asigure resursele necesare adresării provocărilor pe care dezvoltarea instituțională le presupune. În condițiile în care ambele surse de finanțare, fondurile proprii ale universității sau finanțarea publică de la buget sunt surse sigure, dar relativ mici de asigurare a resurselor financiare. Identificarea unor parteneriate cu alte organizații, fie din mediul economic, fie din mediul administrativ public precum și accesarea surselor de finanțare din cadrul programelor operaționale, care ar putea asigura resurse financiare periodice, dar mai bogate sunt mai puțin preferate.

V. Recomandări

Fondul pentru Dezvoltarea Instituțională (FDI) reprezintă un instrument de alocare a resurselor financiare care contribuie la sporirea eficienței și a eficacității utilizării resurselor bugetare în finanțarea sistemului universitar din România. Contribuția acestui instrument este semnificativă în ceea ce privește transparența alocărilor și execuțiilor bugetare precum și în ceea ce privește sporirea responsabilității universităților în gestionarea fondurilor publice care le sunt alocate. Nu în ultimul rând, FDI reprezintă un instrument aparte în peisajul finanțării sistemului universitar, datorită criteriul competitiv de alocare a finanțărilor.

Analizele efectuate indică unele direcții de îmbunătățire și dezvoltare a acestui instrument, precum și optimizarea și ajustarea elementelor existente în cel puțin două direcții: gestionarea administrativă a FDI și conceptele care stau la baza acestuia.

Încă de la început trebuie să remarcăm faptul că datorită aspectelor pozitive, subliniate inclusiv în prezenta analiză, valoarea resurselor financiare alocate prin intermediul acestui instrument a crescut progresiv, atât în valoare absolută cât și ca pondere în finanțarea totală a universităților. În plus, ratele de eficiență bugetară, calculate la nivel global dar și sectorial pe domenii de finanțare indică faptul că universitățile din România dețin capacitatea și competența administrativă de a formula proiecte și de a le implementa absorbind aproape integral bugetele alocate. Pe de altă parte, nivelul de acoperire bugetară a nevoilor exprimate de universități prin intermediul proiectelor depuse rămâne adesea relativ scăzut. Adesea, analizele de detaliu, la nivel de domenii de finanțare au indicat faptul că pentru multe dintre domenii multe nevoi ale universităților rămân nefinanțate sau nu pot fi cuprinse în bugetele solicitate pentru proiectele depuse. Această realitate poate fi interpretată în contextul ratelor de succes din ce în ce mai mari, care arată faptul că componenta competițională a FDI devine din ce în ce mai difuză. În perioada recentă (după 2019 în special) în aproape toate domeniile considerate prioritare au fost aprobate cvasitotalitatea proiectelor depuse. Diferențierile au fost realizate, în funcție de punctajele obținute de proiecte, la nivelul bugetelor solicitate, ponderi tot mai mici ale solicitărilor fiind aprobate spre finanțare. În aceste condiții considerăm utilă explorarea propunerii ca, pentru o sporire a calității și relevanței proiectelor implementate să fie stabilit un prag minimal de finanțare a proiectelor depuse. Considerăm că acoperirea unui procent mai mic de 85% din finanțarea solicitată nu poate produce rezultate semnificative la nivel de universitate. Analizele realizate la nivel de domenii arată faptul că la nivel multi – anual, influența finanțărilor alocate prin FDI nu are un impact foarte puternic asupra finanțării totale a universităților.

O a doua recomandare, de natură administrativă, este legată de dezvoltarea unui sistem flexibil și suplu de indicatori care să faciliteze atât evaluarea proiectelor cât și monitorizarea și analiza impactului acestora. Realizarea acestui raport a fost îngreunată în special de absența unui set de indicatori măsurabili pe baza cărora să poată fi evaluat progresul și impactul finanțărilor acordate prin intermediul FDI. Mai mult, absența unui set de indicatori la nivel global, dar și la nivelul fiecărui domeniu în parte, împiedică evaluarea precisă a măsurii în care fondurile alocate prin FDI corespund unor nevoi și contribuie la îmbunătățirea acestora. Analiza calitativă pe care am propus-

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

o, care a sintetizat și clasificat obiectivele generale, cele specifice precum și rezultatele obținute în cadrul proiectelor implementate, este un argument în favoarea dezvoltării unui sistem de indicatori propriu competițiilor FDI. În prezent există doar unele recomandări privind direcțiile generale de acțiune ce pot fi abordate în cadrul fiecărui domeniu, în funcție de care universitățile își proiectează obiectivele și rezultatele. Acestea nu pot fi măsurate obiectiv și pot fi cu greu și destul de reducionista clasificate la nivel de domeniu. Existența unui cadru general bazat pe indicatori poate de asemenea facilita compararea proiectelor și selectarea sau diferențierea acestora și identificarea unor bune practici.

O a treia recomandare este legată de implementarea unei soluții de gestionare a datelor. De la depunerea proiectului și până la finalizarea implementării acestuia, informațiile despre proiecte ar trebui să poată fi accesate cu ușurință, analizate și prezentate. În prezent, o parte semnificativă a procedurilor de evaluare și gestionare administrativă a proiectelor este posibilă prin intermediul platformei UEFISCDI, însă funcționalitățile acesteia ar trebui să fie îmbunătățite. O astfel de îmbunătățire a unor instrumente deja existente ar contribui în primul rând la creșterea transparenței competițiilor FDI, la creșterea predictibilității și îmbunătățirea gestionării administrative a implementării proiectelor. O platforma integrată care să includă principalele obiective și rezultate ale proiectelor FDI va facilita monitorizarea selectivă a anumitor indicatori de interes la nivel național, nu doar pe cei financiari. Vor putea fi vizate aspectele legate de rezultatele propuse de proiect și de cele realizate precum și efectelor acestora în timp (impactul)¹⁵.

Stabilirea unei ierarhii a importanței domeniilor de finanțare poate fi un alt element ce ar putea fi avut în vedere. Datele existente indică faptul că tendința din perioada 2016 – 2021 a fost aceea de echilibrare treptată a ponderii resurselor financiare alocate fiecărui domeniu în parte. Din 2018 până în prezent diferențele între domenii sunt de 1% - 2% în ceea ce privește alocările financiare. Explorarea metodelor prin intermediul cărora domeniile ar putea deveni, pe rând, prioritare pentru finanțare ar putea contribui, în timp, la o mai eficace alocare a resurselor prin finanțarea graduală adecvată a nevoilor universităților, cel puțin pe o anumită dimensiune. În prezent, datorită tendinței de distribuție egală, atât între domenii cât și în interiorul acestora, a resurselor financiare caracterul competitiv al FDI este diluat. În plus impactul pe care acest instrument îl produce, raportat la valoarea totală a resurselor financiare alocate anual, tinde să fie unul nesemnificativ. În acest context, pot fi inclusiv avute în vedere proiecte în parteneriat între universități cu profiluri academice similare sau sectorial pentru anumite domenii de studii.

În congruență cu această abordare, propunem dezvoltarea unei metodologii de finanțare multianuale, care să prevadă o serie de pași anuali pe care universitățile să îi parcurgă prin proiecte succesive dar legate între ele. De facto am observat, pe parcursul acestei evaluări, că în cazul anumitor domenii această logică a proiectelor care se continuă succesiv este deja utilizată. Am arătat cel mai clar acest lucru în cazul domeniului societăților antreprenoriale studențești, în cadrul căruia în funcție de obiectivele și rezultatele asumate de proiectele finanțate observăm o succesiune

¹⁵ Un argument dezvoltat în acest sens poate fi regăsit și aici: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-94496-4_13

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

logică, multianuală a proiectelor finanțate. Această structură poate fi replicată în cazul altor domenii de finanțare și astfel coerența, sustenabilitatea și, cel mai important, dezvoltarea constantă a anumitor dimensiuni în cadrul universităților ar putea fi susținută.

Analiza realizată indică faptul că, de regulă, pentru a obține câștiguri financiare semnificative, universitățile trebuie să aplice consecvent, anual, pe toate domeniile de finanțare disponibile. Mai mult, proiectele propuse de o universitate trebuie să se claseze între primele 5 – 10 poziții pentru a obține o pondere semnificativă (peste 70%) din bugetul solicitat. Impactul FDI este astfel drastic limitat și adesea, la nivelul unui domeniu, aproape inexistent, prin comparare cu valoarea globală a resurselor financiare obținute prin finanțarea de bază și cea suplimentară. În vederea adresării acestei provocări și a sporirii eficacității bugetare, resursele alocate prin FDI ar trebui să poată fi concentrate, iar propunerile de mai sus reprezintă diferite căi de realizare a acestui obiectiv.

Referitor la regulile de alocare a resurselor financiare, Ministerul Educației, la propunerea CNFIS, ar trebui să calibreze modalitatea de alocare a resurselor financiare către proiecte. Plafonarea la nivel de domeniu de finanțare a valorii maxime ce poate fi solicitată pentru un proiect este, în unele situații, în detrimentul implementării cu succes a proiectului. Universitățile care au o comunitate academică mai numeroasă necesită resurse financiare mai mari decât cele a căror comunitate academică este mai restrânsă. Astfel, grupul țintă implicat în proiect, raportat la dimensiunea comunității academice, este relativ mai mic, iar impactul proiectelor asupra universităților este, evident mai redus. Un argument foarte important în favoarea acestei recomandări este legat de impactul măsurat pe domenii de finanțare pe care resursele primite de universități le produc la nivelul finanțării globale a universităților. În majoritatea domeniilor de finanțare, resursele financiare alocate prin FDI nu produc un efect semnificativ asupra resurselor financiare globale ale universității. Cu alte cuvinte, impactul FDI este unul redus. Diferite soluții pot fi avute în vedere aici, de la stabilirea unor indicatori care să coreleze dimensiunea echipei de implementare a proiectului (implicit costurile de resurse umane) cu dimensiunea grupului țintă implicat în activități sau a produselor proiectului. O altă soluție ar fi creșterea numărului de proiecte pe care o universitate le poate depune într-un domeniu de finanțare. Nu în ultimul rând, poate fi explorată posibilitatea ca universitățile să poată dezvolta proiecte în parteneriate inter-organizaționale, cu alte universități, în cadrul cărora să vizeze aspecte comune. În acest fel ar putea fi dezvoltată componenta de colaborare inter-universitară și ar putea fi susținute activitățile de corelare și concentrare a resurselor și activităților între universități. Cooperarea inter-universitară și susținerea consorțiilor universitare poate produce, în timp, un impact semnificativ în ceea ce privește dezvoltarea sistemului educațional terțiar din România.

O altă recomandare se referă la necesitatea identificării și conturării unor domenii de finanțare a proiectelor mai clar precizate și mai bine definite. În prezent, analiza realizată indică faptul că multe dintre domeniile în cadrul cărora pot fi depuse proiectele corespund mai degrabă unor nevoi sistemice, ample, pentru care resursele alocate prin FDI sunt mult subdimensionate. Problematika specifică echității sociale și a accesului la educație universitară, sau dezvoltarea cercetării științifice în universități reprezintă astfel de teme, ample, sistemice. Dată fiind

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

dimensiunea resurselor alocate prin intermediul FDI, domeniile de finanțare ar putea fi mai bine precizate, cum a fost cazul Registrului Matricol Unic, a cărei implementare a dus, după doi ani de prezență a domeniului, la dispariția sa. FDI reprezintă un instrument financiar de mici dimensiuni, a cărui principal obiectiv ar putea fi mai degrabă construcția administrativă și organizațională, creșterea capacității universităților de a gestiona proiecte mai ample destinate adresării unor nevoi mai ample. Prin intermediul FDI ar putea fi, de exemplu, create acele structuri administrative care să gestioneze ulterior proiecte mai mari finanțate prin fonduri europene care implică resurse semnificativ mai mari. Experiența primului exercițiu financiar (2007 – 2014) și a proiectelor finanțate prin POSDRU poate fi utilizată aici pentru a întări și dezvolta capacitățile instituționale ale universităților care nu au făcut în acea perioadă astfel de demersuri.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

VI. ANEXA la Raport

Tabel 22¹⁶ - Indicatori sintetici competiției FDI 2016-2021

Domeniul de finanțare		Proiecte		Execuție bugetară (sume alocate de către Ministerul Educației, fără cofinanțare) (RON)			Indicatori eficiență		
		Depuse	Aprobate	Solicitat	Aprobat	Cheltuit	Rata de succes	Nivel acoperire bugetară	Eficiență bugetară
Echitate & Acces ¹⁷	2016	33	31	10.674.430	5.366.000	5.174.643	93%	50%	96%
	2017	40	18	6.284.290	3.396.000	3.322.409	45%	54%	97%
	2018	42	33	11.355.151	8.216.000	8.108.295	78%	72%	98%
	2019	45	43	14.648.389	10.199.000	10.126.700	95%	70%	99%
	2020	46	41	14.837.701	12.110.000	11.974.191	89%	81%	99%
	2021	44	44	16.343.511	12.700.000	12.660.591	100%	77%	99%
Internaționalizare	2016	33	30	9.932.472	5.840.300	5.546.676	90%	58%	94%
	2017	42	19	7.043.148	3.625.700	3.521.390	45%	51%	97%
	2018	44	36	12.569.841	9.030.000	8.797.621	81%	71%	97%
	2019	46	46	15.781.406	11.495.000	11.434.685	100%	72%	99%
	2020	46	46	16.570.310	13.836.000	13.576.984	100%	83%	98%
	2021	45	45	16.526.157	12.800.000	12.571.048	100%	77%	99%
	2016	14	10	5.403.067	4.952.000	4.693.949	71%	91%	94%

¹⁶ Nu sunt incluse date privind două domenii: creșterea capacității instituționale și corelarea ofertei educaționale cu piața muncii. Aceste două domenii au fost disponibile doar în anul 2017, ulterior ele fiind excluse din lista de domenii pentru care universitățile puteau depune proiecte pentru dezvoltarea instituțională.

¹⁷ Din 2018, include domeniul care viza corelarea ofertei educaționale cu piața forței de muncă, considerat în 2017 un domeniu separat.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Domeniul de finanțare		Proiecte		Execuție bugetară (sume alocate de către Ministerul Educației, fără cofinanțare) (RON)			Indicatori eficiență		
		Depuse	Aprobate	Solicitat	Aprobat	Cheltuit	Rata de succes	Nivel acoperire bugetară	Eficiență bugetară
Grădini botanice și stațiuni didactice ¹⁸	2017	34	18	6.675.452	3.456.000	3.371.070	52%	51%	97%
	2018	35	26	10.260.202	7.904.000	7.885.265	74%	77%	99%
	2019	38	34	12.609.407	9.715.100	9.640.620	89%	77%	99%
	2020	42	37	15.300.601	11.609.000	11.575.585	88%	75%	99%
	2021	42	36	14.219.475	11.705.000	11.609.074	85%	82%	99%
Societăți antreprenoriale studențești (SAS)	2016								
	2017	37	15	2.054.051	1.248.000	1.222.506	40%	60%	97%
	2018	36	28	6.106.690	3.049.600	2.978.966	77%	49%	97%
	2019	38	32	7.008.174	5.123.000	5.063.978	84%	73%	98%
	2020	40	36	8.271.522	6.160.000	6.085.828	90%	74%	98%
2021	40	36	8.467.832	6.212.000	6.212.000	90%	73%	100%	
Calitatea activității didactice	2016								
	2017	41	20	6.954.718	3.490.000	3.460.265	48%	50%	99%
	2018	41	29	10.209.533	8.167.000	8.137.017	70%	80%	99%
	2019	43	36	12.483.368	10.197.000	10.025.802	83%	81%	98%
	2020	46	44	15.496.533	11.880.000	11.847.807	95%	76%	99%
2021	45	37	13.736.742	12.795.000	12.735.341	82%	93%	99%	

¹⁸ Doar în anul 2016, în cadrul primei competiții de proiecte pentru FDI, acestea au fost considerate sub-domenii separate. Ulterior au fost grupate, inclusiv în raportări, în cadrul unui singur domeniu.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Domeniul de finanțare		Proiecte		Execuție bugetară (sume alocate de către Ministerul Educației, fără cofinanțare) (RON)			Indicatori eficiență		
		Depuse	Aprobate	Solicitat	Aprobat	Cheltuit	Rata de succes	Nivel acoperire bugetară	Eficiență bugetară
Susținerea cercetării științifice	2016								
	2017								
	2018	41	29	10.209.533	8.167.000	8.137.017	70%	79%	99%
	2019	43	39	14.640.665	11.564.500	11.458.773	90%	78%	99%
	2020	43	39	14.727.674	13.327.000	13.296.850	90%	90%	99%
	2021	45	41	15.601.348	12.788.000	12.714.431	91%	82%	99%
Registrul Matricol Unic	2016	36	36	10.963.409	3.301.572	3.202.500	100%	30%	96%
	2017	35	20	3.652.988	2.085.996	2.066.461	57%	57%	99%

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Tabel 23 - Indicatori sintetici anuali competiției FDI 2016 - 2021

Anul	Proiecte		Execuție bugetară (sume alocate de către Ministerul Educației, fără cofinanțare) (RON)			Indicatori eficiență		
	Depuse	Aprobate	Solicitat	Aprobat	Cheltuit	Rata succes	Acoperire bugetară	Eficiență bugetară
2016	127	107	36.97	19.46	18.62	84%	53%	96%
2017	305	150	89.55	24.20	23.70	49%	27%	98%
2018	239	181	78.03	45.36	44.81	76%	58%	99%
2019	253	230	82.86	58.29	57.75	91%	70%	99%
2020	263	243	89.89	68.92	68.36	92%	77%	99%
2021	261	239	91.19	69.00	68.44	92%	76%	99%
TOTAL	1448	1150	468.49	285.24	281.68	79%	61%	99%

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau Guvernului României.